

KAITSELIIDU SUVEPÄEVAD 2004 KÄÄRIKUL LK 6

KAITSE KODU!

4¹ 2004 (52)
KAITSELIIDU AJAKIRI

**NAISTE TEENISTUS KAITSEVÄES
TERRITORIAALKAITSE:
KOMPANII LAHINGUGRUPID VERSUS PATALJON**

**TÄNAVUNE ERNA RETK –
PIKIM, RASKEIM, VESISEIM**

Erna retk 2004 avarivistus Tallinnas Kaarli puiesteel.

Dessant läheneb Salmistu rannale.

Pealtvaatajatele avatud võistluspäeval oli esimeseks ülesandeks võrkseina ületamine.

Kõige karastavam võistlusala – veetakistusriba.

Tänavune medistiiniülesanne eeldas tegutsemist lahinguväljal.

Kuue kilomeetri pikkuse finišijooksu lõpus ootas võistlejaid korraldajate viimane riugas – tuli ületada ligi kolme meetri kõrgune võrgust takistus.

Nagu Ernal kombeks saanud, lõppesid retkeliste katsumused sõjaväeveoki kastis luugi kinnilõõmise kolksuga.

Kaitse Liidu ajakiri
Kaitse Kodu!
Asutatud 11. september 1925

Väljaandja Kaitse Liit
Ilmub kuus korda aastas.

Peatoimetaja:
Itn Ivar Jõesaar

Makett ja küljendus:
Matis Karu

Reklaam ja levi:
Virgo Tamm
kaitsekodu@hotmail.ee

Toimetus:
Riia 12, Tartu 51013
Telefon 731 4151
Faks 731 4150

Toimetuse e-mail:
kaitsekodu@kailseliit.ee
kaitse.kodu@ksk.edu.ee

Trükitud ASI Printall trükikojas

Toimetus kaastöid ei
retsenseeri ega tagasta.

Kaitsejõud Internetis:

www.kaitseliit.ee
www.mil.ee
www.mod.gov.ee
www.ksk.edu.ee
www.vdcol.ee
www.erok.ee
www.nppk.ee
www.orkester.mil.ee
www.erna.ee

KAITSE KODU!

4²⁰⁰⁴ (52/498)
KAITSELIIDU AJAKIRI

SISUKORD

Foto: Ivar Jõesaar

KAANELUGU:

TÄNAVUNE ERNA RETK – PIKIM, RASKEIM, VESISEIM

Tänavune arvult üheteistkümmes rahvusvaheline sõjalis-sportlik kaugluurevõistlus Erna retk oli mitmes mõttes eriline. Esiteks läks rajale enneolematult palju võistkondi – kolmkümmend üks – kellest neliteist olid välisriikidest. Teiseks oli retk ka linnulennult mõõdetuna senipeetuist pikim ning kolmandaks olid pikk vihmane kevad ja retke ajaks saabunud suvekuumus muutnud Põhja-Eesti metsad tõeliseks subtroopiliselt niiskeks džungliks. **LK 6**

NAISTE TEENISTUSE KORRALDAMISE VÕIMALUSED KAITSEVÄES

Maire Kurvits

Ülevaade nais- ja ajateenistuse kogemusest meesspetsialistide teenimisvõimalustest kaitseväes. **LK 13**

TERRITORIAALKAITSE: KOMPANII LAHINGUGRUPID VERSUS PATALJON

Boris Püssa

Milline võiks olla parim Eesti territoriaalkaitsekorraldus. **LK 25**

NOORTE KOTKASTE ORGANISATSIOONIST JA JUHTIMISEST

Raivo Kalamäe

Noorteorganisatsioon peab ajaga sammu käimiseks pidevalt uusi teid ostima. **LK 29**

Suvepäevade õppetunnid

LK 10

Kolmandal Läänemere maade konverentsil räägiti vabatahtlikest riigikaitseorganisatsioonidest

LK 12

Kuidas Kaitse Liit ja Naiskodukaitse Tallinnas käisid II

LK 18

Kaitse Liitlased käisid Rootsis visuaalvaatlust õppimas

LK 20

Tagavaravägi nr 7

LK 21

Muutmine ja paremaks muutmine võib olla üks ja seesama!

LK 28

Pärnumaal koolitati välisernalasi

LK 34

Pioneerid ees, kärts ja mürts taga

LK 36

Kroonuklubi Erna-eelne soojendusretk

LK 37

Naiskodukaitse koormusmatk trotsis ilma

LK 38

Päästeõppusel Sarex/Divex 2004 harjutati ametkondade koostööd

LK 40

KAITSELIIT KUI RAHVASPORTI TAIMELAVA

Rahva omaalgatuslik riigikaitseorganisatsioon Kaitseliit on olnud läbi aegade Eesti rahva turvatunde indikaator. Kui mööda maad laamendasid ringi võõramaised marodöörid või omamaisedki riigikukatjad, tuli malev kokku ja suunas rauad tülitajaile vastu. Kui valdavaks sai turvalisus ja rahu, leiti väljundeid ka muudel ühistegevuse aladel.

Üks Kaitseliidu ajaloolisi teeneid eesti rahva ees on rahvaspordi tutvustamisele ja viljelemisele kaasa aitamine. Olgugi, et sõjajärgne Kaitseliit õpetas puht riigikaitsealistel eesmärkidel oma liikmed ja nende kaudu ka kaitseliitlaste sõbrad ja tuttavad suusatama, püssi laskma ning meeskonnamänge mängima. Ja kuigi algul tundusid mitmed neist muskli- ja osavusetimmimise aladest igapäevaelus niigi füüsilist tööd tegevatele talupojataustaga kaitseliitlastele ehk kerglastena, on need tänaseks linnastunud inimestele sageli endastmõistetavaks saanud.

Rahvasport elab tänapäeva Eestis oma tugevat iseseisvat elu ega vaja enam Kaitseliidu organiseerivat taganttorkimist. Tänapäeval vajab hoopis Kaitseliit spordiorganisatsioonide tuge, et malevates taas süstemaatilisele sporditegemisele jalad alla saada. Oleme ju jõudnud taas ajajärku, mil Kaitseliidu päevad ei tähenda hambuni relvis meeste kokkutulekut ja oma riigikaitsevalmisoleku pidevat demonstreerimist. Nüüd tulevad inimesed kokku, et puhata, sportida ja selles mõõtu võtta. Lahinguline väljaõpe elab oma süstemaatilist elu ja Kaitseliidu malevate spordiklubidel on aeg alustada oma tegevust ning Kaitseliidu meistrivõistlustel ka mõõduvõtmist. Sellise üleriigilise süsteemi käimalükkamine nõuab suurt tööd ja palju energiat. Kuid e-riigi tingimustes, kus pealegi leidub hulgaliselt spordientusiaste, ei tohiks see ületamatu olla. Kõige selle käimalükkamiseks tahaksingi Kaitseliidu tulevasele(!) spordipealikule jõudu soovida.

Ivar Jõesaar, ltn

SUMMARY

ERNA Raid this year – the longest, the most difficult and the wettest

This year's eleventh international military-sportive long-range recce competition Erna raid was special in several aspects. Firstly, the number of competing teams was unprecedented – namely thirty-one of which fourteen were foreign teams. Secondly, the route measured from the air was the longest and thirdly, the long and rainy spring and the hot weather during the raid had turned the forests in north Estonia into a real humid sub-tropical jungle. Twenty-eight teams managed to finish the ordeal. Scouts Battalion's second team achieved an overwhelming victory, followed by the reserve officers and Scouts Battalion's first team.

The third conference of the Baltic Sea countries debated about voluntary national defence organisations

On August 20–22, the third conference of the Baltic Sea countries was held in Tallinn, organised by the Women's Voluntary Defence Organisation. At the conference the national defence-related women's organisations debated on the topic "Technocracy in the security strategy – does the state need its citizen?"

Several well-known men and women dealing with the matters of national defence tried to clarify the questions having brought to the national defence arena now when classical warfare has been replaced by asymmetrical conflicts, the general draft and ability of national defence, common during the cold war, is disappearing and the borders between gender roles are blurring even in the military spheres.

Territorial defence: Company's battle groups *versus* a battalion

The fast-changing world forces us to make fast changes even in the field requiring extensive time for preparation the national defence system. Recently, they decided that the main battle units of the Estonian army are going to be territorial battalions. However, the experience gained from preparing these battalions and the consideration that it would be reasonable to make another step forward proves that the battalions with their rigid structure should be replaced by more flexible and dynamic company's battle groups. In addition to other advantages these units have bigger firepower and they can be completed pursuant to the set task. And last but not least for the Defence League it is important that this structure of territorial defence enables to continue the manning of sub-units on the basis of regional units.

ALUTAGUSE NAISED VÕITSID NORRA LOTTADE MEISTRIVÕISTLUSED

Naiskodukaitse Alutaguse ringkonna naiskond võitis 3. ja 4. septembril Norras Lillehammeri lähistel peetud Norra lottade meistrivõistlused, saades rändkarika kaheks aastaks enda valdusse.

Lillehammeris peeti lottade kompleksvõistlus, kus võeti mõõtu trassi läbimises, traktorikummi vedamises, mäkkejooksus, täpsusvisetes, kauguste mõõtmises, takistuse ületamises, laskmises, laskemoona transportimises, ABK-harjutuses, meditsiinis ja relvatundmises. Võistluste teisel päeval tuli vastata teooriaküsimustele.

Norra lottade meistrivõistlusi peetakse iga kahe aasta järel, 2002. aastal saavutas Eesti naiskond alavõidu trassi läbimises. Tänavustel võistlustel osales 11 naiskonda, kümme neist Norrast.

Eestit esindanud Alutaguse naiskodukaitsjad olid parimad muljusel Naiskodukaitse koormusmatkal. Võistkonda kuulusid Virge Kään, Kadre Maalma, Meila Paun ja Anneli Kauril.

160 KAITSELIITLAST TULI RESERVÕPPEKOGUNEMISELE

Pühapäeval, 5. septembril algab Jägalas endise Kalevi pataljoni territooriumil Kaitseliidu Järva ja Viru maleva reservväelaste õppekogunemise kolmas etapp, kus ohvitseride ja allohvitseridega liituvad ülejäänud õppekogunemisele kutsutud reservväelased – kokku 160 kaitseliitlast.

Kavas on riigikaitsealaste teadmiste ühtlustamine ja viimistlemine, et valmistada mehi ette vajaduse tekkimisel ühe üksuse ehk kom-

panii koosseisus tegutsema. Reservväelaste õppekogunemise lõpus sooritatakse koostööharjutus maastikul.

Kaitseliidu Järva maleva pealik kapten Arvi Niglas ütles, et õppekogunemisele on kutsutud need mehed, kes on tervise ja vanuse poolest tunnustatud teenistuskõlblikuks ja on arvel reservväelastena. "Lisaks Järvamaa meestele osaleb õppusel üks rühm Viru maleva mehi," lisas Niglas.

Õppekogunemisel osaleb ka Järva maleva formeerimismeeskond, kelle ülesanne on jagada kutsututele varustus, vorm ja relvad.

Niglas lausus, et meestel on esimene võimalus pärast õppekogunemist uuesti ühe üksusena tegutseda järgmise aasta mais, kui neil tuleb osaleda kaitseväge suurõppuse Kevadtorm vastutegevuses.

Lahingukompanii ülem on kapten Vello Pops, kompaniijärgi abi nooremleitnant Indrek Reismann, rühmajärgi lipnik Aare Kabel ja lipnik Aldur Lõhmus.

Tänavu septembris-oktoobris on reservõppekogunemised kavas ka Kaitseliidu Tartu, Lääne ja Tallinna malevas.

KAITSELIIDU KESKKOGU ARUTAS KAITSELIIDU SEADUSE MUUDATUST

Kaitseliidu Koolis Alu mõisas Raplamaal kogunes 7. septembril Kaitseliidu keskkogu, et muu hulgas arutada Kaitseliidu seaduse muudatust.

Kaitseliidu seaduse muutmise eesmärgiks on korrastada organisatsiooni struktuure ja tegevust vastavalt aja nõuetele ning riigi- ja kodanikukaitseliste ülesannetele, mida Kaitseliidul tuleb täita. Algatus Kaitseliidu seaduse muutmiseks tuli vabariigi valitsuselt, et viia organisatsiooni majandustegevuse alused vastavusse Eesti seadustega.

Erakorralise keskkogu päevakorras oli veel naiskodukaitse põhikirja muudatuste kinnitamine ja kinnisvaraküsimused.

NOORED KOTKAD ROOTSIS PARIM VÄLISVÕISTKOND

FOTO: Ivar Jõesaar

Võru Noorte Kotkaste võistkond saavutas 28. ja 29. augustil Rootsis peetud vabatahtlike riigikaitseorganisatsioonide noortevõistlustel kokkuvõttes kuuenda koha, olles välisvõistkondadest parim.

Kahepäevasel võistlusel pidi neljaliikmeline võistkond võistleva patrull-laskmises, laskejooksus, moto- ja patrull-orienteerumises, kauguste ja sihtmärkide määramises, granaadiviskes ning takistusriba läbimises. Üllatusülesandeks oli tänavu meditsiiniharjutus.

Võru noored saavutasid kaks alavõitu: parimad oldi orienteerumises ja takistusriba läbimises.

Eestit esindas traditsiooniliselt Rootsis suvise Mini-Erna võitjameeskond, kellele see oli ühtlasi auhindareisiks.

Noored Kotkad on võistlustel osalenud nüüd juba viis korda, eelneval kolmel aastal on saavutatud esikoht, tänu millele on nüüd igavesti Noorte Kotkaste valduses kaheksa kilogrammi kaaluv hõbedast rändkarikas.

Rootsi militaarsel noortevõistlusel osales 60 võistkonda Rootsist, Soomest, Norrast, Lätist, Leedust ja Eestist. ■

Mini-Erna võitjavõistkond Erna retke avarivistusel auhinda kätte saamas.

TÄNAVUNE ERNA RETK — PIKIM, RASKEIM, VESISEIM

Teisipäeval, 3. augustil algas Erna retk, mida sel aastal peeti juba 11. korda. Tähelepanuväärne osavõtjate ja väliskülaliste hulk – kolmekümne ühest retkele läinud võistkonnast oli neliteist tulnud kaheteistkümnest võistlustel osalenud välisriigist.

Mihkel Loide

Kõigepealt hakkasid pärastlõunases Salmistu rannas paistma silmapiiri tagant neli tillukest täppi, mis lähemale jõudes osutusid Eesti mereväe ja piirivalve laevadeks. Ärevad minutid ootuses, mõned justkui teosamul kulgevaina näivad manöövrid reidil ja pealtvaatajad märkasid esimesi vette lastud kummipaate. Kaks kaitseväge Robinsoni helikopterit tegid tiiru randa kogunenud pealtvaatajate ja puhkajate peade kohal ning maandusid paarsada meetrit tähistatud maabumiskohast eemal rannaliival. Mõned minutid hiljem tõusid kõrgeid külalisi toonud kopterid taas õhku ning alustasid pikeerimist maabumisalal. Koostöös juhtimispultide kohale kummardunud imiteerimismeeskonna operaatoritega saavutati rannaliiva kõrgele pillutav kopteri

pardarelvade tulelöögi kõmisev efekt. Tsiviilrõivais pealtvaatajad kangestusid hetkeks jahmatusest või hirmust, nii mõnelgi vajus suu lahti, sest sellist mürrinat ja maapinna värisemist ei osatud ette näha. Tänavune Erna retk oli alanud.

Päris algusest

Algas sellele suurele rahvusvahelisele militaarüritusele oli tegelikult antud juba varem. Hommikul kell kümme algas Tallinnas Kaarli puiesteel pidulik rivistus ja oma riigilippude taha rivistunud retkelistele esinesid kõnedega kaitseminister Margus Hanson ja Kaitseliidu ülem major Benno Leesik.

Ja veelgi varem, täpsemalt reedel, 30. juulil asusid imiteerimismeeskonda kuuluvad Pommi-Aadu jüngrid Salmistu rannas maabumisala ette valmistama. Lahti rulliti sadu meetreid kaableid ning

liiva ja vee alla paigutati ühtekokku 350 kilogrammi lõhkeainet. Suurem osa sellest kogusest ootas dessanti merepõhjas, samas kui kuivale maale jagus eksplosioone kõigest kümnendiku jagu. Põhjus lihtne: vesi on märgatavalt tihedam materjal, seega tuleb korraliku tulelöögi efekti saavutamiseks ka rohkem energiat kulutada.

Energiaid kulutati aga Ernal mujalgi kui maabumiskohas. Esimeseks reaalseks energia põletamise kohaks oli neljaliikmelistel võistkondadel kummipaatedel randa sõuda, seal oodanud varitus automaaditulega kahjutuks teha ja okastraadi alt läbi ronides lagedast rannaribast üle saada.

Seersant Christian Grant (USA) ütleb: "Aerutamine polnud nii raske, kuid me peame sellele rohkem tähelepanu pöörama, muidu lõpetame Soome rannas. Me pole varem rahvusvahelisel

võistlusel osalenud, ainult üksusesisesel. Arvan, et see on tore võistlus ja meil on hea meel siin olla.”

Veidi pärast neid sõnu asusid publikule mõeldud maabumissohu läbi teinud võistkonnad üksteise järel maismaal tegelikule retkerajale.

Erna korraldajatel tuleb iga kord midagi võistluse ülesehituses muuta ja parandada. Luureülesanne näiteks ei kordu kunagi, ka tänavust stsenaariumi oli võrreldes eelmise aastaga oluliselt muudetud. Ka trass tervikuna oli linnulennult palju pikem (eelmistel aastatel on retke pikkus 70–75 kilomeetrit, see kord aga 95 kilomeetrit) ja võistlus päeva võrra pikem. Lisatud oli ka muid ülesandeid. Sel aastal oli suur tähtsus just luureülesande täitmisel, mis andis 43% üldhindest. Lisaks rängad loodustingimused, sest kaua sadanud vihm oli muutnud maa pehmeks ja veekogud suureks. Võistluse ajal muutis lõõskav päike metsaalused soojast veeaurust küllastunud ja ihu kurnavaks subtroopikaks.

Avatud uste päeva võistlusala

Retke korraldajad on veendunud, et kogu aeg peab ettevõtmist huvitavamaks ja keerulisemaks tegema. Samas peab seda asja arukalt ajama, et võistlus ei muutuks liiga kunstlikuks, vaid jääks võimalikult ligilähedaseks olukorrale, mis võib kaugluure mehi oodata, kui nad kusagil reaalselt tegutsevad ja oma tööd teevad.

Reaalsusele püütakse iga kord järjest rohkem rõhku panna. Lisaks eelmainitud lõhkeainele ja randumisel paugutamisele üritati reaalseid olukordi jäljendada kõikjal, kus võimalik. Näiteks reedesel pealtvaatajaile avatud kompleksvõistlusalade päeval Mustajõe karjääris raskendasid meditsiiniülesande täitmist valjuhääldist kostev lahingumüra ja aeg-ajalt paugatavad lõhkepaketid, mis segasid teadete edasiandmist ja toimised ka võistkondadele stressi tekitava faktorina. Nähtavust piiras suitsugranaadi suits.

Seal, kus kohtunike tööd arvestades ei saanud olukorda väga reaalseks teha, suudeti siiski leida täitmist raskendavaid asjaolusid. Näiteks laskmisharjutuses olid tõusvad ja langevad märklehed paigutatud liivakottide taha nii, et neid oleks raskem märgata. Kogu laskeharjutus oli tänavu uut moodi. Nimelt tuli ühel nelja-

se võistkonna liikmel juhtida veoautot, mille kasti ülejäänud kolm pidid varitsust korraldavaid sihtmärke tulistama. Vihjena võib öelda, et sõita ei tulnud asfaldil ega isegi mitte teel.

Ka püstolitiirus oli püütud luua tavalisest keerulisem olukord: esimesi sihtmärke, mis kujutasid endast tuntud-teatud VIPi ahistavaid kurjameid, tuli tabada ümaratel palkidel seistes, teist liikumist ja sihtimist takistava ja küürutama sundiva varjualuse alt laskepilust. Needki märklauad olid asetatud nii, nagu oleks tegemist pantvangisituatsiooniga.

Sõjaväe mitmevõistluse radadelt tuntud harjutust meenutav vees hulpivate palkide alt läbi ujumine tundus meestele sobivat, sest vesi karjääri kraavis tunnistati üldiselt soojaks ja karastavaks. Paraku ei ole mõnedes välisriikides ujumine igameheoskus, nii ei läinud idapoolsete maade võistlejatel see asi kuigi libedasti. Kuid visad olid nemadki ja palkide alt läbi teise kraaviotsa jõudsid kõik. Et järgmine ülesanne pärast vormirõivas ujumist oli kohe okastraattõkke alt liivakaldast ülesronimine, arvasid paljud, et hea oleks olnud vastupidine järjekord. Aga sõjapidamine ei paita ja erandeid ei tehta.

Vesi ja liiv üheskoos annavad kuratliku efekti. Märg saabas teadagi venib ja

FOTO: Ardi Hallismaa

Erna traditsiooniline avakatsumus oli dessant Salmistu rannas.

liiv pääseb sisse. Ja niiske tallanahk on eriti varmas hõõruma. Ning kui kaasa võetud rohtudest-sidemetest puudu jäi, mindi esmaabipunkti leevendust saama.

“Ega siin peale hõõrutud jalgade eriti muud ole olnudki. Aga päike paistis küll kogu aeg lagipähe. Tegelikult peaksid võistlejad olema võimelised kaasa võtma isiklikud väiksemad meditsiinitarbed, kuid samas – meditsiiniteenistus on ju olemas, milleks ennast vaevata. Ega meil siis tööd oleks, tahame ju ka inimestega suhelda. Tuleb leida kompromiss. Teine tähtis nüanss meditsiiniteenistuses on psühholoogi asendamine. Et kui inimene tuleb meie juurde, saab ta positiivse laengu, kui talle naeratada,” saavad kaitseväge sanitaarausos päikese eest varjus aega surnuks loovad kaitseväge meedikud mõtteid mölgutada.

Ernalased päästsid metsas inimesi

Tänavuse Erna retke käigus vajasisid aga retkeliste abi ka kaks juhuslikult võistlejate teele jäänud tõelist hädasolijat. Nii pakkus võistlus omalaadse paralleeli ajaloolise Erna salga tegevusega, kes jätsid metsa peitu pagenud tsiivilinimeste NKVD ja hävituspataljoni käest päästmise nimel oma vait ja varjulise olemist nõudva kaugluureülesande tagaplaanile ning asusid ebarõdssesse lahingusse, et inimesed saaksid piiramisrõngast välja.

Seekord lahingut ei löödud, kuid inimesi päästeti. Esimene oli uppumisohus noor õpetajanna, kes oli kolmapäeval läinud Piibe maantee 3. kilomeetril Jägala küla silla juures Jägala jõe kiire vooluga alasse ujuma. Ta ei tulnud vooluga toime ja klammerdus tammi tala külge. Taani II võistkond märkas hädasolijat ja nad lasid koos ühe samasse kohta jõudnud Leedu võistkonna liikmega tammilt alla kõie, mille abil hädalise veest välja tõid.

Teisele naisterahvale andis abi Scoutsataljoni 1. võistkond, kes, olles reede, 6. augusti hommikul kella nelja paiku silmanud Raudoja veehoidla juures kõrvalise metsatee ääres kraavis lamavat naisterahvast, arvas esiteks, et tegemist on meditsiiniülesandega. Nad otsisid pilguga metsa alt kohtunikku, “et ega leitnant Lehtmets tule juba oma meditsiiniülesande punkttabeliga, et tehke uuesti, halvasti läks”. Kohtunik jäigi leid-

mata, kuid naisterahvas oli tegelikult viigastatud ja šokis. Kannatanu oli oma sõnul juba teist päeva metsateenärses kraavis lebanud. Ta oli jalgrattaga kukkunud ja kurtis valu puusas. Scoutspataljoni võistkond kutsus võistluse staabist välja kiirabibrigaadi. Kaitseväge meditsiiniteenistus sõitis kohale, andis esmaabi ja viis kannatanu Mustamäe haiglasse.

Sellesse võistkonda kuulusid hiljuti Iraagist missioonilt naasnud üksuse ohvitserid, kellelt oli hea pärida ka kliimatingimuste võrdlust. Siin olevat tunduvalt niiskem õhk, temperatuur aga sama. "Raske on igal pool, lihtsalt erinevalt. Missioonil peab rohkem igasugu asjadega tegelema, seepärast ei pane eriti tähele, mis kliima parasjagu on või kuidas mõjub. 30 kraadi näiteks ei ole seal midagi, siin aga küll. Seal on seda justkui lihtsam taluda. Üks asi on temperatuur ja õhuniiskus, teine on see koormus, mida taluma pead, ja varustus, mis sul seljas on. Erna on selle koha pealt tunduvalt raskem. Trenni selleks Ernaks eriti ei teinud, ainult ühel Kroonuklubi korraldatud võistlusel käisime, rohkem pole midagi teinud. Ainult juttu oleme sellel teemal ajanud, rääkisid võistkonna liikmed.

Missioonil võid avastada küll, et mõni asi on nagu klassiruumist tuttav, aga seal selle peale ei mõtle, kui tegevusi on piisavalt. Sa võid ju lugeda mis iganes raamatuid, memuaare ja instruksioone, kuid kui kohale lähed, on hoopis teine pilt."

Erna retk kui vabatahtlike ühispingutus

Reedel käis komplekskontrollpunktis Echo teiste militaar- ja tsiviilautori-

teetide hulgas võistluste käiku jälgimas ka Kaitseliidu ülem major Benno Leesik, kes varem on olnud ise Erna retke ülem.

"Erna tegelik eesmärk on kindlasti mälestada neid mehi, kes kunagi tegeliku Erna salga retkest osa võtsid, ajalooline tagasivaade ja lugupidamisavaldus. Teine eesmärk peitub selles, et võistlus on alati edasiviiv jõud. See ei ole rutiinne treening, selle retke läbimine on osavõtjatele selgelt suur saavutus. Kolmandaks tutvustab see üritus Eestit rahvusvaheliselt: meie õpime teisi, teised meid tundma.

Ma usun, et kui militaarmaailmas öelda "Erna", teavad kõik, et jutt on Eestist, samamoodi nagu siis, kui ütled muus maailmas "Saku" – siis tead ju ka, millest on jutt. Olen kaks korda Erna ülem olnud ja seda võistlust juhtinud, sealt väga häid ja huvitavaid kogemusi saanud. Erna põhiideede hulka peaks jääma vabatahtliku töö osa. Kindlasti on võimalik seda ülesannet täita professionaalselt, aga need inimesed, kes seda õpust tegelikult tagavad, on kõik vabatahtlikud, just vaba tahe annab selle kvaliteedi ja hea tunde. Inimesed tahavad seda teha."

Just rahvusvahelist suhetekorraldust, olgu see siis militaarmaailmas või igapäevaelus, peab oluliseks ka president Lennart Meri, kelle sõnul on Erna retk Eesti Vabadussõja jätkamine teiste vahenditega, teisel ajal ja teises ruumis. "Minu isiklik suhe Ernaga on see, et ma olen oma neeme puhastanud kõigist punaarmee ja Wehrmachti jäänustest.

FOTOD: 2 x Ivar Jõesaar

Lõpujooksu lõpus avanes võistlejail vaade viimasele takistusele – finišist lahutas neid võrkredeli ületamine.

Mulle tundub, et meil kõigil tuleb esile tõsta Hiina Rahvavabariigi tegevust, nende sügavat ja pidevat kiindumust, mis on seletatav sellega, et 1963. aastal oli Mao Zedong see mees, kes esimesena ütles, et Hiina Rahvavabariik ei lepi mitte kunagi Eesti Vabariigi okupeerimisega Nõukogude Liidu poolt. Mul oleks hea meel, kui lisaks minule ja minu Hiina kolleegidele ka Eesti poliitikud selle riigi, rahva ja kultuuri vastu huvi tundma ja lugupidamist avaldama hakkaksid."

Rahvusvahelised suhted on iga Erna-aastaga järjest elavnenud. Seda tõendab ka asjaolu, et Ernale pääsemiseks korraldatakse välisriikides, nagu ka Eestis, eelvõistlusi. Ernale pääsevad vaid parimad, nii on see alati olnud ja loodetavasti nii ka jääb. Et Erna toimus sel aastal juba üheteistkümnendat korda, on loomulik, et selle tundus maailmas üha kasvab ja võistleva soovijaid tekib üha juurde. Seekord tulid võistkondadest juba rohkem kui pooled piiri tagant.

Erna enam kui kuuskümmend aastat hiljem

Need mehed, kes ööl vastu 10. juulil 1941 aastal Salmistu randa jõudsid, ei osanud ilmselt kuidagi ette näha sündmusi, mis hakkavad veidi enam kui pool sajandit hiljem sellelsamal rannaribal aste leidma. Õigupoolest, neil ei olnud sellisteks uitmõteteks aegagi, sest olukord oli tõsine, sest punaste karistusüksuste piiramisrõngas ümber Kautla raba ja seal varjupaika otsinud paarituhande eestlase (kelledest suurem jagu olid naised ja lapsed) tõmbus üha koomale.

Ernalased, eirates Soomes antud vanet, asusid esialgse edasitugimise plaani asemel omaid kaitsma. Vabatahtlikult eluga riskimine on Eesti riigi ajaloos mänginud olulist rolli, mis annab tunnistust, et 1941. aastal nähtud vaimus on au sees ka tänapäeval, 2004. aastal.

Kaitseminister Margus Hanson ütles Kaarli puisteel peetud avakõnes: "1941. aastal võidelnud Erna mehed olid siiski suhteliselt üksi. Väliskülaliste aktiivne osavõtt tänapäeva Erna retkest näitab aga, et nüüdseks on Eestil palju usaldusväärseid partnereid, liitlasi ja sõpru. Jäägu see muutumatuks. Loo-

dan et teie saavutused innustavad oma korda noori."

Erna sai sõpru juurde

Võistlused läksid suhteliselt normaalselt, seda tõendab ka asjaolu, et mingisuguseid kaebusi ega proteste ei esitatud. Kõike tehti võimalikult neutraalselt ja läheneti kõigile võrdselt, sellepärast olid ka kõik 58 kohtunikku välismaalased, ühtegi eestlast kohtunike hulgas ei olnud.

Kindralmajor Ants Laaneots, Erna retke peakorraldaja: "Minu jaoks oli Erna võistlus huvitav, sest varem pole ma Ernat tervikuna läbi viinud. Luurediversioonigrupi tegevus oli mulle tuttav, Erna retke puhul on aga rohkem rõhku pandud võistlusele, seega olid ka teatavad piirangud, mida luuregruppide tegevuses tavaliselt ei esine. Kas või näiteks veega varustamine. Luuregruppi ei varusta ju keegi, selleks antakse neile spetsiaalsed tabletid, desinfitseerimisvahendid, nad kasutavad seda vett, mis neil parasjagu käepärast on. Ernal aga varustati kõiki värske veega ja mingeid kõhuprobleeme ei tekkinud.

Mingeid keerulisi olukordi ei tekkinud, mingeid eriolukordi ei olnud. Staabiohvitserid olid kogunud eesotsas kolonelleitnant Jaak Kallakuga, kes ise on eestlane, kuid teenib Rootsi armees. Kõik teadsid, mida nad tegema peavad. Mingeid pisiasju tuleb ikka ette, neid lahendati käigult."

Ja kindral tunnistas: "Kuigi ma juhatuses olles kedagi eelistada ei saanud, hoidsin siiski eestlastele põialt."

Väliskülalised jäid samuti toimumuga rahule. Pärast lõpetamist, pidulikult vastuvõtulgi ei tekkinud mingisugust kriitikat ega jäänud vastamata küsimusi. Vähemalt mitte selliseid, mis vajaks juba tõsisemat käsitlemist. Ainult esimest korda osalenud, Türgi ja Rumeenia võistkonnad arvasid, et oleks võinud olla rohkem informatsiooni võistluse kohta. Kuid ilmselt ei viitsinud nad seda Erna koduleheküljelt lugeda.

Neile, kes ei saanud relvadega tulla, anti Eestist relvad ja võimalus need esimesel päeval sisse lasta, seega saadi rahulikult uued relvad ära proovida. Võistkonnad said ka autodega testsõitu teha, sest ühe laskeharjutuse sooritamine nõudis legendis, et kolm meest lasevad liikuva Unimogi kastist automaadist

märki, neljas aga juhib sedasama autot.

Erna on omapärane võistlus, mis on seotud ajalooliste sündmustega. Selle populaarsus kasvab aasta-aastalt. Tänavu oli kohal rekordiliselt palju – 31 võistkonda. Seni oli parim saavutus 28 võistkonda. Ka pole varem olnud võistlejaid kaheteistkümnest riigist. Kusjuures bulgaarlased olid koguni kolmeteistkümnendad, seda küll vaatlajetena. Võib-olla näeme järgmisel aastal ka Bulgaaria võistkonda rajal. Võistlejad põhiliselt eriuksuslased, kes sellistel võistlustel saavad üksteise taset vaadata, uurida ja parandada varustust. Hiinlased näiteks tulevad peaaegu iga kord mõne uue automaadiga välja, see on päris huvitav.

Tegevuspiirkonnas paiknevate liiklusmärkide toimivus oli sel aastal kõige valusam murelaps. Meie rahvas ju kihutab. Liikluspiirangute kontroll ja tagamine oli väga tähtis ülesanne. Teed on kitsad, kraavid kohe kõrval. Paar plekimõlkimist oli ka. Inimesed küll kannatada ei saanud. Varustus võiks enne valmis olla, et seda ei peaks kohapeal enne võistlust palehigis komplekteerima. Ka võistluste dokumentatsioon, igasugused blanketid, kõik formaalsed paberid – need võiksid juba varem valmis olla.

Järgmisteks kordadeks võiksid ülesannete seas olla ka mõned diversiooniaktid, kas siis mõni sild või raudtee õhku lasta või mis iganes. Peaasi, et kohtunikud saaksid seda kontrollida. Selles plaanis annab palju fantaseerida."

Erna teeb kuulsaks võistluse omapära

Selle tõestuseks, et Erna on maailmas ainulaadne ja väga tõsine võistlus, räägib ka asjaolu, et paljud välisvõistlejad, kes on maailmas ringi käinud ja

ERNA RETK 2004 TULEMUSED

VÖISTKON-NA NR	VÖISTKOND	KARISTUSPUNKTE	KOHT
1	SCOUTSPATALJON 2	269,42	1
17	RESERVOHVITSERID	316,30	2
18	SCOUTSPATALJON 1	317,35	3
25	KAITSEVÄE LAHINGUKOOL	347,97	4
30	KAITSELIIDU PÄRNU MALEV	360,60	5
16	KAITSELIIDU JÄRVA MALEV	369,88	6
4	TAANI 1	374,23	7
24	SOOME 2	437,06	8
10	LEEDU	470,96	9
12	LUUREPATALJON	479,43	10
29	KAITSEVÄE LOGISTIKAKESKUS	488,45	11
20	HIINA 2	492,78	12
5	ÕHUTÖRJEDIVISJON	495,29	13
15	KVÜÖA	495,65	14
23	TAANI 2	538,72	15
13	HIINA 1	540,18	16
31	KAITSELIIDU VÖRU MALEV	556,28	17
8	SOOME 1	619,42	18
6	ROOTSI	644,53	19
22	SAKSAMAA	673,23	20
21	ÜSIK-VAHIPATALJON	684,61	21
14	BELGIA	690,10	22
9	KAITSELIIDU TALLINNA MALEV	789,78	23
28	RUMEENIA	792,79	24
19	TÜRGI	843,16	25
11	NAISKODUKAITSE	1001,54	26
27	USA	1022,23	27
3	SUURBRITANNIA	1115,64	28
2	KAITSELIIDU PÖLVA MALEV	Katkestas	
7	TALLINNA ÜSIK-PÄÄSTEKOMPANII	Katkestas	
26	PIIRIVALVE	Katkestas	

selles vallas kogunud, ei suuda vahel uskuda, et Eestis nii tublid ja taibukad mehed ja naised on, kes võistlust tagavad.

Välismaalased küsivad iga kord, et mis arvutiprogrammi pommimeistrid kasutavad, tahaksid ka saada. Siis tuleb neil seletada, et kõike tehakse käsitsi ja omatehtud pultidega, kuid kunagi ei taheta seda uskuda, et inimekatega midagi sellist on võimalik teha. Arvatakse, et see peab kindlasti arvuti olema. Ühel aastal oldi koguni solvunud, miks eestlased salatsevad ega taha tõtt rääkida.

Erna on oma koha selle sinise taeva all välja võidelnud, loodetavasti on sellisel võistlusel tulevikku, sest see on omapärane, originaalne ja spetsiifiline ning pakub seetõttu huvi ka kõrvalseisjale. ■

SUVEPÄEVADE ÕPPETUNNID

Neeme Brus, leitnant

Käärikul 20.–22. augustini peetud Kaitseliidu suvepäevadel osales parematel hetkedel ligi 1200 inimest. Kohal olid kaitseliitlased, pereliikmed, Kaitseliidu sõbrad ja toetajad.

Sedapuhku oli korralduses üht-teist uut, millest ka õppetunnid. Otsustasime, et suvepäevalised on väärt puhkust, mistõttu ei koormanud korraldusliku tööga kedagi rohkem kui hädasti tarvilik. Kõik teenused, kaasa arvatud spordikohtunikud ja sekretariaadi töö, tellisime neilt, kellele see on igapäevatöö. Samas ei saa päris kõike ka osta: Kaitseliidu lõunapiirkonna malevad eesotsas Valgaga tegid ära korraliku logistilise ettevalmistuse; Kääriku puhkekeskus ja Valgamaa spordiorganisatsioonid andsid samuti oma parima. Eraldi tuleb aga kiita neid tublisid naisi, kes kööki toidujagamisele abiks läksid.

Sportdivõistluste parimad tulemused on tänases ajakirjas ka ära toodud. Omaette võistlesid noored ja lapsed, kes sellest asjast vast enim rõõmu tundsid, nagu ka näha oli. Lisaks n-ö tõsisele spordile tuli malevapealikel ennast erilises teatevõistluses proovile panna, mis rahvale palju rõõmu valmistas.

Ainus, mille vastu suvepäevalised ei saanud, oli heitlik ilm. Aga sedagi trotsiti nii kuidas jaksati, eriti tantsuplatsil.

Minule kui peakorraldajale ja minu tublidele abilistele olid seekordsed suvepäevad mitmes mõttes õpetlikud. Koormamata lugejaid tehniliste üksikasjadega, rõhutan peamist. Nägin taas kord, kui hakkajad, tublid ja rõõmsameelsed me tegelikult siin Kaitseliidus oleme. Nägin, kuidas inimesed iga ülesande ja kõigi raskustega tegelikult toime tulevad. Nägin tugevat ja sportlikku eluhoiakut. Need on asjad, mis annavad meile kõigile kindlust ja julgust koos edasi minna. Need olid õppetunnid.

Kasutades veel mõne sentimeetri ajakirja ruumi, tänan kõiki, kes seekordsetest suvepäevadest osa võtsid, ja neid, kes selle ürituse võimalikuks tegid. Juba liigub mõtteid, et Kaitseliidu suvepäevad võiksid toimuda senise intervalli asemel igal aastal, aga eks see sõltub muu hulgas ka meie võimalustest. Osalejate ja tegijate taha sõit igatahes seisma ei jää, nii nagu on näha ka juuresolevatel piltidel. ■

Neeme Brus oli Kaitseliidu 2004. aasta suvepäevade peakorraldaja.

TULEMUSED. KAITSELIIDU SUVEPÄEVAD 20.–22. august 2004. a Kääriku spordibaasis

MINIJALGPALL

I Põlva malev I (Sten Mötus, Rein Lätt, Raul Hansen, Rauno Rammo, Kristo Kolk)

II Põlva malev II (Rainer Vijard, Rainer Rahasepp, Romes Kera, Gerrit Oberg, Mario Karuse)

III Järva malev (Tarmo Tuuleveski, Toivo Subi, Allan Põldmaa, Kaido Mettus, Ulvar Järvepera)

4. Rapla malev; 5.–8. Harju malev II; Tallinna malev; Tartu malev; Jõgeva malev; 9.–12. Harju malev; Pärnu malev; Viru-Alutaguse malev I; Kaitseliidu peastaap; 13.–16. Valga malev; Rapla malev; Sakala malev; Viru-Alutaguse II.

KÖIEVEDU

I Jõgeva malev (Hardi Perk, Janno Rosenberg, Valdur Rosenberg, Taivo Lalin, Aivo Kerb, Arvi Ilves)

II Tartu malev (Risto Pool, Argo Auri, Marten Karise, Madis Nigula, Ants Tümaniski, Lauri Teppo)

III Rapla malev (Peep Ummalas, Kalev Kiviste, Vallo Unga, Sven Soomets, Rene Kokk, Aivo Rahuoja)

4. Harju malev; 5.–7. Tallinna malev; Valga malev; Põlva malev I; 8.–14. Põlva malev II; Järva malev;

Pärnu malev; Saaremaa malev; Viru-Alutaguse malev; Lääne malev; Võru malev.

TÄNAVAKORVPALL

I Põlva malev I (Peep Helgand, Markel Padar, Kahro Peedosaar)

II Järva malev (Ulvar Järvepera, Priit Aavik, Toomas Leif)

III Põlva malev II (Ako Birnbaum, Arne Leib, Rain Oberg)

4. Valga malev; 5.–6. Jõgeva malev; Saaremaa malev; 7.–8. Rapla malev; Kaitseliidu peastaap; 9. Harju malev.

VÕRKPALL

I Tartu malev (Heli Tennosaar, Peeter Kessa, Aimur Kruuse, Lauri Teppo, Kaarel Kollo, Anneli Kollo, Tõnu Toomla)

II Põlva malev (Margus Pärsik, Urmas Kilg, Ako Birnbaum, Viljo Randoja, Markel Padar, Margo Mardismäe)

III Lääne malev (Lauri Lilleoks, Renek Loorents,

Reigo Kleemann, Tiit Rae, Tiina Laurand, Kaja Jurtom, Tiia Kruusel, Reemet Sits)

4. Viru-Alutaguse malev; 5.–8. Järva malev; Harju malev I; Valga malev; Kaitseliidu peastaap; 9.–12. Tallinna malev; Põlva malev II; Sakala malev; Harju malev II; 13.–16. Võru malev; Jõgeva malev; Rapla malev; Saaremaa malev.

PETANQUE

I Võru malev (Kalev Ader, Aivar Jõemägi, Ragnar Palover)

II Sakala malev (Enn Soots, Aili Mägi, Artur Saar)

III Harju malev (Hanno Tooding, Mihkel Loorits, Aksel Avald)

4. Tallinna malev; 5.–6. Lääne malev; Tartu malev; 7.–9. Valga malev; Viru-Alutaguse malev I; Jõgeva malev; 10.–12. Saaremaa malev; Pärnu malev; Järva malev; 13.–15. Kaitseliidu peastaap, Põlva malev, Rapla malev.

SANGPOMM 32 kg

Kuni kuni 70 kg (rinnalt tõukamine + rebimine)

1. Aivo Traks, Harju malev, 16 + 50 = 66
 2. Vahur Licht, Rapla malev, 1 + 35 = 36
 3. Arvo Maasik, Alutaguse malev, 4 + 20 = 24

70 – 90 kg

1. Eduard Virkus, Pärnu malev, 41 + 229 = 270
 2. Margus Pärsik, Põlva malev, 20 + 60 = 80
 3. Toomas Kiirp, Valga malev, 12 + 62 = 74
 4. Rene Kokk, Rapla malev, 11 + 62 = 73; 5. Guido Kadak, Harju malev, 10 + 60 = 70; 6. Tarmo Tuuling, Pärnu malev, 6 + 50 = 56; 7. Taavet Evert, Lääne malev, 9 + 7 = 16; 8. Andrus Veertee, Harju malev, 5 + 0 = 5; 9. Risto Luksepp, Võru malev, 0 + 5 = 5.

Üle 90 kg

1. Valdi Killing, Pärnu malev, 35 + 240 = 275
 2. Arne Leib, Põlva malev, 12 + 51 = 63
 3. Hardi Perk, Jõgeva malev, 10 + 50 = 60
 4. Kristo Tökke, Pärnu malev, 4 + 40 = 44

RAMMUMEESE

1. ala AUTO VEDAMINE; 2. ala RASKUSE HOIDMINE; 3. ala SANGPOMMI HEITMINE; 4. ala RASKUSE KANDMINE

I Margus Pärsik (Põlva malev) 7 punkti

(1 p (1.) – 22,3 s; 2 p (1.) – 49,7 s; 4 p (2.) – 5,76; 3 p (3.) – 18,5 s)

II Hardi Perk (Jõgeva malev) 10 punkti

(2 p (2.) – 28,5 s; 8 p (6.) – 33,1 s; 9 p (1.) – 6,03; 1 p (1.) – 16,7 s)

III Arne Leib (Põlva malev) 17 punkti

(7 p (7.) – 36,9 s; 9 p (2.) – 44,9 s; 15 p (6.) – 4,90; 2 p (2.) – 19,7 s)

4. Lauri Jaunzemis (Valga malev) 17 punkti (4 p (4.) – 30,9 s; 8 p (4.) – 35,6 s; 13 p (5.) – 4,95; 4 p (4.) – 10,00 m); 5. Valdur Rosenberg (Jõgeva malev) 18 punkti (5 p (5.) – 31,7 s; 10 p (5.) – 33,8 s; 13 p (3.) – 5,17; 5 p (5.) – 4,00 m); 6. Janno Rosenberg (Jõgeva malev) 21 punkti (3 p (3.) – 30,4 s; 10 p (7.) – 32,9 s; 14 p (4.) – 5,15; 7 p (6.) – 0); 7. Aimur Kuuse (Tartu malev) 25 punkti (8 p (8.) – 37,0 s; 11 p (3.) – 40,8 s; 18 p (7.) – 4,63; 7 p (6.) – 0); 8. Rein Säinas (Valga malev) 29 punkti (6 p (6.) – 33,2 s; 14 p (8.) – 27,3 s; 22 p (8.) – 3,59; 7 p (6.) – 0).

* 3.–4. koha määrajaks sai 4. ala tulemus

OHUPÜSSIST LASKMINE (KP = karistuspunkte)

I Liina Nurk, 19 a, Viru malev, 0 KP

I Sven Suija, 14 a, Võru malev, 0 KP

I Heinar Väljak, 29 a, Tartu malev, 0 KP

I Toomas Leppik, 33 a, Tartu malev, 0 KP

I Viljo Randoja, 39 a, Põlva malev, 0 KP

I Indrek Pais, 17 a, Sakala malev, 0 KP

7.–8. Raivo Saar, 44 a, Jõgeva malev, 3 KP; Tõnis Rahe, 14 a, Sakala malev, 3 KP; 9. Romes Kera, 27 a, Põlva II malev, 4 KP; 10. Kristjan Uibo, 15 a, Võru malev, 6 KP; 11.–12. Hellat Rumvolt, 42 a, Lääne malev, 7 KP; Peeter Pau, 33 a, Põlva malev, 7 KP; 13. Reimo Saar, 18 a, Jõgeva malev, 8 KP; 14.–15. Harry Märta, 12 a, Võru malev, 9 KP; Juhan Jerlov, 37 a, Jõgeva malev, 9 KP; 16. Eveli Kallubava, 20 a, Valga malev, 10 KP; 17.–19. Kristofer Soop, 17 a, Tallinna malev, 11 KP; Janek Männik, 32 a, Järva malev, 11 KP; Mati Kaskelainen, 39 a, Sakala malev, 11 KP; 20. Maret Naagel, 19 a, Saare malev, 12 KP; 21.–23. Taavi Härma, 20 a, Tallinna malev, 13 KP; Mart Naagel, 17 a, Saare malev, 13 KP; Rene Rätsep, 22 a, Võru malev, 13 KP; 24.–25. Heili Johanson, 18 a, Tallinna malev, 14 KP; Billu Susi, 70 a, Rapla malev, 14 KP; 26.–27. Jürgen Sarnet, 18 a, Tallinna malev, 15 KP; Villu Põldsepp, 14 a, Tartu

malev, 15 KP; 28.–30. Endel Kaasiku, 60 a, Rapla malev, 16 KP; Eveli Lepik, 29 a, Tartu malev, 16 KP; Priit Perna, 18 a, Tartu malev, 16 KP; 31.–32. Enno Jersov, 51 a, Viru malev, 17 KP; Erik Oganjan, 25 a, Rapla malev, 17 KP; 33.–35. Jaanus Ernits, 38 a, Sakala malev, 18 KP; Ryan Saar, 15 a, Jõgeva malev, 18 KP; Alar Karileet, 22 a, Tallinna malev, 18 KP; 36.–38. Merlin Järvpõld, 18 a, Võru malev, 19 KP; Kalev Maarand, 46 a, Jõgeva malev, 19 KP; Ernst Tungel, 33 a, Tartu malev, 19 KP; 39.–41. Marko Jerlov, 16 a, Jõgeva malev, 20 KP; Stela Kilik, 18 a, Tallinna malev, 20 KP; Egles Selge, 23 a, Pärnu malev, 20 KP; 42.–44. Gris Kallas, 14 a, Võru malev, 22 KP; Kristjan Tsahk, 21 a, Tallinna malev, 22 KP; Mikko Paldesport, 15 a, Tallinna malev, 22 KP; 45.–47. Raid Saar, 27 a, Järva malev, 23 KP; Mare Laide, 41 a, Lääne malev, 23 KP; Rauno Lillma, 18 a, Harju malev, 23 KP; 48. Jaak Ernits, 16 a, Sakala malev, 24 KP; 49. Mihkel Jakobson, 61 a, Pärnu malev, 28 KP; 50. Allan Malleus, 11 a, Kaitseliidu peastaap, 29 KP; 51. Kadi Vaher, 19 a, Sakala malev, 30 KP; 52. Ants Piiraja, 61 a, Tartu malev, 31 KP; 53.–54. Henri Lalin, 12 a, Jõgeva malev, 32 KP; Margo Moder, 46 a, Võru malev, 32 KP; 55.–56. Marti Kõiv, 12 a, Tartu malev, 33 KP; Mati Brus, 12 a, Kaitseliidu peastaap, 33 KP; 57.–59. Rivo Rehe, 13 a, Lääne malev, 35 KP; Indrek Naagel, 18 a, Saare malev, 35 KP; Aili Vakker, 71 a, Viru malev, 35 KP; 60. Ergo Remvald, 22 a, Tallinna malev, 37 KP; 61. Vladimir Kosmonenkon, 16 a, Viru-Alutaguse malev, 39 KP; 62.–63. Rait Väeno, Kaitseliidu peastaap, 41 KP; Tõnu Haavik, 45 a, Kaitseliidu peastaap, 41 KP; 64.–65. Janek Kaljumägi, 32 a, Kaitseliidu peastaap, 46 KP; Tarvo Saar, 17 a, Valga malev, 46 KP; 66. Ranno Lukksepp, 14 a, Võru malev, 51 KP; 67. Maire Meitsar, 41 a, Põlva malev, 52 KP; 68.–69. Ivar Nikkel, 13 a, Lääne malev, 55 KP; Kärt Raudoja, 16 a, Põlva malev, 55 KP.

KIIRMALE

I Lembit Kuzs, Tallinna malev, 12 p

II Aivar Sepp, Tartu malev, 7 p

II Priit Silla, Sakala malev, 7 p

4. Liina Nurk, Viru malev, 6 p; 5. Endel Kaasik, Rapla malev, 4 p; 6. Enn Henrikson, Harju malev, 3 p; 7. Kaido Kiritsenko, Jõgeva malev, 1 p.

ISETEGEVUSE KONKURSS

I Järva malev, 116 p

II Lääne malev, 108 p

III Pärnu malev, 102 p

4. Rapla malev 92 p; 5. Tartu malev 91 p; 6.–7. Valga malev 76 p; Jõgeva malev 76 p; 8. Alutaguse malev 60 p; 9. Sakala malev 59 p; 10. Saaremaa malev 54 p; 11. Põlva malev 51 p; 12.–13. Harju malev 27 p; Võru malev 27 p

SUUNDORIENTEERUMINE

(Läbiviija Voldemar Tasa, Valga malev)

NAISED 2,5 km – 5 KP

I Heli Kuuseorg, Viru malev, 0:24.38

II Terje Albert, Järva malev, 0:25.06

III Liina Nurk, Viru malev, 0:28.42

4. Bärbel Albert, Järva malev, 0:29.53; 5. Kersti Järva, Pärnu malev, 0:33.29; 6. Pirjo Peterson, Rapla malev, 0:35.14; 7. Piret Toome, Tartu malev, 0:38.56; 8. Taimi Ummelas, Rapla malev, 0:40.44; 9. Pirkko Peterson, Rapla malev, 0:43.35; 10. Keiti Karro, Võru malev, 0:49.01; 11. Ingrid Kuningas, Harju malev, 0:51.05; 12. Stela Kilik, Tallinna malev, 0:51.47; 13. Marit Kolberg, Põlva malev, 1:03.25; 14. Anu Lillipuu, Valga malev, 1:08.22; 15. Reet Holm, Harju malev, 1:09.23.

MEHED 4 km – 9 KP

I Roman Kattai, Tartu malev, 0:42.01

II Kristofer Soop, Tallinna malev, 0:46.02

III Heiki Rammul, Tartu malev, 0:48.09

4. August Albert, Järva malev, 0:48.36; 5. Rene Rätsep, Võru malev, 0:48.59; 6. Marek Kopelmann, Tallinna malev, 0:49.29; 7. Ken Toots, Tallinna malev, 0:57.23; 8. Kaimo Vahtra, Valga malev, 1:09.54; 9. Janar Kabrits, Sakala malev, 1:09.59; 10. Meelis Eelmaa, Sakala malev, 1:10.20; 11. Arvi Künnapuu, Harju malev, 1:11.02; 12. Hardi Purga, Rapla malev, 1:14.18; 13. Olav Ojasaar, Jõgeva malev, 1:22.02; 14. Aso Licht, Rapla malev, 1:28.56; 15. Tarmo Tammus, Rapla malev, 1:33.13; 16. Hellat Rumvolt, Lääne malev, 1:34.02; 17. Tarvo Saar, Valga malev, 1:36.02; 18. Vahur Licht, Rapla malev, 1:37.13; 19. Jaanus Smirnov, Rapla malev, 1:38.02; 20. Jürgen Sarmet, Tallinna malev, 1:39.13; 21. Urmas Koe-mets, Võru malev, 1:40.42; 22. Peeter Pau, Põlva malev, 1:43.13;

NOORTEVÕISTLUSED

RAHVASTE PALL

I Võru malev (Gris Kallas, Rauno Luksepp, Laura Jõemägi, Katri Järvpõld, Kadi Kaskelainen, Kristjan Uibo)

II Võistkond TIIGRID (Liisi Pehka, Andres Rahe, Siim Kallari, Tarmo Narrusk, Harry Härma, Tõnis Rahe)

III Jõgeva malev (Madis Evert, Henri Lalin, Kairi Jerlov, Sandra Ott, Nerle Roio, Marko Lalin)

KOMBINEERITUD TEATEVÕISTLUS

I Võistkond KONNASILMAD (Villu Põldsepp, Martin Käiu, Helin Lokka, Kerli Piiraja)

PIME RADA – KESKINE VANUSEGRUPP

I Harju malev (Geilika Korm, Silvia-Maria Gustavson) 07.13.6

II Viru malev (Meryn Lass, Meryl Lass) 07.22.2

III Lääne malev (Rika Rehe, Birgit Joekäär) 07.43.1

4. Malev nimega Lääne (Kristi Suur, Jüri Suur) 10.57.5; 5. GMW.2 (Jane Kitsapea, Katriin Beresnev) 13.30.7.

PIME RADA – NOOREM VANUSEGRUPP

I KAKS SEIKLEJAT (Rauno Raud, Maido Lillipuu) 11.59.5

II Võistkond OSKAMATUD (Sander Pärtel, Toomas Tõnisson) 15.00.7

KIMI MÄNG – KESKINE VANUSEGRUPP

I Võistkond ISAKENE & EMAKENE (Kerly Piir-oja, Helen Lokko, Rauno Raud, Riho R*tt)

II Lääne malev (Kristi Suur, Jüri Suur, Rika Rehe, Birgit Joekäär)

III Võistkond VÕROKESE (Keiti Lõhmus, Kersti Lõhmus)

ESEMETE OTSIMINE –

KESKINE VANUSEGRUPP

I Võistkond A.S.T. (Katriin Beresnev, Jane Kitsapea, Silver Niinemets, Aso Luht)

II Lääne malev (Birgit Joekäär, Jüri Suur, Kristi Suur, Rika Rehe)

III Võistkond MILLI-MALLIKAD (Silvia-Maria Gustavson, Kätlin Traks, Geilika Korm, Janelle Korm)

ESEMETE OTSIMINE –

NOOREM VANUSEGRUPP

I Võistkond VÕITMATUD (Toomas Tõnisson, Maido Lillipuu, Vaiko Licht, Sander Pärtel)

KOLMANDAL LÄNEMEREMAADE KONVERENTSIL RÄAGITI VABATAHTLIKEST RIIGIKAITSEORGANISATSIOONIDEST

“Naised osalevad Eestis riigikaitstes aktiivselt, kuid nende roll võiks olla kindlasti suurem,” märkis 20.–22. augustini Tallinnas peetud 3. Läänemeremaade konverentsi *Baltic Sea* avades Riigikogu riigikaitsekomisjoni esimees Sven Mikser.

FOTO: Irina Mägi/Meie Maa

Rita Loel

Ekskaitseministri ja Riigikogu riigikaitsekomisjoni esimehe Sven Mikseri hinnangul võib Eestis naiste kaitsetahte edendamise lipulaevaks pidada Naiskodukaitset – organisatsiooni, mis oli ka rahvusvahelise kokkusaamise korraldaja (esimene konverents peeti Visbys, teine Helsingis).

Tallinna olid kohale tulnud naised Rootsi, Norra, Soome, Leedu ja Eesti riigikaitseorganisatsioonidest. Ehkki konverentsi üldteemaks oli valitud veidi keerukalt kõlav “Tehnokraatia julgeolekustrateegias – kas riik vajab kodaniku?”, kippusid kõne alla tulema just (vabatahtlike) riigikaitseorganisatsioonide s(t)aatuse ja naiste osa neis.

“Ärge tehke neidsamu vigu, mida meie oleme teinud,” andis eestlastele soovitus kaptenleitnant Jens Koefoed Taani Kodukaitsest. Märkusena olgu öeldud, et ehkki kaptenleitnant Koefoed on Eesti Kaitseväe ülemal nõunik sõjalistes küsimustes, esindas ta konverentsil oma isiklikke seisukohti.

“Nende aastate jooksul, mis ma olen siin olnud, on mul tihti olnud eestlastest kahju, kui nad on pidanud viisakalt ära kuulama kõik need toredad ettepanekud selle kohta, kuidas nad siin riigis oma asju peaksid korraldama. Kogu maailm on üksteise seljas trügides “müünud” oma häid ideid, kuid tegelikult on Eestis kümne aastaga saavutatud areng, milliseks Taanis kulunud 50 aastat,” rääkis kaptenleitnant Koefoed. Ta kõneles Taani Kodukaitsest, mis 1980. aastatel koosnes kuuest iseseisvast, kolmest meeste- ja kolmest naisteorganisatsioonist, kuid võrdõiguslikkuse seaduse ja raha lugemise poliitika taustal otsustati need ühendada. Esmapilgul läks kõik hästi – kokkuvõtte oli ilmne ja naised said organisatsioonis meestega võrdsed võimalused. Peagi

Keskustelu hetk enne konverentsi algust.

selgus, et tegelikult läksid asjad nendele naistele, kes olid otsustanud Kodukaitsest karjääri teha, raskemaks – ümbritsev keskkond ja perekonnastruktuur ei jõudnud oma arengus järele ja nüüdseks on tulemus selline: viimase viie aasta jooksul ei ole ükski Kodukaitsest kuuluv naine taotlenud minna õppima ohvitseride kooli.

Naised vajavad oma riigikaitseorganisatsiooni

Kaptenleitnant Koefoedi sõnul on eraldiseisvad naisorganisatsioonid ka tänapäeva kaitsejõududes vajalikud, kuid nende vajadus muutub samas tempos ühiskonna muutumisega.

Et soorollid määravad ühiskonnas üsna palju, näitab kas või selline Koefoedi toodud näide: kui peetakse koosolekut ja tekib kohvi joomise vajadus, vaatavad kõik mehed naisohvitseri poole, kes osaleb koosolekul meestega võrdsetel alustel, ja imestavad, miks ta ei tõuse ja kohvi ei too. Samuti on

naiste “integreerumine” meeste organisatsiooni Koefoedi sõnul kaotanud õrnema soo motivatsiooni osaleda Kodukaitse töös.

Siiski soovivad ka eestlannad minna kaitseväge meestega võrdsetel alustel. Nii rääkis Maire Kurvits, kaitseväge juhataja nõunik. Iseküsimus on, kuidas nad seal hakkama saavad – praeguseks on ajateenistuse suutnud läbida üldse vaid kaheksa neidu (soomlaste kinnitused on neil see arv 300 naist aastas). Et aga kaitseväeteenistus on karjääriteenistus, on neil, kes ei ole läbinud ajateenistust, ühelt astmelt teisele “ronimine” puudulike alusteadmiste tõttu tunduvalt raskem. Ometi teenib Eesti kaitseväes 398 naist (54 ohvitseri, 235 allohvitseri ja 109 sõduri ametikohal).

Ka Soome endine kaitseminister Elisabeth Rehn (Euroopa esimene naiskaitseminister) toonitas naiste osaluse tähtsust riigikaitstes. Et Rehn on viimased 10 aastat teinud tööd erinevates kõrge-

tes komisjonides, mis käinud sõjajärgsetes riikides olukorda hindamas, teab ta täpselt, et just tsiviilelanikud, ennekoike aga naised ja lapsed on need, kes sõdades kõige enam kannatavad.

“Ma ei aja taga võrdõiguslikkust, kuid naised peaksid siiski enam riikide arengus rohkem kaasa rääkima: me tahame paremat maailma, soovime aidata ja toetada oma mehi,” märkis Rehn, kelle kinnitusel ei tohi naised oma tegevuses (olgu või sõjas ja sõjaväes) matkida mehi. “Just kriiside lahendamisel on oluline, et naised osaleksid ka rahuläbirääkimistes, sest pärast kriisi on paigast ära nii haridus, tervishoid kui ka sotsiaalsektor.” Viimased alad on aga just need, kus õrnema soo esindajad ennast kõige rohkem “kodus tunnevad”.

Ka peaks Elisabeth Rehni hinnangul enam tähelepanu pöörama naiste tegevusele kodaniku- ehk tsiviilkaitstes, sest just rahuaegsete kriiside ja õnnetuste – olgu need üleujutused või suurvihmad, tulekahjud või mis iganes – korral on

naiste hoolitsevat kätt ja mõistust kõige rohkem vaja. Ning muidugi ei saa unustada tänapäevaseid uusi ohte (terrorism!), sest sõdu ei peeta juba ammu üksnes lahinguväljadel. Elisabeth Rehn on juhtinud ka Soome Naiste Valmisolekuliitu, katusorganisatsiooni, mis koondatab põhjanaabrite 11 vabatahtlikku riigikaitseorganisatsiooni.

Vabatahtlikud kaitseorganisatsioonid sõjandussotsioloogi pilgu all

Kaitseliidu Pärnumaa maleva pealik kapten Erik Reinhold, kes on tegelnud ka sõjandussotsioloogiaga, andis ülevaate vabatahtlike organisatsioonide kujunemisest läbi ajaloo, mis kordub pendlina kõikudes.

Kindlasti on huvitav teada, et Eesti kaitsejõudude rahuaegses koosseisus moodustavad ajateenijad 20, kaadrikaitseväelased 17 ja Kaitseliidu liikmed 63 protsenti. Kusjuures Kaitseliidu ülalpidamiseks kulutatakse vaid 6% riigi kaitse-eelarvest. Samas on tekkinudka meil

tendents, kus mõeldakse: “Riigikaitse? Jah! Loomulikult! Aga palun, ilma minuta!”

Kapten Reinholdi arvates moodustavadki lähitulevikus osalise teenustajaga vabatahtlikud suurema osa Euroopa sõjajõududest. “Nende kanda jääb ka Euroopa militaarkultuuri alalhoidmine ja üleminek järgmisse arengufaasi kuni üldise kaitsekohustuse taaskestamiseni pikemas perspektiivis. Kui küsida, kas vabatahtlikud riigikaitseorganisatsioonid peavad jääma, võib vastata üheselt: “Ei. Vabatahtlikud riigikaitseorganisatsioonid tulevad.””

Kokkutulnute arvates olid kõik ettekanded igati õpetlikud ja harivad. Lisaks on oluline suhelda teiste riikide naistega, vahetada kogemusi ning tunda, et ei olda üksi mures ega rõõmus. Kahe aasta pärast saavad vabatahtlikud riigikaitse-naised uuesti kokku, siis juba Norras. ■

Rita Loel on Naiskodukaitse keskjuhatuse liige.

NAISTE TEENISTUSE KORRALDAMISE VÕIMALUSED KAITSEVÄES*

Maire Kurvits

Artikli teemaks on küll naiste teenistuse korraldamine kaitseväes, kuid samasugune kaitseväega liitumise küsimus tekib ka paljude kõrgharidusega meeste osas, kes vabastati erinevate õigusaktide alusel ajateenistuskohustusest ning kellel ei ole analoogselt naistega sõjalist väljaõpet. Seega tuleb teenistuse korraldamisega seonduvat vaadelda tervikuna ja leida sobivaim lahendus sõltumata inimeste soost.

Kaitseväes on teenistus korraldatud kahe erineva teenistusliigi alusel: teenistus kaitseväelaseks ja teenistus riigiametnikuna. Kaitseväes teenib 2004. aastal 398 naissoost kaadrikaitseväelast, neist

54 ohvitseri, 235 allohvitseri ja 109 kaadrisõdurit. Samas on ajateenistuse läbinud vaid kaheksa naissoost kodanikku.

Koos avalikus teenistuses olevate naistega küünib naiste arv kaitseväes kolmandikuni, mis on kahtlemata soliidne number. Et suures osas on just riigiametnikud naissoost, toon siinkohal võrdluseks veel mõned arvud: 2003. aasta seisuga on kaitsejõududes ca 3500 kaitseväelast ning 1300 ametnikku. Kaitsejõudude peastaabis on teenistuses 17 kõrgemat (neist 12 naist), 79 vanemametnikku (neist 60 naist) ning siin võiks oluliseks pidada naissoost kõrgemate ametnike suhteliselt suurt osa. Kaitsejõudude peastaabis on erineva tasandi struktuuride juhatajate ja ülemate kohal küm-

me naissoost kaitseväelast ja riigiametnikku.

Kaitseväeteenistuse olemus ning kaitseväeteenistuse põhimõtted

Avaliku arvamusel uuringud riigikaitse alal ja riigikaitseõpetust kui valikainet õppinute hulgas on näidanud tütarlaste suurt huvi kaitseväelase elukutse ja ajateenistuses teenimise vastu. Arvestades avalikkuse hoiakuid ning kaitseväe organisatsioonilise ja tehnilise arengu taset, ei räägi me täna kaitseväest kui sõjameeste ühendusest, vaid tõhusast riigikaitseorganisatsioonist, kuhu kuuluvad kaitseväelased.

* Läänemere maade riigikaitsega seotud naisorganisatsioonide 3. konverentsil peetud ettekanne “Tehnokraatia julgeolekustrateegias – kas riik vajab kodanikku?”.

Eestis reguleerib teenistust kaitseväes kaitseväeteenistuse seadus, mis võeti Riigikogus vastu 2000. aastal ja millega määratleti esmakordselt teenistuse korraldamise põhimõtted. Senised õigusaktid kirjeldasid lepingulist teenistust üldsõnaliselt ja keskendusid suuremas osas ajateenistuse korraldamisele. Kaitseväeteenistus on avaliku teenistuse eriliik. Kui avalik teenistus on positsiooniteenistus, kus ametikohale määramine ei eelda alati varasemat teenistusstaazi ega erialase töö kogemust, siis kaitseväeteenistus on oma olemuselt karjääriteenistus, kus liikumine karjääriredelil toimub aste-astmelt, alustades madalaimast ning liikudes kõrgemale. Astmete läbimisel on võtmesõnaks haridus – mida parem erialane ettevalmistus on, seda parem on tööalane sooritus ja seda suuremad on võimalused tõusta järgmisele tasemele. Teoreetiliselt on igal vastavat ettevalmistust ja kogemust omaval kaitseväelasel võimalik tõusta kõrgeimale ametikohale kaitseväes ehk saada kaitseväe juhatajaks.

Kes on kaitseväelane? Seaduse kohaselt on kaitseväelaseks tegevteenistuses olev isik, olgu ta siis ajateenija, kaadrikaitseväelane või õppekogunemisest osavõttev reservväelane. Õiguskeel kasutab kahte esmapilgul sarnast mõistet: kaitseväeteenistus ja kaitseväeteenistuskohustus. Kaitseväeteenistus jaguneb tegevteenistuseks ja teenistuseks reservis. Tegevteenistusel on kolm alaliiki: ajateenistus, lepinguline teenistus ja osavõtt reservõppekogunemisest.

Seaduse kohaselt on meessoost Eesti kodanik kohustatud teenima kaitseväes, täites sellega põhiseadusest tulenevat kaitseväeteenistuskohustust. Ajateenija on kaitseväekohustuslane, kes kutsutakse ajateenistusse 18.–27. aasta vanuselt. Kaitseväeteenistuskohustuse täitmine jaguneb ajateenistuskohustuse ja reservteenistuskohustuse ehk õppekogunemisel osalemise täitmiseks. Kaadrikaitseväelaseks võib lepingulisse teenistusse võtta Eesti kodaniku, kes on vähemalt 18 aastat vana; omab nõutavat kvalifikatsiooni, haridust ja sõjaväelist väljaõpet; valdab eesti keelt kaadrisõdurilt, kaadriallohviterilt või kaadriohviterilt nõutaval tasemel ja on oma tervisliku seisundi poolest võimeline täitma tee-

Suure osa kaitseväeteenistuses olevatest meedikutest moodustavad naised.

nistuskohustusi. Reservväelane on kaitseväeteenistuskohustuslane, kes oma tervisliku seisundi ja vanuse poolest on tunnustatud kaitseväeteenistuskõlblikuks ja arvatud kaitseväe reservi.

Nii kaadrikaitseväelane kui ka õppekogunemisele kutsutud reservväelane määratakse ametikohale, mis peab vastama kaitseväelase haridus- ja kvalifikatsioonitasemele. Nii nagu pedagogidele ja arstidele on ka kaitseväelastele kehtestatud erialase ehk sõjaväelise hariduse nõuded. Sõjaväelise haridusena käsitletakse kaitseväe õppeasutuses õigusaktides sätestatud korras kinnitatud ja registreeritud õppekavadega kehtestatud teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtuste ja käitumisharjumiste süsteemi, mida vajab kaitseväelane oma kutsealal rahu- ja sõjaajal teenistuskohustuste edukaks täitmiseks.

Ajateenija haridustasemele esitatakse järgmised nõuded:

- 1) sõduril vähemalt alusharidus;
- 2) nooremallohviteril üldkeskharidus või kutsekeskharidus.

Kaadrikaitseväelase haridustaseme nõuded on järgmised:

- 1) sõduril vähemalt üldkeskharidus või erialane kutsekeskharidus;
- 2) nooremallohviteril vähemalt üldkeskharidus või erialane kutsekeskharidus;

- 3) vanemallohviteril vähemalt sõjaväeline keskharidus või erialane kutsekeskharidus;

- 4) nooremohviteril vähemalt sõjaväelise kõrghariduse I aste või erialane kõrgharidus, diplomiope;

- 5) vanemohviteril vähemalt sõjaväelise kõrghariduse II aste või erialane kõrgharidus, bakalaureuseope;

- 6) kõrgemal ohviteril vähemalt sõjaväelise kõrghariduse III aste või erialane kõrgharidus, magistriope.

Reservväelase haridustaseme nõuete kohaldatakse ülalnimetatud haridustasemeid.

Nagu toodud loetelust ilmneb, on teenistuseks alates vanemallohviteri ametikohast vajalik sõjaväeline keskharidus, millena käsitletakse üldkeskhariduse baasil omandatud kutsekeskharidust kaitseväe õppeasutuses või vastava sisu ja tasemega õppekava alusel välisriigi sõjalises õppasutuses omandatud kutsekeskharidust.

Auastmed

Kaitseväeteenistuse lahutamatuks osaks on auastmete andmine ja ülendamine. Kaitseväelast ja reservväelast võib esitada auastme ülendamiseks, kui ta on saanud vastava sõjaväelise väljaõppe või omandanud hariduse, määratud ülendatavale auastmele vastavale ametikohale ja välja teeninud järgmise auastmesse ülendamiseks nõutava teenistusaja. Niisiis on ka auastmes ülendamisel esimeseks tingimuseks sõjaväelise väljaõppe olemasolu.

Teenistuse üldise korraldamise teema kokkuvõtteks võib öelda, et siseneamiseks karjäärteenistuse esimesele astmele ja teenistuses liikumiseks on vaja muude seaduses sätestatud tingimuste hulgas omada sõjaväelist väljaõpet.

Siin tekib tõsiseim probleem naiste teenistusse võtmisel: meeskodanik läbib üldreeglina seaduses sätestatud kaitseväeteenistuskohustuse täitmise käigus ajateenistuse kestusega 8–11 kuud, omandades selle käigus lepingulise tegevteenistusse astumise eelduseks vajaliku sõjaväelise väljaõppe. Seega on kõigile meessoost kodanikele, kes on läbinud ajateenistuse, loodud kaitseväeteenistuskohustuse täitmise tulemusena võimalus valida kaadrikaitseväelase elukutse. Kaitseväeteenistuse seadust välja töötades ei eristanud eelnõu autorid ega Riigikogu liikmed meeste ja naiste teenistuse erisusi. Ehk seetõttu ei leidnud ka piisavat reguleerimist naiste väljaõppe küsimus.

Seadusandja on põhiseadusest tulevalt näinud ajateenistust kui kohustust, mitte kui õigust ja võimalust. Sama mõtet kinnitab ka soolise võrdõiguslikkuse seadus, mille kohaselt sooliseks diskrimineerimiseks ei loeta kohustusliku kaitseväe ajateenistuse kehtestamist ainult meestele. Seetõttu on riiklikul tasemel naiste sõjalise väljaõppe korraldamine kaadrikaitseväelase elukutse valikul seaduse tasemel üheselt reguleerimata, kaitseväe senine praktika antud valdkonnas ei ole olnud süsteemne tegevus.

Ohvitserikursused

Naiskaitseväelased on sisenenud karjäärisüsteemi erinevate Eestis ja välismaal korraldatavate kursuste kaudu. Aastate lõikes on üheks produktiivsemaks kursuseks reserv-erialaohvitseride orientatsioonikursus reservkaplani erialal, millel on osalenud ka teiste erialade esindajad. Samuti toimub kursuste baasil kaitseväe meedikute teenistusse võtmine. Siinjuures tuleb märkida, et kursusi läbivad nii naised kui ka mehed, kellel on ajateenistus läbimata.

Reserv-erialaohvitseride kursuse läbimine võimaldab lahendada ka reservväelaste ja õppekogunemistega seotud probleeme. Pärast nimetatud kursuse edukat läbimist ja auastme saamist hakkab teenistus reservis kulgema seaduses sätestatud korras ja õppekogunemis-

tel osalemine toimub vastavalt kaitseväelase sõjaaja ametikohale.

Alguses nimetatud arvudest on kahtlemata tõsiseima sisuga ajateenistuse läbinud naiskodanike hulk, neid vaid kaheksa. Ülejäänud on seega saanud erineva taseme ja kestusega sõjaväelise väljaõppe.

Vaatamata positiivsetele arengutele võib eelnevast järeldada, et lepingulise teenistusse astudes on eri soost kaadrikaitseväelastel eri tasemel sõjaväeline väljaõpe. Selline diferentseerimine, kus kõik kaadrikaitseväelased ei läbi kõiki sõjaväelise väljaõppe astmeid, on aga karjäärteenistuse ühetaolisel korraldamisel küsitav. Samuti võib ebaühtlane väljaõpe muutuda kriisisituatsioonis eluliselt määravaks küsimuseks. Arvestades, et naised on kaitseväes kaadrikaitseväelaste koguarvust 16,5%, ei saa rääkida erandite tegemisest, vaid kogu väljaõppesüsteemi ülevaatamisest ja ühesuguste reeglite kohaldamisest.

Seega tuleb märkida, et lepingulise teenistuse korraldamisel kaitseväes ei ole järgitud karjäärteenistuse peamist põhimõtet, mille kohaselt toimub organisatsiooni sisenemine ühesuguselt madalaimalt astmelt ja võrdsetel alustel.

Lähtealuste korrastamine

Miks on oluline teenistuse lähtealuste ühesugune korraldamine ning mida tuleb siinjuures lisaks seadustele ja kaitseväe vajadustele arvestada? Esimene ja kõige tähtsam tegur mis tahes organisatsioonis on ikka ja alati inimene. Rääkides kaitseväest, kipume kasutama mitmust ja rääkima sõduritest, ohvitseridest või siis kaitseväelastest. Needsamad kaitseväelased täidavad oma ülesandeid ning on kutsutud ja seatud kaitsma riiki sõjaliselt ning olema valmis teenima kõige erinevates maailma paikades ja kõige erinevates tingimustes. Kui mitmus kõrvale jätta, näeme, et kaitseväelased on küll riigi kaitsel seisv armee, kuid see koosneb üksikindiviididest, kellel on igalühel oma vajadused, huvid, ootused, iseloom ja sugu. Järelikult peame teenistuse korraldamisel arvestama inimeste eripära ja leidma need ühisosad, mis liidavadki kodanikud Kati ja Mati kollektiiviks nimetusega kaitseväge.

Kaitseväge eristab mis tahes teisest struktuurist kaks momenti: tegevus toi-

mub ainujuhtimise põhimõttel ning teatud tingimustes on kaitseväelasel õigus ja kohustus kasutada relva. Ainujuhtimise ja käsuõiguse põhimõtte sätestab kaitseväe distsiplinaarseadus, mille kohaselt on käsuõigus ülema õigus vastavalt tema ametikohale kaitseväes anda oma alluvatele teenistuskohustuste täitmiseks käsk tulenevalt seadustest ja selle alusel kehtestatud õigusaktidest ning nõuda nende käskude täpset ja õigeaegset täitmist.

Nendest kriteeriumidest tulenevalt on vajalik, et kõik organisatsiooni liikmed mõistaksid teenistuse olemust ühtemoodi, tunnetaksid käsu andmise ja selle täitmisega kaasnevat ning kannaksid endas sarnaseid väärtusi.

Kaitseväelased on uurimuste kohaselt keskmiselt kohesiivsemad ja eelistavad otsustusprotsessis meeskonnatööd. Sellele väitele tuginedes võiks arvata, et kaitseväega liitunud inimesed on valmis ühiselt pingutama ja andma oma panuse süsteemi kui terviku arengusse. Eriti oluliseks muutub kohesivsus kriisisituatsioonis, kus elu võib sõltuda kaaslaste tegutsemisest ja vastupidi. Seega ei saa igapäevase teenistuse korraldamisel olla vahet, kas tegu on mehe või naise, sest mida suurem on risk, seda kindlam peab olema usk lahingupaarilisse või rühmakaaslastesse ja teadmine, et kõik suudavad täita neile pandud ülesandeid.

Olgugi, et nüüdisaegsetes juhtimisteooriates on esikohal meeskonnatöö ja sama ideed kannab ka töökorraldus kaitseväes, tuleb teenistuse põhimõtteid puudutavate otsuste langetamisel arvestada indiviidi omaduste ja nendest tulevalt diversiteedi ehk organisatsiooniseste erinevustega.

Diversiteedi all mõeldakse neid omadusi, mille poolest inimesed organisatsioonis üksteisest erinevad. Need omadused võib jagada näiteks nelja kategooriasse:

- 1) isiksuse tüüp ehk töötaja iseloomu eripärad;
- 2) primaarne diversiteet, mida ei saa muuta – näiteks sugu ja rahvus;
- 3) sekundaarne ehk muudetav diversiteet, kuhu kuuluvad haridus, pere seis ja välimus;
- 4) organisatsiooniline diversiteet ehk omadused, mis on seotud töökeskkonnaga. Kaitseväes on selleks kindlasti

ainujuhtimine ja käsuliini vastuvaidlematu järgimine.

Seega on selge, et organisatsioonis valitseb sõltumata rangest seadusandlikust regulatsioonist n-ö liikide mitmekesisus ja juhtidel on võimalus valida, kas seda juhtida või jätta tähelepanuta. Olgugi, et tegu on keeruka ülesandega, peaks siin valima erisuste juhtimise tee, kus püütakse erinevusi tunnustada ja rakendada inimesi nii, et igaüks tunneks ennast täisväärtuslikuna.

Inimesele ei piisa üksnes organisatsiooni moraallimaailmaga kohandumisest, ta peab tunnetama ka oma panust organisatsiooni traditsioonide säilitamisel ja uuendamisel.

Selleks, et organisatsiooni liikmed oleksid motiveeritud, peab olema täidetud kolm nõuet:

- 1) inimene on valmis pingutuseks ja tal on tahtmine oma tööd teha;
- 2) inimene on võimeline oma tööd tegema ja tal on selleks vajalikud oskused;
- 3) keskkond ehk organisatsioon on loonud vajalikud tingimused ja andnud vahendid hea töö tegemiseks.

Hästi juhitud ja motiveeritud organisatsioonid kannavad endas elulisi põhiväärtusi, mis kindlustavad väärt inimeste soovi sinna tööle tulla. Vaja on palju positiivseid tundeid, et inimesed tahaksid oma organisatsiooni kuuluda, olla uhked oma organisatsiooni üle, hoida seda, mitte rääkida oma organisatsioonist selja taga halba jne.

On oluline, et nii ülem kui ka käsu saaja saaksid organisatsiooni eesmärkidest, püstitatud ülesannetest ja nende täitmiseks antava käsu eesmärgist ja mõttest ning muudest täitmise seotud tingimustest ühtviisi aru, sest käsu andmise ja sellest tulenevalt täitmise viis mõjutavad otseselt juhtimisotsuste tegemist.

Kokkuvõttes võib öelda, et organisatsioonis tuleb omavahel siduda selle liikme huvid organisatsiooni huvidega ning tagada selle kaudu vastastikune rahulolu ja seeläbi ka edukam sooritus teenistusülesannete täitmisel.

Tunduvalt keerulisemaks küsimuseks on eelkuuldud teoreetiliste mõtete realiseerimine praktikas.

Rivi- ja erialaametikohad

Üheks viisiks õigete inimeste paigutamiseks õigetele teenistuskohadele on kaadrikaitseväelaste ametikohade liigi-

Valdavalt erialaohvitseridena kaitseväs teenivatel naistel on raske meestega riviohvitseridega karjääriradeli sammu pidada.

tamine rivi- ja erialaametikohtadeks, kus arvestatakse eelnevat väljaõpet, ametikohta ja teenistusülesandeid ning mis võimaldab spetsialistidel – olgu tegu mees- või naissoost isikuga – omandada ettevalmistusteenistuse kaudu sõjaline väljaõpe ja asuda kaadrikaitseväelasena teenistusse erialaohvitseri ametikohal.

Eeltingimuseks ettevalmistusteenistusse asumisel on erialase kutsekeskhariduse või kõrghariduse olemasolu. Sellise mehhanismiga avame tee kaitseväge ka neile, kellel on eeldused ja soov teha sõjaväelist karjääri oma tsiviilielus omandatud erialal ja sellega võib näiteks suurendada juristide ning medikute teenistusse värbamist.

Erialaametikoha ettevalmistusteenistuse kestus on kuni kuus kuud ning see koosneb sõjalisest ja praktilisest väljaõppest. Erialaametikoha ettevalmistusteenistuse läbiviimise kohaks on isiku teenistuskohat, kus isik osaleb praktilisel väljaõppel, või kaitseväge õppeasutus, kus isik osaleb sõjalisel väljaõppel. Erialaametikoha ettevalmistusteenistusele laienevad avaliku teenistuse seaduse sätted, välja arvatud kaitseväge õppeasutuses toimuva sõjalise väljaõppe ajal, mil isik on võrdsustatud kursuslasega. Isik võetakse struktuuriüksuse koosseisus olevale vakantsile ja komplekteerida planeeritavale ohvitseri või vanemallohvitseri erialaametikohale ettevalmistusteenistusse.

Praktilise väljaõppe eesmärk on anda vajalik ettevalmistus erialaametikohal teenimiseks, kindlaks teha teenistuja sobivus teenistuskohale – hinnata tema teadmiste, oskuste ja isiksuseomaduste vastavust teenistuskohale esitatavatele nõuetele. Ühtlasi võimaldab praktilise väljaõppe aeg teenistujal veenduda enda sobivuses määratavale ametikohale. Kuivõrd sõjaline väljaõpe toimub kaitseväge õppeasutuses, kannab sõjaväelisel väljaõppel olev isik väljaõppeperioodil analoogselt kaitseväge õppuritega nimetust “kursuslane” ning talle laieneb vormikandmise kohutus, samuti tagatakse talle sel ajal tasuta toitlustamine.

Vastava õppekava alusel toimuva sõjalise väljaõppe lõppedes antakse isikule ohvitseri auastmena nooremleitnandi või allohvitserile nooremveebli auaste ning ta võetakse lepingulisse teenistusse. Lepingulises teenistuses olles jätkab ta teenimist vastavalt kaitseväge teenistuse seadusele. Selline süsteem annab kaks olulist plussi: esiteks tõhustub kvalifitseeritud spetsialistide värbamine kaitseväge ja teiselt poolt areneb vajaliku sõjalise väljaõppe andmine, mida eeldab kaitseväge teenistuse seadus ja mis on primaarne mis tahes kaadrikaitseväelase ametikohal teenimisele.

Ülalkirjeldatud erialaametikohale teenistusse astumiseks esitatavad nõuded on kaitseväge teenistuse seaduse muutmise faasis ja sellega leitakse lahendus ühele küsimuse osale. Samas pole lõplikult selge, kas ja kuidas korraldada naissoost isikute ning nende meessoost kodanike, kes olid ajateenistusest seaduse alusel vabastatud, kaitseväge teenistuse või selle asendamine vajaliku sõjalise väljaõppega, tagamaks pädevate riviohvitseride teenistuse korraldamist.

Kaitseväge teenistuse seadus sätestab üheselt, et riviametikoht on sõjalise üksuse juhi ametikoht, millel teenival kaitseväelasel peab olema ametikohale vastav sõjaväeline väljaõpe ja sõjaväeline keskharidus või sõjaväeline kõrgharidus. Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste vastuvõtutingimuseks on ajateenistuse läbimine ja selle nõude on sõjakooli õppima asunud tütarlapsed ka täitnud, teenides aega võrdselt ja samadel alustel noormeestega. Praeguseni on tütarlapsed ajateenistuses pigem erand kui

reegel ja seetõttu on teema lahendamiseks valitud pikem ning mõnevõrra keerulisem tee.

Ajateenistusse võetakse üldreeglina need tütarlapsed, kes on edukalt sooritanud sisseastumiskatsed sõjakooli. See toimub siin nõuete täitmine vastupidises järjekorras: tütarlaps astub sõjakooli ja läheb siis ajateenistusse, mitte vastupidi. Sisseastumiskatsetel on neid mõistnud, et võrdõiguslikkus tähendab ka võrdsust ja seda igasuguse soorituse juures. Tuleb tõdeda, et mitmele tütarlapsele on ajateenistus osutunud üle jõu käivaks ja nad on loobunud edasisest kaadrikaitseväelase karjäärist.

Otsuseid ettevalmistav uurimustöö

Kuidas lahendada nii eriala- kui ka riviteenistuse korraldamist parimal võimalikul viisil? Senine arendus- ja õigusloomealane kogemus näitab, et suuremahuliste muutuste läbiviimisele peab eelnema sellekohane uuring, mis vastab muutmist tingivatele põhiküsimustele. Ka naiste kaitsevägega liitumise teemal valmib teoreetilise materjali läbitöötamise ja uuringute läbiviimise järel uurimus, mille eesmärgiks on selgitada kaitseväge valmisolekut korraldada naiskodanike sõjaväelist väljaõpet ajateenistuse kaudu.

Uurimuse käigus intervjueritakse kaitseväes teenistust korraldavaid ülemaid, selgitamaks välja nende kogemusi ja/või valmisolekut korraldada naiste sõjalist väljaõpet ning nende arvamused ja seisukohad naiste ja meeste sõjaväelise väljaõppe ühesuguse korraldamise

teemal. Teiseks suunaks on meesoost ajateenijate seas läbiviidav ankeetküsitlus, milles selgitatakse ajateenijate arvamus ajateenistuse korraldamise kohta koos naissoost ajateenijatega.

Uurimuse tulemusena valmib rakendusuuring, mille praktiliseks väärtuseks on õigusliku regulatsiooni väljatöötamine välja selgitatud arvamuste ja võimaluste põhjal kaitseväeteenistuse seaduse muutmiseks koos rakendusaktide muudatustega. Ühtlasi kujuneks uuringust alus tingimuste (logistika, infrastruktuur, meditsiiniteenindus, teenistuse korraldamine) loomiseks naiskodanike sõjaväelise väljaõppe korraldamiseks kaitseväes kas ajateenistuse kaudu, või kui tulemusest nähtub, et kaitseväes ei ole võimalik ajateenistuse kaudu naiste sõjaväelist väljaõpet korraldada, siis muus vormis.

Avalik teenistus kaitseväes

Seni olen põgusalt peatunud kaitseväeteenistuse olemusel ning naiste võimalusel teenida kaitseväelaseks eriala- ja riviametikohal, kuid pole andnud ülevaadet kolmandast teenistuse võimalusest kaitseväes ehk avalikust teenistusest.

Nagu eespool nimetatud, on avalik teenistus positsiooniteenistus, mis ei eelda kõikide karjääriastmete läbimist. Samas on avaliku teenistuse ametikohtadele esitatavad üldnõuded rangemad ja reeglina ka haridusnõue võrreldes samaväärsete kaitseväeteenistuse ametikohtadega kõrgem. Kui kaitseväeteenistuse seaduse kohaselt peavad kaitseväelased aastaks 2008 alustama kõrg-

hariduse omandamist (kui isik pole seda varasemalt omandanud), siis alates vanemametnike kategooriast on kõrghariduse olemasolu (või selle omandamise lõppstaadium) teenistusse võtmise põhinõue. Avalike teenistujate kaasamine kaitseväkke on ametikohtade lõikes lai: osakonna- ja jaoskonnajuhtidest ning tippspetsialistidest osakondade referentideni. Sellega oleme toonud kaitseväkke erialase oskusteabe, võimaldades kaitseväes teenivatel isikutel täita nende oskustele ja kompetentsidele vastavaid ülesandeid. Ühtlasi on tegu mõlema teenistustüügi väärtustamisega, sest inimesel on võimalus valida, millises suunas ta soovib oma karjääri arendada.

Ametnik allub vastavalt avaliku teenistuse seaduse sätetele sõjaväelisele ülemale. Sisemäärustik rakendub ametnike osas niivõrd, kui võrd avaliku teenistuse seadus ei sätesta teisiti. Kaitseväelaste seisukohalt on ametnike teenistuse korraldamisel suurim miinus see, et ei eksisteeri nn ööpäevast teenistuses olekut, vaid üldreeglina kehtib 8-tunnine tööpäev. Igapäevane teenistus räägib pigem seda keelt, et sõltumata teenistussuhtest ollakse tööl just nii palju ja nii kaua, kui see hetkel vajalik.

Lihtsaim viis teenistussuhete võrdsel alusel korraldamiseks on üldnõuete sätestamine üksuse ja asutuse kodukorras. Et seadus nõuab kõikidelt asutustelt kodukorda, on see dokument täitmiseks ka kõikidele organisatsiooni liikmetele.

Lõpetuseks

Eesti kaitseväge on viimase kümne aasta jooksul astunud suure sammu nüüdisaegse, areneva ja avatud organisatsiooni suunas, kus püütakse parimal viisil täiustada teenistustingimusi ja tagada riigi kodanikele võrdsed võimalused teenistusse astumiseks.

Kaadrikaitseväelase elukutse valinud on loodud tütarlastele võimalus läbida ajateenistus ja mõned neist on selle väljakutsega ka suurepäraselt hakkama saanud. Erialaametikohtadele nimetamiseks alustatakse ettevalmistusteenistusega. Kuid see on praegu paljus veel eelnõude ja ideede tasandil ning meie kohus on leida eelkäsitletud küsimustele vastused ja asjakohased lahendid. ■

Maire Kurvits on kaitseväge juhataja nõunik.

Paljud tsiiviilkõrgharidusega erialaohvitserid on asunud kaitseväge teenistusse pärast reservohvitseride kursuste läbimist.

KUIDAS KAITSELIIT JA NAISKODUKAITSE TALLINNAS KÄISID II

Vt ka Kaitse Kodu! 2003, nr 3

1938. aasta võidupühast on ajalukku jäänud iseseisvusaja suurim paraad ja rahvarohke laulupidu, kuid ka röömsaid ettevõtmisi varjutanud kurvad vahejuhtumid rongisõidul valgamaalaste ešelonis.

Merike Jürjo

Võidupüha hommikul, 23. juunil 1938 äratati Tallinna jõudnud Kaitseliidu suurparaadist osavõtjad kell 5. Veelgi varem, vaevalt esimese koiduga olid tõusnud toitlustajad, et sel päeval pidulistele välikateldest kolm korda kõhutäidet anda. Hommikuks ja õhtuks pakuti võileibade kõrvale magusate teed ja lõunaks makaronisuppi. Kuivtoit (leib) tuli pidulistel endal kaasa võtta.

Toidu ja teevee võtsid vastavate tšekkide alusel vagunite vanemad välja kogu rühmale. Vajaliku hulga abilisi leidsid nad endale ise. Toitlustamine maksis igale isikule 1 kroon. Ringkonnad korraldasid vagunites tasulised, aga odavad einelauda, kus söögi- ja jookikraami kõrval kaubeldi ka spetsiaalselt selleks tähtpäevaks müügile jõudnud Naiskodukaitse kõlmi vee, hambapasta, puudri, näokreemi, märkmike ja piltpostkaartidega. Naiskodukaitse erimärgistusega kondiitritööstuses Kawe valmistatud 30-sendine šokolaad andis jõudu ja reipust paraadil marssida ning kõikjale jõuda. Seevastu järgmisel, laulupeo päeval ühistoitlustamist ei olnud ning kokkadest lauljateks ja kuulajateks ümber kehtastunud naiskodukaitsjad suundusid lauluväljakule peole.

Pidu on käes

Võidupühale eelnenud nädal oli olnud vihmane, parasjagu tormine ja isegi meie karge põhjamaise ilmastiku kohta külm. Kuid kella 8 paiku, kui algas kolonnide kogunemine Vabaduse platsile, vilksatas pilveservast esimene päikesekiir, et tõrjuda taevast kõik pilved ja kallata oma sooja valgusega üle nii paraad kui ka sellele järgnev laulupidu.

Kõige ees marssisid Vabaduse platsile liputoimkonnad, nende järel naiskodukaitsjad ringkondade ja kaitseliitlased malevate järjekorras: Tallinn, Tartumaa, Tartu, Narva, Valga, Petseri, Harju, Sakalamaa, Järva, Viru, Lääne, Võrumaa, Pärnumaa, Pärnu ja Saare-

maa. Noored Kotkad ja Kodutütred saabusid ühises rivis. Neile lisandus 400-meheline sõjaväe koondpataljon. Viimastena paigutusid oma kohale Tallinna maleva motoriseeritud üksused.

Üle 16 000 inimese liikus Vabaduse platsi poole "pisemagi viperuseta ning jättis pealtvaatajatele unustamata mulje", nagu kirjeldas toimunut Tallinna ajalehe Teataja reporter. Tribüünil seisid pidulikus ärevuses Eesti Vabariigi valitsuse liikmed eesotsas peaminister Kaarel Eenpaluga, välisdiplomaadid, kõik välisriikide sõjaväelised esindajad Eestis ning Soome kaitseliidu ülem kindral Malmberg. Samuti Läti ja Leedu kaitseliitide ülemad ning Poola kaitseliidu ülema asetäitja. Suurim paraad Eesti iseseisvusajal oli kohe-kohe algamas.

Kella kolmveerand kaheksaks oli paraad tiksirgeks rivistatud ja agar sulerüütel Teataja toimetusest sunnitud nentima, et "muidu avarana tunduv plats ägas suures ruumipuuduses".

Tähekujuline sinakashall meri

Kaitseliidu ülema kindralmajor Johannes Orasmaa veerandtunnisele paraaditervitusele järgnes tema ettekanne kaitseväge ülejuhatajale kindral Johan Laidonerile. Kindrali tervitusele vastasid malevate orkestrid 600 pillitorust tuleva "Porilaste marsiga". Täpselt kell 9.15 saabus Eesti Vabariigi president Konstantin Päts käsunduskindral Gustav Jonsoni ja kapten Tederi saatel. Kui seni oli alati presidenti eskortinud ratsaüksus, siis esmakordselt Eesti ajaloos saatis teda seekord motorüksus. See au oli usaldatud Tallinna maleva kergedivisjoni mootorratturite eskadronile, mida juhtis divisjoni pealik kapten Onni.

Vabariigi presidendi kõne töid tervikuna ära kõik ajalehed. Eesti Vabariigi hümn viimaste helidega, mis helisesid veel väljaku kohal, algaski paraadmars. Kõige ees liikus lippurite kolonn lippudega, siis pealike rühm ja seejärel kompaniid. Kõik Kaitseliidu üksused olid

ühises vormis, vaid üliõpilased marssisid erariides, peas värvimütsid ja vasakul varrukal käeside tekstiga KL. Naiskodukaitse ei defileerinud, vaid suundus paraadi lõppedes ringkondade kaupa oma asukohtadesse.

Päevaleht iseloomustas seda nii: "Naiskodukaitse lahkumine väljakult jättis eriti meeldiva pildi, kuidagi tähekujuliseks, sinakashalliks mereks muutus kogu plats, kuna iga ringkond suundus ise tänava suunas."

Üle tunni kestnud paraadmarsis osales 11 000 kaitseliitlast, 1500 noorkotkast, 600 kodutütart, 2500 naiskodukaitsjat ja 400 kaitsevæelast.

Paraadilt laulupeole

Paraadilt saadud ülev meeoleolu ilmetas kõiki järgnevaid ettevõtmisi. Pärast paraadi liikumist Tartumaa maleva Kirepi üksikrühm Kopli kalmistule, kus asetati pärg Vabadussõja kangelase kapteni Rataspea hauale ja meenutati kapteni teeneid Kirepi vabastamisel vaenlasest.

Pealinna tulnud kaitseliitlased ja naiskodukaitsjad kasutasid võimalust tutvuda linna vaatamisväärsustega, kuulata kontserte ja vaadata näitusi. Vahest on siinjuures huvitav lisada ka alkohoolsete jookidega kaubelnud meelelahutuspaikade nimekirja, kuhu Naiskodukaitse liikmetel sobis vormis sisse astuda: restoran-öölokaalid Estonia Seltsi einelaud ja Dance Palace-Gloria, hotellirestoranid Kuldlõvi, Bristol ja Palace, restoranid Ku-Ku-Ku-Klubi, Rannasalong Piritall, Palais-Reval Nõmmel ja Du Nord, mille puhul aga eraldi toonitati, et alumise korruse baaris viibimine on keelatud. Vormis oli lubatud külastada ka Eestimaa Merijahtklubi einelauda sadama lõunamuulil.

Järgmisel päeval, 24. juulil peeti laulupidu. Sellest ja muudest pidustustest osavõtjad moodustasid rühmad ja rühmapealikud muretsesid kassast pääsmed kogu rühmale. Oli ju ette teada, et üksikisikutel on seoses arvukate küla-

listega kodu- ja välismaalt piletite saamine väga raske. Hinnangute kohaselt moodustasid värvikirevatest laulupeolistest peaaegu 70% Kaitseliidu ja Naiskodukaitse liikmed. Vaid Kaitseliidu orkestrandid ja Naiskodukaitse laulukoorid hõiskasid laulupeol äratuntavalt vormiriietuses.

Õnnetus ei hüüa tulles

Vaatamata hoolikale ettevalmistustööle ning ülitäpsetele tegevus- ja rongigraafikutele jäi pidu varjutama kurb õnnetus Puka jaamas. Teel Tallinna jäi Valga maleva ešelon ajagraafikust maha. Puka jaamas peatust kasutades palusid naiskodukaitsejad ühel kaitseliitlasel jaa-

ma kaevust pangea vett tuua. Ootamatult hakkas aga rong liikuma ajal, kui kaitseliitlane veel pange vagunisse upitas. Ise rutuga peale hüpatas kukkus ta aga õnnetult liikuvate vagunite vahele ja sai silmapilkselt surma.

Kurb sündmus rusus kogu ešeloni, sest mõttetult hukkus noor 30-aastane Tahevalt pärit Matimäe talu perepoeg Elmar Paas, kellele sama aasta vabariigi aastapäevaks oli omistatud Kaitseliidu Valgeristi III klass.

Valga maleval oli üldse must päev. Pukale eelnenud Mägiste jaamas oli üks kaitseliitlane jäänud peadpidi vaguniukse vahele. Temaga siiski midagi hullu ei juhtunud, vaid ta saadeti koju

ja pidi veetma võidupüha kodusel ravil. Toimunu kohta viidi läbi juurdlus ja ilmselt oli juhtunu üheks põhjuseks, miks senine Valga maleva pealik kolonelleitnant Johannes Hiob, kes oli ka ešeloni ülemaks, pidi andma maleva juhtimise nelja kuu pärast üle kolonelleitnant Kulbokile.

Ebameeldivustest ei pääsenud ka saarlased, kes asusid kodust teele enam kui pooletuhandelise seltskonnaga, et aurikuga Tallinna jõuda. Teel tabas neid seitsmepalline torm ja laev oli sunnitud saarele tagasi pöörduma. Merehaiged jäeti koju, kuid vintskemad pidulised saabusid üksjagu hilinedes Virtsu rongiga Tallinna. ■

MARTA MÄLBERG

25. SEPTEMBER 1910 – 1. AUGUST 2004

Marta Mälberg (neiuna Kõlli) sündis 25. septembril 1910. aastal Võrumaal Orava vallas Päevakese külas Asti talus pere noorima tütreana. Koolitee algas Kahkva külakoolis ja jätkus Petseri Gümnaasiumis.

1931. aastal asus Marta Kõlli tegutsema Naiskodukaitse Räpina jaoskonna tegevliikme ja sekretärina. Tema tegevust Kaitseliidu naisorganisatsioonis tunnustati 1937. aastal Valgeristi III järgu teenetemärgiga.

1938. aastal abiellus ta Eesti Vabariigi Riigikogu liikme, elukutselt agronoomi Jaan Mälbergiga ja temast sai Leevakul suure Mäletõ talu perenaine. 1939. aastal sündis poeg Toomas. Elu Leevakul oli õnnelik, kuid jäi Eesti Vabariiki tabanud poliitiliste keeristormide tõttu lühikeseks. 1946. aastal suri abikaasa Jaan Mälberg ja Marta Mälberg jäi pojaga kahekesi. Murrangulisel 1947. aastal tuli jätta kodutalu ja põgeneda kümne minuti jooksul. Teade lähenevatest arreteerijatest jõudis kohale õigel ajal, kuid maha jäi kogu maine vara ja majapidamine. Aastatepikkuse töö viljad tassiti uue võimu poolt laiali, talu riigistati. Järgesid keerulised nõukogude aastad, mil Martal tuli koos pojaga sageli vahetada elu- ja töökohta. Tänu edasipüüdlikkusele ja teadmistele oli Marta

Mälberg juba sula-aastatel jõudnud välja töötada peazootehniku ametikoha tolleaegses Põdrangu sovhoosis, kus rajati sellel ajal Eesti suurimat linnukasvatust. Püüd kindlamat kodu rajada tõi Marta Mälbergi Tallinna lähedale Sakku, kus ta töötas pikki aastaid Eesti Maaviljeluse Instituudis. Pensionärinagi jätkas 20 aastat ta tööd instituudis.

Ka vanaduspõlves oli Mälberg liikuv ja tegev, nõudlik enese ja teiste suhtes, püüdes ikka saavutada täiuslikkust. Alati oli tal midagi teha, kedagi aidata, meeles pidada. Nooruspõlves teoks te-

gemata jäänud unistuse – õppida teatrikoolis – asendas ta huviga teatrielu vastu. Tal olid vaadatud kõik Tallinna teatrite parimad lavastused.

Marta Mälberg avaldas trükis oma õe Ida Raudsepa Siberis kirjutatud luuletused kodustele ja mälestused kodumaast. Ta tegeles ka ise kodulooga, Karl Rumor Asti mälestuse jäädvustamise ja tema perekonna tuha toomisega Ameerikast Vastseliina kodukalmistule.

Naiskodukaitsega otsis Mäesalu kontakti 1990. aastate teisel poolel ja sai meie ürituste ja tähtpäevade oodatud ja armastatud külaliseks. Tarm, tersed tähelepanekud päevapoliitika ja kultuurisündmuste kohta, peenetundelisus ja huumorimeel tõi tema ümber alati kokku rõõmsa seltskonna. 1998. aastal nimetas NKK Keskjuhatus Marta Mälbergi Naiskodukaitse auliikmeks.

Oleme kaotanud ühe järjepidevuse kandjatest, kes aastakümnete tagant tõi kaasa meie eelkäijate kalliks peetud aated ja tuletas juba oma olemasoluga meelde, kui võimsatel alustel vaimses plaanis meie ühine organisatsioon seisab. Marta Mälbergi jäävad leinama naiskodukaitsejad, kaitseliitlased, head sõbrad ja aatekaaslased.

Naiskodukaitse

KAITSELIITLASED KÄISID ROOTSIS VISUAALVAATLUST ÕPPIMAS

Rootsi Kuningriigis korraldati tänavu 3.–18. juulini kestnud visuaalvaatleja vaatluskursused. Eesti Vabariigist kutsuti nendele kursustele 39 kaitseliitlast, sh üheksa instruktorit.

FOTO: Vello Jaska

Vello Jaska

Kursuse ülemaks oli määratud nooremveebel Taavi Tali Tallinna malevast ja kursuse vanemaks Moonika Raudsepp Lääne malevast. Kursuslasi lähetas õppustele enamik Kaitseliidu malevatest.

Kursuslased astusid 8. juuli hommikul Paldiski Lõunasadamasa laevale. 304 kilomeetrit mereteed ja sadamalinnast Kapellskärst veel poolteist tundi bussisõitu ning oldigi Uppsala lähistel sõjaväebaasis paiknevas õppekeskuses.

Kümme päeva väldanud õppus kätkes eneses nii teoreetilist kui ka praktilist osa. Kõigepealt selgitas Kaitseliidu peastaabi staabiohvitser nooremleitnant Andres Maddison visuaalvaatluse olemust ja vajadust:

“Vaatlust on vaja kriisi- ja sõjaolukordades totaalse luure ja info kogumise eesmärgil. Ohuvaatlust on kasutatud juba enne Teist maailmasõda ja selle päevil. Kuni 1942. aastani koosnes ohuvaatlusteenistuse võrk ohuvaatluspostidest, sidepostidest ja ohuvaatluse keskpõstidest. Vaatlusteenistuse juhtimiseks moodustati ohuvaatlusrajoonid. Postide ülesandeks oli toimetada õhuruumi katkematut vaatlemist ja kuulamist nii päeval kui ka öösel eesmärgiga avastada ohuvaenlasi ja teatada nendest kindlaksmääratud kohtadesse.”

Maddison lisas, et 1942. aasta lõpuks oli Eestis ohuvaatlusteenistuses üks kompanii 21 vahtkonnaga. Need paiknesid Eestimaa erinevates kohtades. Isikkoosseisu moodustasid peamiselt üliõpilased ka kohalikud elanikud. Vaatluse põhieesmärgiks oli lennukite tüüpide, arvu, lennusuuna ja kõrguse kindlakstegemine ning sellekohase teabe edastamine. Hiljem lisandus sellele ka plahvatus-test, suurtükivõimude, valgusraketidest jne teatamine. 1944. aasta 18. septembril anti korraldus ohuvaatlusrajatised hävitada. Ainult Tahkuna vahtkond pidi tegutsema veel kuni 22. septembrini.

“Ohuvaatlusega hakati taasisesivunud Eesti Vabariigis tegelema 1995.

Eesti visuaalvaatlejate teine jagu Rootsis korraldatud kursuste praktilistel õppustel.

aastal, mil toimus esimene ohuvaatlusega tutvumise visiit Taani. 1997. aastal võttis grupp kaitseliitlasi osa Soomes ja Taanis korraldatud ohuvaatluskursustest. 1999. aastal toimus ohuvaatlust tutvustav kursus Rootsis, millest paluti osa võtma ka Eesti kaitseliitlasi. Pärast seda on visuaalvaatluskursusi korraldatud nii Eestis kui ka välismaal igal aastal,” ütles nooremleitnant Maddison.

Äsja lõppenud vaatlejakursuse kuulud ja korraldamise võttis täielikult enda kanda Rootsi riik. Eesti pool loobus isegi kursuslastele päevaraha maksmisest, põhjendades, et eelarvesse pole vastavaid summasid sisse kirjutatud.

Vaatlejakursustel instruktorina tegutsenud kapral Argo Auri Tartu malevast ütles:

“Olen juba neli korda olnud seotud Rootsis korraldatud vaatlejakursustega: üks kord kursuslasena, kaks korda instruktorina ja osalesin ka rahvusvahelistel õppustel. Selliseid kursusi on väga vaja. Saame teada, kuidas on korraldatud välisriigis teoreetiline ja metsas läbi viidav praktiline õppus. Olen omandanud palju selliseid teadmisi, mida Eestis kahjuks praegu veel rakendada ei saa.”

Auri lisas, et Eestist saabunud kursused olid igati asjalikud. “Iga aastaga muutub tase üha paremaks. Instruktorid saavad ise rohkem teada ja oskavad seda ka kursuslastele selgemalt edasi anda.” Kuigi Eestis visuaalvaatlust ei

kasutata, võib seda välja õpetatud inimestega igal ajal rakendama hakata, kui peaks vajadus tekkima.

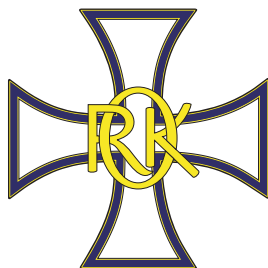
“Rootsi spetsialistid suhtuvad meisse nagu võrdväärtsetesse partneritesse. Opetavad, juhendavad ja selgitavad arusaadavalt. Samuti on nendel meie käestki palju õppida. Näiteks maskeerimist, teadete edastamist jne,” ütles kapral Auri.

Kursuste käigus tulid ilmsiks ka mõned vajakajäämised. Praktilise õppuse ajal metsas jättis soovida Rootsi-poolne vastutegevus. Mõneti on see aga põhjendatudki, sest nende seadused ei luba tulistada, kui relvakandja on kõrvaklappideta. See-eest usaldasid rootslased meid aga jäägitult, olid väga inimlikud ja mõistvad.

Uppsala poliigooni esimese vahtkonna ülem Peeter Seemre ütles, et jäi eestlastega väga rahule. Tema arvates pidanuks väljaõpe enne metsa minekut olema tõhusam. Ka Rootsi poolt korraldatud info edastamise süsteem ei toiminud vajalikul määral. Seda peaks 2005. aastal korraldatavatel samalaadsetel kursustel arvestama. Tervikuna võib tema väitel kursusi igati kordalainuks pidada.

“Rootslased suutsid anda enesest parima. Sai me kõik, mida antud kursustelt oodata ja loota oskasime. Ka kollektiiv oli sõbralik ja mõistev. Sellisel tasemel korraldatud kursused on väga õpetlikud ja jäävad kauaks meelde,” ütlesid Rein Rätsepp ja Andrus Poola Kaitseliidu Valgamaa malevast. ■

Tagavaravägi

Nr 7

Eesti Reservohvitseride Kogu väljaanne

september 2004

Sõbrad!

Sularaha on väga likviidne maksevahend, kuid selle kasutamine jääb tänapäeval üha väiksemaks. Kui seda napib, siis pangaautomaadist saab iga kell lisa võtta. Muidugi kui arvelduskonto saldo on positiivne ja ettenägelikult inimesel tavaliselt on.

Umbes samasugune on olukord tänapäeva armeedega. Maailmas valitseb relvajõudude koosseisude vähendamise, palgaarmeedele ülemineku ja ajateenistusest loobumise tendents, mis on hämmastavalt sarnane sularaha käibeloleku vähenemisele. Kuid maailmapoliitika populistlike otsuste tuhinas on juba ununenud oma pangaarve saldo, s.t armee reservi eest hoolitsemine. Paljude riikide reserv ongi nüüd hoogsalt tühjenemas nulli suunas. Tõestuse leiame Iraagi operatsioonist.

Viimase poole aasta jooksul olen mitmesugustel rahvusvahelistel foorumitel kuulnud

murettekitavaid ettekandeid sellest, et ka mitmed suured NATO riigid on tõsistes raskustes missioonikontingentide komplekteerimisega, ja veelgi enam, katkenud on nii reservohvitseride, -allohvitseride kui ka -sõdurite ettevalmistamine. Mõnede riikide puhul haigutab reservide ettevalmistamises juba peaaegu kümneaastane vahe. Teema oli tõsiselt arutusel k.a augustis CIORi Viini kongressil, ja üheks peamiseks Soomes Tuusulas 9.–12. septembrini peetud seminaril Baltic Talks.

Eesti oma väiksuses on siiani jäänud reservarmee kontseptsiooni juurde. Kui üksuste tootmine reservi on juba süsteemselt käivitunud, ei saa sama öelda reservohvitseride täiendkoolitamise ja sõjaegse paigutamise kohta. Kohtumistel nii kaitseministeeriumi ametnike kui ka peastaabi ohvitseridega on kõnesolevat probleemi viimasel ajal korduvalt käsitletud ja tundub, et oleme

jõudmas ühisele arusaamisele selle lahendamise vajalikkuses. Lähematel kuudel on plaanis vastavateemalise ümarlaua korraldamine asjast huvitatute osavõtul ning konkreetsete sammude kavandamine reservohvitseride rahu- ja sõjaegse rakendamise konkretiseerimisel. Loodan selles teie kõigi toele ja kaasalõõmisele.

HENNO PIIRSalu,
leitnant,
EROK juhatuse esimees

Eesti reservohvitserid CIOR suvekongressil Viinis

Tiit MEREN, leitnant, *EROKi delegatsiooni juht*

NATO reservohvitseride (CIOR) ja meditsiinireservohvitseride (CIOMR) suvekongressil Viinis 25.–31. augustini 2004 töötasid CIORi poliitilises nõukogus EROK president leitnant Heino Piirsalu ja leitnant Tiit Meren ning juriidilises komitees leitnant Madis Päts esimest korda hääleõigusliku täisliikme staatuses.

Seekordne CIORi/CIOMRi suurokogu (31 NATOga seotud riiki ja külalisena Venemaa) suvekogunemine oli uuenenud korraldusega: kaks päeva kongressi organisatoorseid küsimuste ja komiteede töökäsi ning kaks järgnevat päeva koolitusliku sihitusega sümposiooni.

Pikalt on üritatud osavõtjaskonda optimeerida ja CIORi töökorraldust moderniseerida. Juba avaettekannet näitas, et presidentuuri üleminekuga Itaaliast Saksamaale on saabunud preisiiliku täpsuse ja eesmärgi seadmise aeg. Uue presidendi kolonelleitnant Hans

Jürgen Strauti kaks juhtmötet: 1) CIOR peab saama ühendavaks sillaks NATO ja tsiviilühiskonna (avalikkuse) vahel; 2) CIOR ei peaks olema NATOst ei parem ega kiirem, aga ka mitte aeglasem ega halvem.

Jälgides lähedalt uue presidendi lobby-vestlusi delegatsioonide juhtidega, võib ennustada, et Saksamaa, USA, Taani ja Briti reservohvitseride kogud saavad CIORi mootoriks.

Üllatuslikult esitas Straut positiivse väljakutse nn uutele liikmesriikidele. Peame oma senise assotsieerunud liikme korraldusliku koollipoisi (vaatleva) käitumisstiili vahetama aktiivse, kiiresti kaasamineva ja oma seisukohata välja ütleva täisliikmesriigi omaga.

Sümposiooni teemakäsitlus lähtus reservi kohast ja rollist kaitse- ja julgeolekupoliitiliste küsimuste lahendamisel. Seekord analüüsiti peatükki "*Defence Security ja reservväelased*".

Et saalis viibisid USA Kongressi vaatlejad (tulevane finantsabi sõltub nende ettekandest Kongressile), närveerisid korraldajad, kas tuleb tõsine arutelu või pelgalt *window decoration*, s.t mokalaat.

Eriolist äramärkimist väärrib Briti leiboristist parlamendisaadikust riigikaitsekomisjoni esimehe Ivor Caplini ettekanne "Reserv – elujõuline täiendus rahvusvahelistes operatsioonides Suurbritannia vaatenurgalt". Mõned mõtted tema esinemisest: "kuumadest päevadest" alates on välismissioonidel kasutatud kokku 12 000(!) Briti reservisti. Kui oled reservist ja regulaarselt koolitatud, pead olema valmis, et saad kutse ja ajad kahe nädalaga asjad joonde nii perekonna kui ka tööandjaga ning lähed kuueks kuuks.

Pidevalt näiteid tuues kõneles esineja brittide senistest kogemustest ja tehtud vigadest missioonile saadetavate, nende pereliikmete

Tagavaravägi

ning tööandjatega. Briti reservi mudel ja missiooniltnaasja tsiviilühiskonda taastlütamise mudel ei ole veel valmis. Aga sellega tegeldakse kõigil tasemetel, sest rahutagamismissioonid ei näi tulevikus lõppevat, vaid hoopis muutuvad kestvuselt ettearvamatumaks ja iseloomult mitmetasemelisemaks. Kuid mehi regulaarväelastaste rotatsiooniks napib, sest vajadus on suurem kui seni prognoositud.

Kanada kogemusest kõneles brigaadikindral B. G. Tabernor ja kasutas regulaarväelastest ja reservistidest rääkides võrdlust: "One Army, One Team, One Vision."

Sümposiooni teine päev algas Ühendriikide presidendi nõuandja reservi küsimustes A. C. Zapanta mõtlemapaneva ettekandega: "Reserve Forces Policy Briefing".

Mainiksin vaid lühikese ajaga aktuaalseks muutunud võtmeteemasid: reservistide vajadus ja missioonidele mobiliseerimise protsessi kitsaskohad, regulaarväelastega ühisväljaõppe korraldamine, rahalise kaotuse kompenseerimine, kui tsiviilametis oli palk kõrgem, töö-

andja toetamise viisid ajal, mil tema töövõtja on missioonil, elukindlustus, tervishoiukulude katmine, perekonna toetamise viisid jne.

Tõeliselt avameelse ja kriitilise ettekandega esines KFORi (Kosovos asuvate NATO jõudude) eksjuht Kosovos Kindral Fabio Mini, märkides muu hulgas, et olukorras, kus kriisikolde reguleerimises osalevatel riikidel on oma erihuvid kaitsta (ja nad ei suuda teatud asjades kokkulepeteni jõuda), pole vahet, kas rahutagamisjõudude tuumiku moodustavad regulaar- või reservsõjaväelased.

Tuleb tõdeda, et sümposioonist kujunes ettekandjate ja auditooriumi moodustava-

EROK esindus CIORi suvekonverentsil Viinis.

te delegatsiooniliikmete arvamustevahetus, mis vääris iga üritusele kulutatud penni ja seakt oli õpetlik üht-teist kodusteks mõtetalutuks kaasa tuua.

Eesti reservohvitseride edu CIORi sõjalisel mitmevõistlusel

Kaido RUUL, nooremleitnant

NATO riikide reservohvitseride koondav organisatsioon CIOR (Confederation Inter-*alliee des Officiers de Reserve* ehk Liitlasriikide Reservohvitseride Konföderatsioon) korraldab igal aastal sõjalise viievõistluse, kuhu kutsutakse ka PfP (Partnership for Peace) riike. Sel aastal korraldas CIOR sõjalise mitmevõistluse Austria väikelinnas Wiener Neustadti.

Eesti reservohvitserid saavutasid üldkukuvõttes 11. ja noviitside kategoorias esimese koha. Senine parim saavutus oli 2002. aastal üldarvestuse 22. koht ja 2003. aastal 24. koht. Eesti Reservohvitseride Kogu võistkonna varumees, nooremleitnant Indrek Reismann, saavutas koos sakslase kapten Klaus-Dieter Zyluse ja soomlase leitnant Juha Kajavaga rahvusvaheliste võistkondade kategoorias neljanda koha.

Olgu selgituseks toodud kategooriad (kehtivad ainult NATO riikidele):

- noviitsid – kõik kolm võistkonnaliiget osalevad võistlusel ametlikult esimest korda;
- eksperdid – kui vähemalt üks liige on ametlikult osalenud võistlusel 2–5 korda;
- veteranid – kui vähemalt üks liige on osalenud võistlusel ametlikult rohkem kui 5 korda;
- naised ja
- rahvusvahelised võistkonnad – koostatakse võistkondade varumeestest.

Lisaks osalevad võistlusel külalised mitte-NATO riikidest, nagu Soome, Rootsi, Šveits, Austria, Lõuna-Aafrika Vabariik.

Kolm võistluspäeva

Eesti võistkonda kuulusid sel aastal leitnant Raul Hindov (võistkonna kapten), lipnik

Ralf Neemlaid, nooremleitnant Kaido Ruul ja varumeheena nooremleitnant Indrek Reismann. Võistkonna esindaja ja tugimees oli leitnant Lauri Kurvits.

Eesti võistkond komplekteeriti 5. juunil Soomes peetud katsevõistluse põhjal. Samas koosseisus osalesid Eesti reservohvitserid CIORi 2002. ja 2003. aasta võistlusel Prantsusmaal ja Hollandis (tol korral mitte NATO riikide arvestuses, vaid ainult külalistena).

Võistkonnad peavad sooritama kolmel päeval

viis ala: automaadist ja püstolist kiir- ja täpsuslaskmine (200 ja 25 m), 500 m pikkuse maataktistusriba ja 50 m pikkuse veetakistusriba läbimine ja orienteerumine (kolm ala).

Esimesel päeval viiakse läbi püstolist ja automaadist laskmised, teisel läbitakse takistusribad ja kolmandal on orienteerumine. Automaadist laskmisel kasutati Steyr STG 77 automaati, püstolilaskmine käis Glock 17st. Automaadist täpsuslaskmisel tuleb 5 minuti jooksul sooritada 9 lasku märklehte 200 m kauguselt ning kiirlaskmise puhul 1 minuti jooksul 9 lasku 200 m kaugusele märklehel kujutatud kolme kiivrisse.

Püstolilaskmine toimub analoogselt automaadilaskmisele, kuid distants on 25 m ja täpsuslaskmise ajalimiit on 2 minutit, kiirlaskmisel 35 sekundit.

Eesti võistkond autasustamispedestaali kõrgeimal astmel.

STG 77 sobis meile hästi: Ruul 163, Hindov 160 ja Neemlaid 158 silma 180st võimalikust. Püstolilaskmises on arenguruumi veel kõvasti: Hindov 157, Ruul 137, Neemlaid 120 silma 180st võimalikust. Võistkondlikult saime punkte kokku automaadist 481 (2003: 443) ja püstolist 414 (2003: 401). Pärast laskmist olime üldarvestuses 56 võistkonnast üheksandad (2003: 20).

Võistluse teine päev algas maismaataktistusribaga, mis koosneb 20 takistusest 500-meetrilise distantsil. Rada tuleb läbida kolmekesi koos (välivormis) ja aeg läheb kinni kui viimane on ületanud lõpujoone. Parimad läbivad takistusriba alla 3 minuti, meil Austrias võttis raja läbimine aega 3 minutit ja 30 sekundit (2003: 3:26). Takistusriba kiiremaks läbimiseks peaks harjutama rohkem

takistuste ületamise tehnikat, kuid kahjuks ei ole Eestis ühtki korralikku analoogset takistusriba. Veetakistusriba pikkus on 50 m kokku 5 takistusega. Võistkond peab raja läbima koos ning seljas peavad olema väli-vormi püksid ja frentš. Parimad võistkonnad läbivad raja ligikaudu 35 sekundiga. Eestlased läbisid raja 47 (2003: 44) sekundiga.

Kolmandal päeval võisteldi orienteerumises. Orienteerumise alguses oli kaardiharjutus ja kauguste hindamine. Hinnata tuleb kaugusi viie objektini ja reeglite järgi peavad objektid paiknema 60–600 meetri kaugusel. Objektideks olid maastikule paigutatud kaubik, inimese siluett, pöösas, tank ja põhupall. Jäime pisut ajahätta ja punkte 229 (maksimum 280). Kaardiharjutuses pidasime liigselt reeglitest kinni. Nimelt tohivad objektid olla kuni 3 km kaugusel, kuid sel aastal oli üks hoone enam kui 4 km kaugusel. Tähistasime nõelaga vale maja 3 km kaugusel. Seega 1:50 000 kaardil eksimus üle 2 cm. Seejärel anti orienteerumise start. Orienteerumine osutuski selle võistluse kõige vaheldusrikkamaks ja põ-

nevamaks alaks. Orienteerumise rajameister peaks reeglite järgi tegema raja, mille parimad võistkonnad suudaksid läbida ühe 1tunni ja 40 minutiga. Tavaliselt toimub rajal mitu kaardivahetust. Näiteks tuli Austrias orienteeruda järgmiste kaartidega: mustvalge aerofoto (möötkava 1:5000), topokaart (1:50 000), orienteerumiskaart (1:7500 ja 1:10 000), ilma teedeta kaart (1:10 000); teedeskeem (1:10 000), üks punkt mäluorienteerumist ning asimuudi jakauguse järgi. Peamiselt eksisid võistkonnad mäluorienteerumises, ja eksisid kõvasti (umbes 30 minutiga).

Võistlejad rajal, esindajad koosolekusaalis

Tänavu oli ühe orienteerumisetapina kaas valikorienteerumine, kus võistkonna liikmed võisid minna lahku. Jagasime punktid ära ja saime selle etapiga päris olulise edu-maa võrreldes teiste võistkondadega. Lõpusirgel tuli üks orienteerumisetapp läbida kanuuga. Ka see ei olnud eestlastele midagi enneolematut – Ruul ja Hindov on harjutanud kanuõitu multisportvõistlusel.

Orienteerumises saavutasime üldarvestuses päeva neljanda tulemuse. Päevatulemusega poodiumile jõudmisest jäi napilt puudu.

Võistluse lõpus peeti delegatsioonide esindajate tehniline koosolek, mis tavaliselt kestab kümmekond minutit ja kus delegatsioonijuhid kinnitavad allkirjaga, et on tulemustega nõus. Kuid sel aastal venis koosolek 1,5 tunni pikkuseks, kusjuures ainuke vaidlusteema oli Eesti. Nimelt arvasid britid (nad oleksid saanud noviitside kategoorias kaksikvõidu, kui eestlased oleks ekspertide kategooriasse tõstetud), et eestlased peaksid olema ekspertide kategoorias (oleme võistlusel osalenud ka varem – tõi küll, küllalistena), kui nendele osutasid elavat vastupanu kanadalased (kanadalased oleksid muidu ekspertide kategoorias jäänud ilma oma ainsast pronksist). Vaidluse lõpus sõandati küsida ka Eesti delegatsiooni juhilt, mida eestlased ise arvavad. Kanadalaste rõõmuks ei andnud delegatsioonide juhid brittide protestile ühtki poolthäälet.

EROK meeskond sõjalis-sportlikul võistlusel Erna retk 2004

Raul HINDOV, leitnant, *võistkonna kapten*

Koosseis leitnant Raul Hindov, nooremleitnant Kaido Ruul, lipnik Tiit Riisalo, reamees Timo Suppi ja tugiohvitser nooremleitnant Toomas Männaste registreerus EROK luulepatrullide sõjalis-sportlikule võistlusele Erna retk 2004.

22. juunil 2004 loositi Erna Seltsis võistkondade startijärjekord, mille järgi me startisime nr 17 all 3. augustil (teisipäev) kell 19.40 (2h:40, s.t 2 tundi ja 40 minutit esimesest hiljem, sest stardiintervall 10 min).

-48 tundi (pühapäeva, 1. augusti õhtu)

Võistkond kogunes varustuse kokkupanekuks Kõie tänava staapi ehk Riisalo koju. Varustuse nimekirja ülevaatamine ja reaalne pakkimine läksid kiirelt, vaid reamees Suppi ei suutnud uskuda vanemate kaaslaste nõuandeid ja võitles viimase võimaluseni õiguse eest võtta kaasa enda arust hädavajalik kogus riidevarustust ja toitu.

-31 h (esmaspäeva lõuna)

Võistkonna kapten läbis mandaadi Kautlas, kus saime trassi läbimise ajagraafiku, kaardid ja osavõistluste kirjeldused.

-24h (esmaspäeva õhtu)

Võistkond arutas Kõie tänava staabis trassi läbimise teekonna valikuid ning valmistas ette luureraporti ja -kaardi alused (s.t kiletas ruudulist paberit).

-12h (teisipäeva hommik)

Toimetasime varustuse ja kummipaadi Miinisadamasse, kus läbisime varustuse

ametliku kontrolli. Seejärel paraad Kaarli puisteel ning siis juba laevadele. Traditsiooniliselt pühendusime laeval tõsiselt söömisele ja magamisele.

-4h (teisipäeva pärastlõuna)

Lasksime paadid vette. Dessant läbi marulise vastutegevuse ei ole võistluse ametlik osa, vaid publikule tehtav etendus ja sellest olime püüdnud alati liigselt adrenaliini raiskamata läbi tulla.

Enne tegeliku starti Salmistu lähedal jäi meil veel ligi 3 tundi puhkeaega. Seegi õnnestus konstruktiivselt, eelkõige süües ja magades mööda saata.

Start 031940 (kuupäev ja kell)

Tavakeelde tõlgituna tähendab see NATO märkides tähistatud aeg "3. august kell 19.40" (sellises kirjalikus ka edasised ajad). Algas esimene etapp elektrijaama tammini Jägala jõel. Tegime kaare vasakult läbi Kodasoo ja Koogi, ca 12 km. Kaalusime ka punast joont (s.t otse minekut), aga otsustasime minimeerida kohtumisvõimalust vastutegevusega. Selle astumisega õnnestus aga mõnel jalad paarist kohast hellaks teha. Palavus ja märg metsaalune all tegid ikkagi oma töö.

+4h (032340)

Alustasime teist etappi Rebala prügila lähisteel. Üle laiade lagedate minnes nägime üsna tihti teedel patrullivaid vastutegevuse autosid, palju tüli nad meile siiski ei teinud. Sel etapil tegime esimese ujudes jõeületuse. Kohmitsesime ligi 30 minutit, hil-

jem vilumuse kasvades käis sama operatsioon 10 minutiga (kõik riided ja asjad kileprügikotti ja seda ees tõugates ujuma).

+8h (040340)

Kolmas etapp Maardu karjääri lõunaserava oli lühike. Et KPse pidime jõudma kell 0620, jäi meil aega varastel päikesetõuse-aegsetel tundidel veidi magada (2 h). See õnnestus hästi, sest õõ oli isegi nii leebe ja soe, et kastetki polnud.

Selles KPs peeti ka esimene osavõistlus – aja peale võistkonna (kogu varustusega) kõie abil paejärsakust üles ronimine. Trikk nõudis sobivate köiekasutamismõtete valdamist. Kõik võistlejad ronisid ise küll nobedalt nõlvast üles, aga varustus kippus paljudel takerduma. Siin oleks pidanud alumine mees abikõiega varustust seinast eemal hoidma, sel ajal kui ülemine asju üles vinnas. Parima aja tegid Scoutpataljoni teine võistkond (nn Linkovi võistkond), meie saime 9. koha, aga nn emapunktides oli kaotust vaid 3 punkti.

+12h (040740)

Neljandal etapil Jägala jõe sillani lagedatel Kostivere põldudel ja karstialal matkates elasime võistlusrütmi sisse, väsimus veel ei murdnud, aga tegime esimesi pikemaid söögi- ja puhkepeatusi.

+15h (041040)

Viienda etapi alguses kaotasime hetkeks valvsuse või õigemini ei osanud arvata, et vastutegevus kohe turvaala piirile varistuse sõandaks panna. Ja hoolimata sellest, et nad lahingus vaid Riisalo kätte said, luges koh-

Tagavaravägi

tunik meid kõik tabatuteks. Võtsime juhtunust õppust ja edaspidi ühessegi varitsusse ei sattunud, elusid ei andnud, v.a Suppi luureülesande täitmisel.

+21h (041640)

Jõudsime luureülesande algusesse ja pärast lühikest peatust läksid Hindov, Riisalo ja Ruul oma vastutusalaadega. Detailne luure jäeti Hindovi õlgadele, kes öövaatlusseadmega varustatult veetis kogu pimedat aja luurates. Hommikul sai ka Suppi käe valgeks (s.t nägi vaenlase laagri ära), aga 10 minuti pärast oli ta avastatud ja peagi ka elu läinud. Samal ajal jätkasid Ruul ja Riisalo vaenlase üksuste luuramist ja Hindov valmistus pantvangiga kohtuma. Viimaseks oli meil määratud täpne aeg, aga pantvangini jõudmiseks tuli läbida valvemeeskondade tegevusväli ja ka vaatluspostide binoklite nägemisalad. Võtmeks oligi viimaste äräpõõsmine, sest valvemeeskonnad ise pingsalt ümbrust ei jälginud. Binoklite vaateväljas lagedal karjäärimaastikul polnud lihtne liikuda. Õnneks oli kohati tihedat pajuvõsa ja otsustav sisseelamine sisalikuks töid sellise edu, et õnnestus puhtalt nii teade edastada kui ka välja saada. See trikk andis võistkonnale 100 punkti.

Meie taktika korraldada ühemehepatrulle ning iga mehe hea orienteerumisoskus ja luuramiskogemus kandsid nii head vilja, et raporti koostamisel õnnestus ammendav vastus anda igale tähele lühendis S.A.L.U.T.E. (*size, action, location, unit, time, equipment*). Infot kogunes nii palju, et raporti kirjutamiseks ja kaardi joonistamiseks kulus ca 4 tundi. Luure- ja kaardi koostamise kohta. Panime sellele suurt rõhku ja see tõi kokkuvõttes edu.

+62h (061140)

Jõudsime publiku punkti Mustjõe karjääri. Olime teinud taas vastutegevuse vältimiseks paremalt kaare. Publikupunktis tuli sooritada jõu ja ilu numbraid:

- 5 meetrit kõrge võrkredeli ületamine (s.t ühest küljest üles ja teisest alla). Kohmitsemine liiga kaua, aga kaotust parematele (Belgia, Leedu, Scouts) üsna vähe;
- veetakistusriba. Siin tuli kasuks äsjane saabumine NATO meistrivõistlustelt, kus oli-

me kõvasti vastavat trenni teinud. Ei tulnud küll alavõitu, aga olime kindlalt eesotsas;

- roomamine okastraadi all liivas. Ka see ala sobis meile ja kaotus parimatele oli väike;
- blokkruulikul trossi mööda allasõitmine pani proovile julguse ja käelihased. Siin olid taas parimad belglased, aga ka meie tulemus polnud kehv (4.). Veidi jäi kripeldama, et finišijoonel kulus viimase karabiini kinnitamiseks 5 sekundit (oleks pidanud vaid murdosu minema);

• automaadilaskmine liikuva veoauto kastist, püstoli laskmine tasakaalupoomil ja tunnelis nõudsid kõik veidi rohkem kontsentreeritust, kui meil hetkel pakkuda oli. Nii rabistasime liialt ja mängisime maha soodsa koha konkurentidega otsustava vahe sissetegemiseks;

• meditsiiniülesanne oli seekord lahinguväljal, kus lõhkesid pommid ja vingusid kuulid (seda oli kuulda valjuhäälditest). Kaotasime pea ja meie puhul tegelikult tavalisest korrektsest tegutsemisest ei tulnud seekord midagi välja. Selle ülesande sooritus vajab veel analüüsi: mis selle ebaõnnestumise põhjustas? Me ei suutnud ka haavatuid korralikult transportida, kogumispunkti ei tekkinud, omavaheline kommunikatsioon ei toimunud. Üks haavatu jäi lahinguväljalt ära toomata;

• miinivälja ületamisel pääsesime kahe hukkunuga, mis päästis meid halvimalt (3 puhul oleks juba 60 miinuspunkti saanud). 30 m pikkusel väljal oli 10 miini, kuuest saime puhtalt üle, Ruul astus seitsmendale ja Riisalo kukkus Ruuli kandes kaheksandale.

Publikupunktis oli tõesti päris palju rahvast ja meie rõõmuks ka häälekat kaasaelamist. Sellesse punkti oli tulnud meid toetama ja Toomas Männastele abiks EROK patrullmeeskonna veteran nooremleitnant Priit Sarv, kes pakkus end nurisemata Sancho Panzaks ning vedas meie relvi ja veekanistrit ühelt osavõistlusest teisele.

+67h (061440)

Alustasime viimast pikka minekut Kautla suunas. Üle 45 km lihtsat, järjekindlat minekut, vahelduseks jõgedest üleujumised. Nüüd painas juba väsimus ja reamees hakkas meditsiini paunast valuvaigisteid küsima käima. Pidasime siiski vastu ja möödusime Sae ka-

nali ääres mõnestki võistkonnast, mille liikumiskiirus oli alla 1 km/h.

+79h (070300)

Jõudsime viimase kontrollpunkti lähisteles ja see tähendas, et saime enne viimaseid osavõistlusi umbes kolm tundi magada. Nii jõudsime veidi taastuda ja Vanamõisa takistusribal ka päris hea aja teha. Samas granaadivisked täpsuse peale ebaõnnestusid täielikult. See tegi veidi kurvaks. Püstolilaskmise osavõistlus läks seevastu hästi (kindel alavõit) ja nii püsime pjedestaalikonkurentsis (enne granaadiviskeid olime näinud kaugel Toomas Männastet, kes näitas kahte sõrme – mõistsime, et olime sel hetkel teisel kohal).

+84h (070740)

Alustasime lõpujooksu, mille trass oli suures osas seesama, mis eelnevatel aastatel, aga stardi nihutamise tõttu ca 1 km pikem (s.t kokku umbes 6,5 km). Vürtsiks oli lisatud finišijoonel võrkredeli ületamine. Lõpujooks on juba aastaid olnud üks meie lemmikuid ja seekord tuli alavõit, mis tõi meile tõesti 2. kohta, sest enne lõpujooksu oli meil võrdsete punkte Scouspataloni 1. meeskonnaga (nn Murulau võistkond), kellega jagasime 2.–3. kohta võrdsete punktidega (täpsusega 2 kohta pärast koma).

Kokkuvõttes tuli napi eduga Murulau võistkonna ees ja päris kaugel Linkovi võistkonna järel 2. koht.

EESTI RESERVOHVITSERIDE KOGU JUHATUS

Valitud EROK üldkoosolekul 13. veebruaril 2003

Juhatusesimees
leitnant **Heino Piirsalu**
(heino.piirsalu@baltflex.ee, tel 502 6797)

Üld- ja finantstoimkond
kapten **Andre Lilleleht**
(andre@falck.ee, tel 501 6178)

Personali- ja väljaõppetoimkond
leitnant **Olavi Tammemäe**
(Olavi.Tammamae@ekm.envir.ee, tel 501 1675)

Personali- ja väljaõppetoimkond
leitnant **Raul Hindov**
(raul.hindov@rk.ee, tel 693 5778)

Välisloimkond
leitnant **Tiit Meren**
(meren.est@neti.ee, tel 502 4084)

Teabe- ja tavanditoimkond
leitnant **Lauri Kurvits**
(lauri.kurvits@eelk.ee)

EROKi postiaadress:
Narva mnt 8, 10117 Tallinn

Eesti Reservohvitseride Kogu infoleht
Tagavaravägi ilmub ajakirja *Kaitse Kodu!* vahelehelena.

Toimetaja leitnant Lauri Kurvits
(lauri.kurvits@eelk.ee, tel 508 6355)

Üritused

25. septembril 2004 korraldatakse Võrumaal Haanjas suurtükiväeline mitmevõistlus lahingupaaridele Harkivõtmine 2004. Korraldajaks EROK ja Kaitseväe Nõmme malevkonna reservohvitseride rühm.

Ajakava:

Kell 13 võistluse avamine ja alade tutvustus. Tähistus võistluskeskusesse alates Võru-Haanja teelt Suure-Munamäe juurest.

Kell 13.15 kaardiharjutuse stardi algus (stardiintervall 2 minutit).

Kell 14.30 kauguste hindamise stardi algus, seejärel orienteerumisjooksu start ja granaadivise (orienteerumise ajal, stardiintervall 5 minutit).

Kell 16–18 saun, söömine, võistluse lõpetamine ja autastamine.

Osalemiseks saada e-kiri Kaido Ruulile (kaido.ruul@mail.ee) ja tee ülekanne (100 krooni osaleja kohta) tema pangakontole 1103031205 hiljemalt 13. septembril 2004.

Vajalik varustus: kompass, spordirõivad.

TERRITORIAALKAITSE:

KOMPANII LAHINGUGRUPID *VERSUS* PATALJON

Boris Püssa, major

Teatavasti on meie reformitavas maakaitstes põhilisteks lahinguüksusteks praeguse seisuga kavandatud suurekoosseisulised territoriaal-pataljonid. Väidan, et pataljoniekvivalentsete üksuste kavandamine Kaitseliidu raamides on meie praegustes oludes taktikaliselt vähepõhjustatud, kohati ka ebaratsionaalne ja ebarealistlik ning seda kõike väga mitmesugustel põhjustel.

Artikli eesmärk on arutleda maakaitse toimivate üldiste arengute ja muudatuste valguses territoriaal-pataljonide mõttekuse ja muude võimalike alternatiivide üle maakaitse pidevalt jätkuvas ülesehitamise ja kaasajastamise protsessis.

Ühtlasi pakun Kaitseliidu lahinguüksuste põhitüübina välja paindliku koosseisuga tugevdatud kompanii lahingugrupi.

Territoriaal-pataljon 2008SA miinused

Territoriaal-pataljoni peamine puudus tuleneb tema koosseisu mittevastavusest maakaitse ideele üldse, mis eeldab palju ja väikesi irregulaarseid üksusi – mitte aga väikest arvu suuri (ja regulaarseid kopeerivaid) üksusi:

1. Maakaitse idee iseenesest on klassikaline kergejalaväe rolli (*Light Role Infantry*) täitmine, mis seisneb maastiku valdamises väikeste ja paindlike kergejalaväe tüüpi üksustega. Territoriaal-pataljon 2008SA on samas kõike muud kui kergejalaväeüksus – enim meenutab ta Teise maailmasõja aegset rasket rinde-pataljoni ebaloomulikult suure mittelahingulise osaga.

2. Kergejalaväepataljonis on tulenevalt tema põhirollist selge rõhk manööverosal ehk vahetult lahingut pidaval jalaväel; muude allüksuste arv on piiratud – lahingujuhtimise ja -tagamise funktsioonid ühendatakse ühte kompaniisse; samuti kõik lahingutoetuse funktsioonid. Territoriaal-pataljonis on need funktsioonid

lahus, mis tingib liiga paljude kompaniide kasutamise, sh lahingupidamise seisukohast hulga täiesti kasutuid rühmi.

3. Tänu koosseisu optimeeritusele põhifunktsiooni täitmiseks (mis on maastiku valdamine) on kergejalaväepataljonid üldiselt ka väiksemad nn rasketest (mehhaniseeritud) pataljonidest. Tavaliselt on kergejalaväepataljonis 600–700 meest, millest manööverosa (jalaväelased!) moodustab 60–70%. Territoriaal-pataljon on samas peaaegu tuhandemeheline ja jalaväelaste osa sellest alla 50% – selles pataljonis on lihtsalt liiga vähe jalaväe pataljoni põhiüksuste täitmiseks.

Vahekokkuvõttena võib öelda, et Territoriaal-pataljon 2008SA on maakaitse rolli täitmiseks selgelt ülepaistatud koosseisuga, mis omakorda tuleneb tema arhailisest ülesehitusest. Lisaks sellele on ka pataljoni manööverosa täiesti ebapiisav.

Pataljoni kontsentreeritus suurde ja liiga väikese manööverosaga üksusesse teeb selle väga vähevõimekaks mobiilse liikuvkaitselahingu seisukohalt. Liikuvkaitselahing on aga maakaitse põhivõitlusviis (isegi kui meil veel puudub seda lahtiselgitav võitlusdoktriin).

Pataljon või kompanii lahingugrupp?

Veelgi olulisem küsimus on aga pataljoniequivalentse maakaitseüksuse otstarbekus (ja võimalikkus) üldse meie tänases kontekstis. Proovin analüüsida seda küsimust nii puhtsõjalisest, organisatsioonilisest kui ka administratiivsest küljest.

Sõjalised aspektid I Juhtimine

Kaitseliidu maakaitsepataljonide üldarv on kaitsejõudude struktuurianaalüüsi käigus vähenenud neljale, mis katub ka kaitseringkondade arvuga. Selles on juba vastuolu, mis muudab küsitavaks kaitseringkondade vajaduse üldse – mis mõte on luua brigaadiekviva-

lentset ringkonna staapi üheainsa pataljoni juhtimiseks? Keda või mida oleks sellisel staabil juhtida ja koordineerida? Igasuguse brigaadiekvivalentse koosluse puududes saaks ringkonna staap vaid dubleerida (loe: segada) pataljoni staapi.

Kui aga üheainsa massiivse ja vähevõimeka pataljoni asemel oleks 5–6 tugevdatud kompanii lahingugruppi, oleksid ringkonna staabil juhtimise-koordineerimise roll ja vajadus täiesti olemas ning staabi eksistents ka sõjaliselt põhjustatud, sest 5–6 lahingugruppi (“minipataljoni”) moodustaksid selleks piisava brigaadiekvivalentse maakaitse lahingukoosluse.

II. Maakaitse lahingutegevus

Nagu juba öeldud, eeldab maakaitsele omane liikuvkaitselahing mitte kontsentreeritud pataljone, vaid just kompaniiekvivalentseid kergejalaväe tüüpi lahingugruppe. Iseseisva tegutsemise tagamiseks peavad lahingugruppidel olema kompanii tavavõimeid ületavad tankitõrje-, pioneeri-, kaartuletoetuse- ja tagalaalased võimed, sealjuures peab ka lahingugrupi manööverosa ehk jalaväekomponent olema tavapärasest suurem.

Sisuliselt ongi meil tegemist 200–300-meheliste minipataljonidega, millel on peaaegu kõik tavapataljonide võimed, kuid mis ise on tunduvalt paindlikumad liikuvkaitselahingu pidamiseks.

Ehkki taktika põhiprintsiip on jõudude kontsentreerimine, jääb maakaitse põhiprintsiibiks alati detsentraliseerimine. Selles ei ole vastuolu. Irregulaarse maakaitse olemus selles seisnebki, et teda jagu ühtlaselt ja kõikjale – kontsentratsioon raskuspunkti on regulaararmee ülesanne.

Organisatsioonilised aspektid

I. Territoriaalsuse põhimõte

Kaitseliit on territoriaalse ülesehitusega vabatahtlik organisatsioon. Ning nagu iga sellise organisatsiooni puhul, nii põhinevad ka siin Kaitseliidu jõud

ja efektiivsus just tema territoriaalsusel. Mitmeteistkümne maleva lahingujõu kontsentreerimine nelja massiivsesse pataljoni sisuliselt eitab territoriaalsuse põhimõtet – eitab seda, mis teeb vabatahtliku riigikaitse organisatsiooni tugevaks.

Samas on oma, territoriaalse lahingugrupi moodustamine jõukohane ilmselt ka kõige väiksemale malevale, suuremad malevad võivad moodustada isegi 2–3 (jällegi territoriaalset) lahingugruppi. Nii Kaitseliit organisatsioonina kui kogu maakaitse reaalne sõjaline jõud ainult võivad sellest. Kõigis Kaitseliidu malevates oleksid oma terviklikud lahinguiüksused, kõigis lahinguiüksustes säilivad omakandimeeste õlgõlatunne ja kambavaim, uhkus, lipp ja sümbolika. Pole vist vaja rohkem seletada?

II. Väljaõpe

2000. aastate algusest alanud kaitsejõudude sihipärasel arendamisel on veel seniajani teenimatult varju jäänud kogu väljaõppealane problemaatika. Detailidesse laskumata võib öelda, et kodumaise võitlusdoktriini puududes on paljud asjad sõjalises väljaõppes siamaani suhteliselt ähmased ja väljaõpe toimib tihtilugu oletuslikul pinnal – lihtsalt järgides taktika üldiseid arusaamu ja printsiipe (kodumaiste lahingumäärustike puududes).

Igal juhul on kompanii lahingugrupi väljaõpet tunduvat lihtsam korraldada kui massiivse pataljoni oma. Väljaõpe ise oleks konkreetsem, piiritletum ja sihipärasem. Ning seda eriti Kaitseliidu-taolises vabatahtlikus organisatsioonis, sest nagu öeldud, terve pataljoni väljaõppepildi kokkusidumine on töömahukas ja spetsiifiline protsess ning selge võitlusdoktriini puududes ka keeruline teostada.

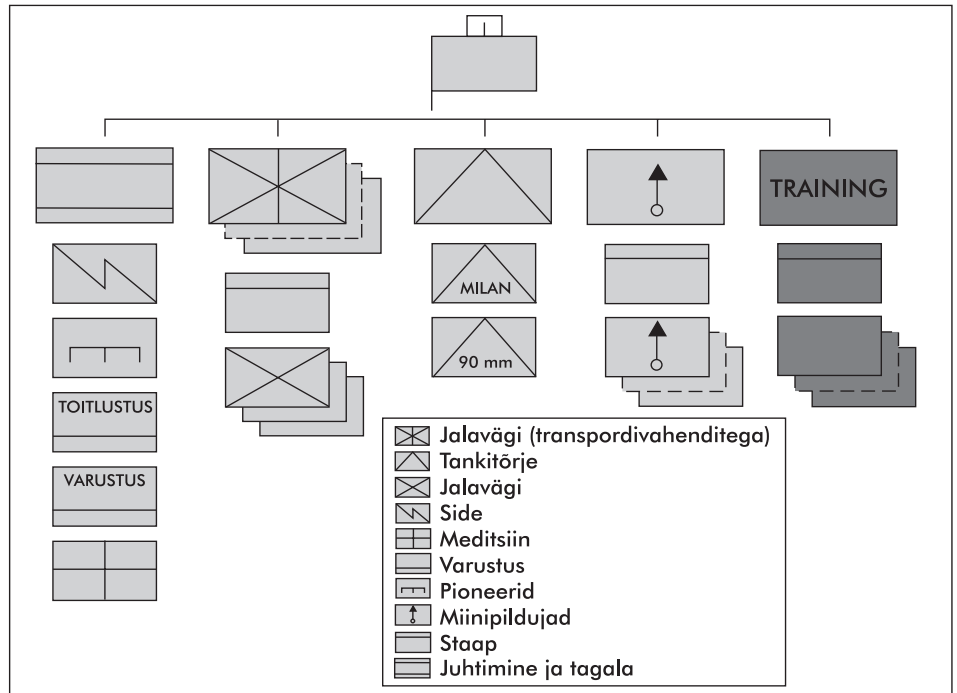
Administratiivsed aspektid

I. Varustamine ja infrastruktuur

Alateema iseenesest on väga sensitiivne ja lähedal riigisaladusele, mistõttu käsitlen seda ka väga üldiselt. Lühidalt öeldes on pataljonide terviklik varustamine osutunud kaitsevæle suureks probleemiks ja võib eeldada, et Kaitseliidule on see veelgi suurem probleem. Jäädes jätkuvalt väga lühidaks: milleks püstitada probleeme, mida ilmselt ei olegi vaja ületada?

Infrastruktuuri osas on jällegi selge, et pataljonide (tervik-)varustust polegi praegu kusagil hoida või ladustada. Ka

Kompanii lahingugrupi koosseis

oleks selline lahinguvastuse kontsentratsioon täielikus vastuolus maakaitse olemusega. Lahingugruppide põhivastuse paigutamine malevakeskustesse ei tohiks olla nii suur probleem, ka on see igati kooskõlas maakaitse üldiste põhimõtetega.

II. Välismissioonid

Kaitseliitlaste osalemine välismissioonidel on uus ja tähtis teema ja siin on perspektiivis ette näha just kaitseliitlastega mehitatud kergejalaväe allüksuste läkitamist välismissioonidele. Kergejalavägi on kõige universaalsem ja sellest tulenevalt ka missioonivõimekam relv liik ning selle väljaõpe kattub suuremas osas maakaitse lahinguväljaõppega.

Sellesse kui Kaitseliidu põhiüksusesse kuulub hulk kergejalaväe tüüpi kompanii lahingugruppe ja kergejalaväerühmade või -kompaniide kokkupanek missiooniülesannete tarbeks ei tohiks olla suur probleem.

Arengud teiste riikide maakaitse

Taani, Norra, Sloveenia – need on ajateenistust (ja territoriaalkaitset!) säilitavad riigid, kus tänapäeval on selgesti jälgitav tendents asendada maakaitse senised pataljonid kompanii lahingugruppidega. Soome ja Rootsi küll säilitavad pataljonistruktuurd maakaitse, kuid nende riikide taust on sootuks

teistsugune: sea on vaja katta on üüratult suured territooriumid. Kusjuures need riigid ei kuulu NATO kaitseallianssi.

Samas on kõnekas Eestiga hästi võrreldava värske NATO liikme Sloveenia näide: varem planeeritud 21 mobilisatsioonipataljoni (seitse brigaadi) on tänaseks asendatud kahe aktiivse kerge-soomuspataljoni, ühe mägipataljoni ja 24 territoriaalkaitse kergejalaväekompaniiga.

Kaitseliidu kompanii lahingugrupi koosseis

Kooskõlas kergejalaväe üldiste standarditega koosneks Kaitseliidu lahingugrupp järgmistest osadest:

- staabi/tagalaelement (koondrühm);
- manööverosa (3–5 jalaväerühma);
- tankitõrjekomponent (koondrühm TT-kahurite ja MILAN-rakettidega);
- kaartulekomponent (81 mm või 120 mm miinipildujarühm).

Kooskõlas Kaitseliidu olemusega, mis vabatahtliku riigikaitse organisatsioonina ühendab endas ka noor- ja veteranliikmeid, liitub siia veel õppe(reserv-)rühm – vähemalt 20% lahingugrupi rivikoosseisust.

Kokku on neli jalaväerühmaga standardkoosseisulises lahingugrupis umbes 230 meest. Võimalikud on ka vähendatud või suurendatud koosseisuga lahingugrupid (vastavalt kolm jalaväerüh-

ma ja 180–190 meest või viis jalaväerühma ja 270–280 meest).

Staabi- ja/või tagalarühm täidab lahingugrupis lahingujuhtimise ja -tagamise funktsioone. Selleks peavad rühmas minimaalselt olema side-, pioneeri-, toilitustamise-, varustamis- ja meditsiinielemendid; kokku umbes 40 meest.

Jalaväerühmad moodustavad lahingugrupi manööverosa ja täidavad tema põhifunktsiooni, mis kooskõlas kergejalaväe kontseptsiooniga on agressiivne jalastunud lahingutegevus igasugusel maastikul igasuguse vastase vastu.

Rühmad ise on klassikalise ülesehitusega, koosnedes kolmest identsest jalaväerühmaga jaost ning minimaliseeritud rühmaülema grupist. Jaod on kümnehelised, igas jaos on MG-kuulipilduja ja Carl Gustavi tüüpi granaadiheitja. Kokku on sellises rühmas 34 meest ja rühma struktuur on muuseas sama mis *Scoutspataljonis*.

TT-rühm moodustab lahingugrupi tankitõrjereservi ning koosneb TT-kahuri jaost ja TT-raketijaost. Kumbki jagu koosneb omakorda kahest relvameeskonnast. Kokku on rühmas 20 meest.

MP-rühm moodustab lahingugrupi kaartulekomponendi ja võib koosneda kahest kuni viiest relvameeskonnast. Rühma relvastuses võivad olla nii 81 mm kui ka 120 mm miinipildujad. Ka lahingugrupi tulejuhtimisreserv kuulub selle rühma koosseisu. Sõltuvalt torude arvust võib rühmas olla 20–40 meest.

Õppe(reserv-)rühm koondab endas maleva noor- ja veteranliikmeid ning täidab üheaegselt mitut eesmärki: teostab noor- ja uute liikmete baasväljaõpet, koondab ja leiab rakendust veteranliikmetele ning moodustab ühtlasi lahingugrupi reservi.

Rühm koosneb jagudest, jagude hulk ja suurus ei ole normeeritud. Tulenevalt lahingulise reservi vajadusest peab rühma suurus moodustama vähemalt 20% lahingugrupi rivilisest koosseisust

Lõpetuseks

Tendents üleminekuks pataljonidelt üksikkompaniidele on maakaitsestruktuure omavates Euroopa riikides üledine. See järgib ja on kooskõlas arenenud

riikide regulaararmees osas toimuva üleminekutendentsiga diviisistruktuuridelt brigaadidele.

Kui veel võrrelda omavahel territoriaalpataljoni 2008SA ja temaga proportsionaalses vastavuses olevat nelja standardsuuruses lahingugruppi, on kohe näha, et lahingugruppides on kokku tunduvalt rohkem jalaväge (16 jalaväerühma üheksa asemel), pioneere ja erinevaid tankitõrjerelvi – ehk just seda, mille koosmõjus moodustubki maakaitse liikuvkaitselahingut pidavate üksuste üldine lahinguline võimekus.

Jalaväeinspektori arvates on ka Eesti maakaitse tugevdatud kompanii lahingugrupil territoriaalpataljoni ees hulk kaalukaid eeliseid ja seda nii puhtsõjalises, organisatsioonilises kui ka administratiivses vallas. Ülemineku uutele struktuuridele dikteerivad paratamatult aeg ja meid ümbritsev areng ning selles valguses on pataljonistruktuuride hülgamine paindlikumate ja võimekamate kompaniigruppide kasuks Kaitseväe liidus vaid aja küsimus. ■

KAITSELIIDU SAKALA MALEVA PEALIK KAPTEN MEHIS BORN

Sündinud 9. detsembril 1967 Pärnus

Haridus:

1975–1983 Pärnu 9. 8-klassiline kool

1983–1986 Pärnu 13. Kutsekeskkool

1994 Kaitsejõudude peastaabi nooremohvitseride ettevalmistus- ja täienduskursused alates 2003 Tallinna Pedagoogikaülikool, kutsepedagoogika eriala

Sõjaline haridus:

1994 Kaitsejõudude peastaabi nooremohvitseride ettevalmistus- ja täienduskursused

2000 Taani Kodukaitse Akadeemia instruktorkursus

2001–2003 Rootsi CFB ellujäämisõppe instruktorkursused ja praktika

2002 Pataljoniülema kursus Rootsi Kuningriigis

2003 Antud ellujäämisõppe instruktori kvalifikatsioon

2003 Kaitseministeeriumi Kõrgemad Riigikaitsekursused

Teenistuskäik:

1986–1988 ajateenistus Nõukogude Armees, raadiolokaatori operaator alates 1990 Kaitseväe liige

1992–1994 Pärnu ja Pärnumaa riigikaitseosakonna valvur-korrapidaja

1994–1996 Pärnu ja Pärnumaa riigikaitseosakonna kutsealuste jaoskonna ülem

1996–2000 Pärnu ja Pärnumaa riigikaitseosakonna mobilisatsioonijaoskonna ülem, osakonna ülema asetäitja

2000–2004 Kaitseväe liidu Pärnumaa maleva staabiülem, vaneminstruktor

alates 2004 Kaitseväe liidu Sakala maleva pealik

Auastmed:

1994 lipnik

1996 nooremleitnant

2000 leitnant

2004 kapten

Autasud: Kaitseväe liidu II klassi teenetemedal

Hobid: tervisesport, joonistamine

Perekonnaseis: abielus, kaks poega

MUUTMINE JA PAREMAKS MUUTMINE VÕIB OLLA ÜKS JA SEESAMA!

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool ning Kaitseliidu Rapla malev sõlmisid koostöölepe nn teist võimalust vajavate noorte abistamiseks.

Anu Paidre

ga lõppeva õppeaastaga tekib Eestis juurde ligikaudu tuhat noort, kes on lahkunud koolist põhiharidust omandamata. Mõned viimased aastad on hõõgunud kava juurutada Eestis USA kogemus, kus sedalaadi noori õpetatakse edasi eraldi koolitusüsteemis, mis toetab võõrdumist halvast seltskonnast ja õpimotivatsiooni taasteket. Uue õppeaasta algusest, s.t käesoleva aasta sügisel on Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool otsustanud käivitada koolis selline, USA kogemusel põhinev pilootprojekt.

Senised kogemused

Vastav õpperühm oli koolis juba eelmisel õppeaastal, kuid tollane õpe oli korraldatud tavarežiimis. Nüüdsest omandavad noored koos põhiharidusega eelkutsõppe vormis ametioskusi neljal erialal: kokk, puidutööline, autolukksepp ja infotehnoloog. Ameerikas rakendatav koolitus on sobitatud Eesti oludesse – õppetöö kestab üheksa kuud sealse kuue asemel. Kogu elu ja õppetöö käib kutsõppeasutuses, puudub otsene seos sõjaväega. USAs on need koolid täiesti sõjaväestatud. Noored on ikka sarnased – käitumis- ja õpiraskuste tõttu koolikohustuse täitmisest kõrvalekaldujad, kelle vanus on seitseteist ja enam aastat

Et nimetatud sihtrühma kuulujad on harjunud oma aega väga iseseisvalt sisustama ning nende valitud tegevused ei ole, nagu elu on näidanud, toetanud hariduse omandamist, tuleb tähelepanu alla võtta ka nende vaba aja sisustamine. Tugevadatud kodukord koolis, vaba aja veetmisel ja ühiselamus, rohked vaba aega sisustamise võimalused – see toetab noorukite sotsiaalset rehabilitatsiooni. Siin saab öla alla panna Kaitseliit, pakkudes aktiivseid vaba aja sisustamise võimalusi – kaasates nimetatud noori võistlustele, laenu tades varustust, pakkudes välilaagrites korralduslikku abi.

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli ning Kaitseliidu Rapla maleva koostöölepingu allakirjutamine.

2003. aastal startis koolis esimene 15-liikmeline õpperühm, kuid samas ei ole jätkunud ressursi nende õpilaste õpetatavälise aja organiseerimiseks. Kui puudub tugevdatud režiim, saavad õpiharjumuse puudumine ja olematu vastutus-tunne tihti võidu koolitulemisõhina üle. Ja olemegi taas seal, kus alustasime. See-tõttu on oluline, et õpilastel oleks kind-laid plaanipäraseid tegevusi ka väljas-pool tunde. Näiteks sportimine, matka-mine, võistlused jne. Peale selle kindlasti veel kultuuriüritused ning elu- ja mõtte-laadi muutusi soodustav nõustamine.

Järgmisel õppeaastal on koolil plaanis võtta nimetatud õppegruppi 40 õpi-last, kellest pooled on jätnud pooleli ka-heksanda, pooled üheksanda klassi.

Kool ja sotsialiseerimine

Komplekteerimine toimub vabataht-likkuse alusel, tulijaid oodatakse kõikjalt Eestist. Õppimist rahastab liik. Et selline äärmiselt kirju seltskond õppetöök hää-lestada, on suurepärase alustada õppe-aastat sissejuhatava laagriga. Laagris toi-metamise käigus pannakse proovile iga-ühe paremaks muutumise tahe: kas kooli-maja lävepakust üle astunud jätkub visa-dust ja tahet teistega arvestada, kas tal on piisavalt enesejuhtimisvõimet, et soovist tunnistuseni jõuda saaks tegelikkus. Koo-

liaastat sissejuhatav laagrivahetus ei jääks ainsaks selliseks ettevõtmiseks, ka kooli-vaheajal ja kooli lõppedes on võimalik noorte toimetulekupagasit suurendada.

Kaitseliidul ja teistel jõustruktuuridel on võimalik abistada kooli selliste orga-niseeritud vaba aja veetmise vormide kor-raldamisel: oma liikmete väljaõppest saa-dud kogemusi on võimalik jagada. Kooli õpetajate-kasvatavate ja Kaitseliidu ma-levate instruktorite ning politsei ametni-ke koostöö kannab vilju aastate pärast.

Algus tehti 2003/2004. õppeaasta lõpuaktusel, kui kirjutati alla koostööle-ping Vana-Vigala Tehnika- ja Teenin-duskooli ning Kaitseliidu Rapla maleva vahel. Ettevalmistamisel on samalada-ne koostööleping ka Sisekaitseakadeemia-ga. Abiks on lubanud olla politsei erine-vad osakonnad vastavalt oma spetsiifi-kale. Selle tänuväärt algatuse toetajateks oodatakse aga ka kõiki teisi, kes korral-davad sõjalis-sportlikke või muid üritu-si, kuhu mahuks võistleva veel üks võist-kond, mittetulundusühinguid, kelle kor-raldatud võistlustele saaks kutsuda veel ühe esinduse, konkursside korraldajad ja paljusid-paljusid teisi, kellel on võima-lik abi pakkuda ja kes tunnetavad sellise algatuse toetamise vajadust. ■

Anu Paidre on Kaitseliidu ülema nõunik.

NOORTE KOTKASTE ORGANISATSIOONIST JA JUHTIMISEST

Tutvustan siin oma aastatepikkuse noortega seotud tegevuse vältel kogetu põhjal kujunenud vaateid, mis ei pruugi alati ühtida Noorte Kotkaste põhikirjas sätestatuga.

Raivo Kalamäe, noortemagister

Kogu maailmas tegutseb skautliku salgasüsteemi alusel mituküm- mend miljonit poissi-tüdrukut. Noorte arengu järjepidevusele ja salga- süsteemile rajatud põhiüksuseks on ku- junenud lipkond, ükskõik, millise nime all see mujal maailmas esineb. Mõnele- gi teist on see üksuse nimetus võõras, sest seda ei ole praegu kehtivas Noorte Kotkaste põhikirjas.

See oli siiski eelnenud Noorte Kotkas- te põhimäärustes. Ka oli enne Teist maa- ilmasõda juba iseseisvalt välja kujune- nud üle 80 Noorte Kotkaste lipkonna ja tolleaegsel Noorte Kotkaste juhtkonnal oli kindel kava lipkonnad põhimäärus- tesse sisse viia, kuid Nõukogude okupat- siooni algus tõmbas sellele kriipsu pea- le. Praktilise elu ja tegevuse nõuded näi- tavad tulevikus kindlasti lipkonna kasu- likkust, otstarbekust ja vajalikkust.

Lipkond koosneb põhiliselt kolme vanuseastme noortest:

- a) haukarühm – 8–11-aastased,
- b) noorkotkaste rühm – 11–15-aasta- sed,
- c) kotkarühm – üle 15-aastased.

Lipkonna eelised

1. Lipkond koondab ühe asula, koo- li või lähisala kooliealised poisid tervik- likku perre, andes poistele kindlama ühistunde.

2. Poiste noorkotkalik areng ja ülemi- nek nooremast vanemasse rühma toi- mub sujuvalt, sest vanema rühma poi- sid on juba tuntud, seega omad.

3. Lipkonnas on väljalangemisi vä- hem, sest poisil silme ees vanemate pois- te saavutused kui tippujõudmise siht.

4. See kergendab ja ühtlustab poiste juhtimist ja koolitamist.

5. Lipkond taandab vanusrühmade- vahelisi pingeid, mis tekivad kergesti eraldi rühmade vahel.

FOTOD: 2 x Ivar Jõesaar

Noortemagister Raivo Kalamäe (pare- mal) koos Noorte Kotkaste peavanema leitnant Aivar Sarapikuga.

6. Lipkond lihtsustab nt asula piires tegevuse ja ürituste kavandamist ja väl- dib dubleerimist.

7. Juhtkonna komplekteerimine on lihtsam: kolme täiskasvanud rühmapea- liku asemel on ainult lipkonna pealik. Nooremate rühmade pealikeks võivad olla noorkotka katse sooritanud tublid noorkotkad, kes oma ametist ka ise õpi- vad ning ennast tulevasteks kotkajuhti- deks ja noortemagistriteks ette valmis- tavad.

8. Lipkond on ka meie ajalooline üks- sus. Meenutage Hannibali rahvast!

Senistest vastuväidetest olen kuul- nud, et lipkond olevat liiga skautlik ja selleks on liiga vara. Need on absurdsed ja tagurlikud väited. Oleme ju põ- hiliselt skautlik organisatsioon. Tegut- seme samade ideede, seaduste ja mee- todite alusel. Ainult vorm ja rõhutatud rahvuslikkus on teistsugune. Ka mahub lipkond Noorte Kotkaste organisatioo- ni struktuuri ning malevkonna ja rüh- ma vahele raskusteta. Tegelikuses on

lipkond siiski kõige tõhusam süsteem kasvatuslikus ja õppetegevuses.

Haukarühmas õpitakse rühmakoon- dustel mängides tundma katsenõudeid ja rühmapealikul tuleb jälgida, et tegevus- kava ja katsete nõuded oleksid noorte va- nuse ja võimete piirides. Aastatepikkune üleilmne areng nooremate poistega (hau- kad) tegutsemisel on näidanud, et siin saa- vutavad naisjuhid palju tõhusamaid tu- lemusi, sest nad on suutelisemad võitma poiste usaldust ja poolehoidu. Tõenäoli- selt on siin põhjuseks väiksemate poiste emalikuma suhtumise ootus.

Noorkotkaste on tegevus rühma omaalgatuslikum. Valitud salgapeali- kud juhivad salkade tegevust. Salgajuht- te õpetab ja instrueerib rühmapealik (sal- gasüsteem). Õpitakse harjutuste, män- gude ja võistluste kaudu iseseisvalt te- gutsema, kuigi vanemate juhtide virgu- tusel ja suunamisel.

Kotkarühm võib vastavalt huvide arenemisel jaguneda salkadesse, töökon- dadesse või huviringidesse. Üldine te- gevus on individuaalne ning rajaneb iseloomu kasvatamisel ja noorte osavõ- tul ühiskonna eluavaldustest. Oluline on ka nooremate astmete õppetegevuse abistamine, kas pealike või rühmade instruktoreite-õpetajatena.

Omaabi kui enesekasvatuse alus

Omaabi on noorte enesekasvatuse olulisi tegureid. Noorkotkad ei tee kor- jandusi ega “kerja”. Nad ei jää ootama ainult ühiskonna heldusele, vaid teeni- vad ka ise. Võimalusi on palju ja tuleb olla leidlik. Raha teenimiseks võib näi- teks müüa omavalmistatud esemeid, pakkuda tööjõudu majade ja kodude ümbruse koristamiseks, autode pesemi- seks jne. Esitada muusikalisi ja sõnalisi etendusi. Kindlasti ei tohi saatanoori pääsmeid või asju müütama majast maj- ja, kus nad võivad kohata ebameeldivu- si. Võib organiseerida vanamaterjali, aja-

lehtede ja pudelite kogumise punkte jne.

Rühmade kasseeritavad liikmemaksud olgu noortele jõukohased ja ainult rühma endi kasutada. Suvistest laagritest osavõtu tasu kogumiseks võib sisse seada rühma hoiukaardid, mida võivad korraldada rühmade pealikud koos lipkonna laekuriga, kes hoolitseb raha pangas hoidmise eest. Sama moodust võib kasutada ka teiste suuremate ühisürituste eel, kus on vajalik suurem isiklik rahapanus. Suuremate summade puhul on soovitatav seada igale poisile sisse isiklik hoiuraamat. Kõik see soodustab kokkuhoiumõtte juurdumist.

Tegevusaasta alguses koostatakse tegevuskava alusel lipkonna või üksikrühma tulude ja kulude eelarve, tegevusaasta lõpul aga majandusaruanne, mis teiste aruannete kõrval tuleb esitada malevkonnale ja edasi malevale. Varustust võivad hankida muidugi ka rühmad ja salgad. Kogu varustus on kirjas lipkonna või üksikrühma vararaamatus, kuid selle kasutamiseks on eelkõige õigus sellel üksusel, kes selle muretses.

Majandusliku heaolu kõrval on peatähtsus juhtkonna väljaõppel. Lipkonna pealik on pidevalt ametis alljuhtide teadmiste taseme tõstmiseks – kas siis isikliku juhendamise või kursustele ja õppelaagritesse suunamisega. Salgapealikuid trennib rühmapealik, salgapealikud omakorda rakendavad kogemusi ja oskusi poiste treenimiseks.

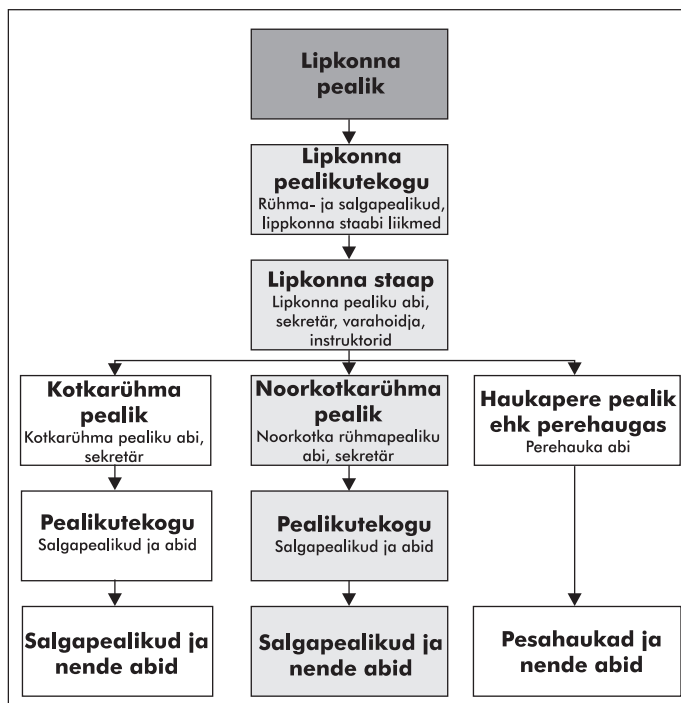
Lipkonna tegemised

Lipkonda kuuluvad rühmad ja salgad ei tegele välise kirjavahetusega, seda teeb lipkond. Kuna lipkonna arhiivi säilitamine on väga oluline, on lipkonna sekretäril üsna palju tegemist. Soovitav on sisse seada järgmised kaustad:

- kirjavahetus,
- juhised, ringkirjad,
- nimekirjad, registreerimisleded,
- tegevuskavad, aruanded, kokkuvõtted,
- majandusala, eelarved, aruanded, kvitüürid jne;

Veel on vajalikud pealikute keskkogu protokollide kaust, kassa- ja vararaa-

Lipkonna skeem

matud ning – mis väga oluline – lipkonna tegevuse raamat.

Kooli abi noorsootööl on igati oluline, sest tihti saab kasutada kooli ruume ja õppevahendeid. Ka on rühma või lipkonna asutamine kooli juurde märksa kergem kui väljaspool kooli. On noori, keda huvitab noorkotklus, ja leidub ehk isegi õpetajaid, kel on huvi üksuse juhtimises kaasa lüüa.

Rühm

Lipkonna allüksuste – rühmade – töökorralduses ja majandamises on palju ühist. Erinevused seisnevad peamiselt töökavade detailides ja rakendusviisides. Seepärast käsitlen ainult noorkotkaste rühma kui lipkonna keskmist ja võib-olla kõige produktiivsemat haru.

Rühm koosneb salkadest, kus on keskmiselt 6–8, äärmisel juhul kuni 12 poissi. Salk on väga sobiv individuaalseks ja kambategevuseks. Salka kuuluvad harilikult naabruskonna poisid, kes võib-olla ammu üksteist tunnevad ja on koos tempe teinud. Loomupärasel kambavaimul on salga kujunemisel suur tähtsus. Nad valivad endi keskelt salgapealiku, kes juba nagu iseenesest on kõige agaram ja ettevõtlikum.

Siin peitub salgasüsteemi võti. Noorte endi keskelt valitud salgapealikud instrueerivad salga liikmeid. Sellesse tõesse ei sekku rühmapealik. Tema trennib sal-

gapealikuid ja koordineerib nende tööd. Rühmapealik, kes valitseb ja käsutab kõiki, kasvatades noori ainult kuulekusele, leiab varsti, et noored tüdinevad, sest ei saa arendada oma loomupäraseid isiklikke andeid. Seal, kus on rakendatud salgasüsteem, on üksus rajatud kindlatele alustele.

Rühmakoondused, kus salgad teatud mõttes omavahel võistlevad, aitavad salkadel muutuda tugevamateks meeskondadeks, sest nad on sunnitud endid paremini ette valmistama. Praktika on näidanud, et salgad, mis ainult omaette tegutsesid, nõrgaks jäävad, sest neil paistab ilmne vajadus pingutada. Rühmakoondusi ei pruugi pidada iga nädal. Salgakoondused ja välitegevus on palju tähtsamad. Sisekoondused olgu ainult välitegevuse ettevalmistamiseks.

Rühmakoondused on vajalikud “kamba kooshoidmiseks”, treeningu ühtlustamiseks ja noorte õigele “kursile” tüürimiseks.

Kui rühmakoondusi on siiski vaja tihti pidada, tuleks suurem osa ajast pühendada salkade tegevusele “nurkades”. Igal juhul on see rühma pealikutekogu otsustada, kui tihti nad koondusi ja välitegevust saavad korraldada, sest noored pealikud teavad kõige paremini, kui palju aega poisid saavad noorkotklusele pühendada, ilma et see koolitööd ja kodust elu segaks.

Rühmakoondused peaksid toimuma võimalusel väljas, kas või osagi koondusest, pargis või mänguväljakul. Sisekoonduseks on ideaalne suurem ruum, kus saab korraldada liikuvaid mängu ja kus iga salk saaks oma “nurgas” segamatult tegutseda. Samuti on rühmal tingimata vaja panipaika varustuse, mänguvahendite, lippude jms hoidmiseks.

Koonduse kava peab sobima ruumiga, samuti rühma liikmete võimete ja huvidega. See peaks sisaldama:

- mingi oskuse õpetamist täiskasvanud asjatundja poolt loengu, piltide, joonistuste või filmi abil, mingit demonstratsiooni vmt;

- õpitud oskuste praktiseerimine mängudes (sõlmede võistlus) või harjutuses (morse, rivi);

- meelelahutus mängude, laulude, hüüete ja juttudena;
- inspirtsioon, ava-, lõpu-, töötuse andmise ja üleviimise tseremooniad, töötuse ja seaduste kordamine, lipkonna pealiku "5 minutit" jne;

- asjaajamine, ülevaatused, raportid, teadaanded, liikmemaksu korjamine jne.

On väga tähtis, et koondused ja ka muud üritused algavad täpselt välja kuulutatud ajal. Kavas peaks olema midagi tuttavat, midagi uut, midagi üllatavat, midagi elavat ja kiiret. Tegevuses ei tohi tekkida vaheaegu ega ootamisperiode, mingi osa ei tohi venida liiga pikaks (maksimaalselt 20 minutit). Kõik peab olema ette valmistatud, vahendid ja materjalid käepärast. Pealik peab siiski olema võimeline improviseerima, kui olukord nõuab. Külalisi, eriti lastevanemaid, ei soovita koondust pealt vaatama, sest poisid muutuvad siis kohmakaks ja arglikuks. Erandiks on pidulikud koondused. Koondus tuleb lõpetada hoogsalt ja huvitavalt, et poistesse jääks tugev tahe tegevuse jätkamiseks järgmisel korral.

Pärast koondust on soovitatav pidada lühike salgapealikute nõupidamine, arutamaks äsja peetud koonduse häid ja halbu külgi, et samad vead tulevikus ei korduks. On oluline, et poisid pärast koondust ja ruumi kordaseadmist kohe koju läheksid.

Seoses rühma tegevusega on vajalik pidada mitmesuguseid raamatuid. Rühma ajaloo jälgimiseks tuleb pidada rühma tegevusraamatut. See on huumoriküllane, hästi illustreeritud tegevuse kirjeldus, mida võib uhkusega näidata noorte vanemaile ja rühma uutele liikmetele. Igasuguste aruannete koostamiseks ja ühenduse pidamiseks on vajalik rühma liikmete nimekiri. Selles on iga liikme kohta eri leht, mis näitab peale nime, eesnime, sünnikoha ja -aja, aadressi ja telefoninumbri ka liikmeks astumise ja töötuseandmise aega ja kohta, katsete ja erikatsete sooritamist, üleviimisi (haugas, noorkotkas, kotkas), teenistuskäiku (salgapealik, rühmapealik jne), teenetemärke ja kiituskirju, huvialasid, konfessiooni, kooli jne. Sellist raamatut peab rühma sekretär.

Rühmapealikul peaks olema edutabel, kuhu märgitakse vastava punktisüsteemi kohaselt koondustest osavõtt, väliüritused, katsete sooritamine, võistluste saavutused jne.

Enesestmõistetavalt peab rühmal olema kassaraamat, kuhu kantakse sisetulekud liikmemaksudest ja üritustest, samuti väljaminekud treeningumaterjali, varustuse jms ostmisel. Kõik sisetekanded peavad olema dokumentidega tõestatud (kviitungid, poearved). Varustuse raamat peab näitama, kelle käest on varustus, treeningumaterjalid, mänguvahendid, käsiraamatud jne muretsetud. Neid raamatuid peab rühma laekur.

Rühma pealikutekogu koosolekuid protokollib rühma sekretär, kes peab protokolliraamatut. Raamatute pidamine arendab ühtlasi poiste korra- ja kohusetunnet ning valmistab neid ette tegelikuks eluks, kus tulevases perekonnas kindlasti tuleb palju "rehnutti" pidada, et mitte igasuguste arvetest ja maksude rägastikus hätta jääda.

Pealikute eeldused ja ülesanded

Lipkonna ja rühmade pealikud kinnitab ametisse Noorte Kotkaste maleva pealik oma korraldusega. Ta võtab sealjuures arvesse lipkonna või rühma pealikutekogu soovitusi. Üldiselt oodatakse pealikult:

- korralikku ja noorkotkalikku käitumist ja esinemist,
- eeskujulikku vormikandmist seal, kus vaja;
- häid noorkotkalikke teadmisi, eriti laagris ja välitegevuses;

Tänavuse Noorte Kotkaste Mini-Erna võistluse võitjad Noorte Kotkaste Võru malevast Teet Lehes, Allan Laidoner, Priit Kõiv, Tõnis Uiboupin.

- seltskondliku vestlemise ja käitumise oskust;
- rõõmsat ja lahkett meelt ning lauluoskust;
- poistele eeskujuks olemist.

Paljud praegused pealikud pole juhtidena saanud mingit ettevalmistust ega väljaõpet. Suur enamik pole sooritanud isegi noorkotkaste katseid. Sellel vaatamata on nad võtnud endale vastutusrikka ülesande – kasvatada eesti poisse tublideks Eesti kodanikeks.

Kogemuste ja ettevalmistuse puudumine ei tohiks kedagi kohutada. Skautlik töö on kestnud üle 90 aasta. Mitme inimpõlve jooksul on lõputu rida juhte uurinud selles töös esilekerkinud probleeme. On kirja pandud väga palju ja see kõik on igasuguste käsiraamatutes ja õppematerjalides olemas. Seepärast ei maksa muretseda, kui seisad mõne lahendamata näiva probleemi ees. Keegi teine on kindlasti samasugusest probleemist ja selle lahendusest midagi kirja pannud. Muidugi pole see materjal meile veel kergesti kättesaadav, kuid loodame, et asjad paranevad.

Ei tohi unustada, et skautlik tegevus on kasvatussüsteem, mitte ainult mäng. Selle ülesandeks on täiendada kodu ja kooli kasvatust. Siin on kindel koht ja ülesanne igal eksamil, katsel, töötusel ja lubadusel. Me ehitame kindlat alusmüüri ega alusta katusest. Poisil pole mõtet anda pühalikku töötust, kui tal pole aimugi, mida ta töötab. Poiss peab enne õppima ja teadma, mida ta tahab ausõnaga kinnitada.

Lipkonna tegevust juhivad lipkonna pealik ja lipkonna juhatus. Et lipkonna pealik on tegelikult kõrgeim juht, kes tegeleb otseselt noorte õpetamise ja arendamise järelevalvega, on ka tema juhi- võimete ja omaduste kriteerium rangeim. Tema iseloomu sobivus, vaimsed ja kõlbelised omadused, algatusvõime ja põhjalikud teadmised kõigi kolme vanuseastme tööst teevad sellise isiku leidmise üsna raskeks. Kuigi juba täiskasvanu, on ta täis nooruslikku indu ja idealismi. Tõenäoliselt on ta ise läbi teinud noorkotka karjääri kõik kolm vanusejärku.

Peale lipkonna juhatuse abistavad lipkonna pealiku tööd rühmapealikud. Tegelikult õppetöö läbiviimiseks rühmades värbab ta ka vajaduse korral kotkarühmast või väljastpoolt eriteadlaste hulgast alalisi või ajutisi abistajaid. Näi-

teks võib kohalik arst viia läbi esmaabikursuse erikatse ulatuses.

Suureks abiks lipkonna pealikule on lipkonna pealikutekogu, kes arutab ja kinnitab lipkonna aasta tegevuskava, ühtlustab rühmade tegevust, arutab ja otsustab majandusasju ning teeb ülevaateid tegevusest. Samal ajal arendab pealikutekogu pealike omavahelist sõbrust, suhtlemist ja koostööd.

Rühmapealikul on kõige tähtsam amet salgasüsteemi kohaselt tegutsevas noorkotkaste rühmas. Ta peab olema saavutanud noorkotka järgu. Veel tähtsam on, et tal peavad olema silmapaistva juhiomadused, tahe ja võime omaealisi noori juhtida. Et ta peab töötama käsi-käes salgapealikutega, on iseenesestmõistetav, et ta on ise olnud salgapealik ja tunneb põhjalikult salgapealiku tööd. Rühmapealiku valib lipkonna pealikutekogu ja kinnitab ametisse maleva pealiku. Ta on kogu rühma tegevust kavandava rühma pealikutekogu esimees. Et rühmapealik on ise noorkotkaealine, oskab ta kavandada tegevuskava vastavalt noorte soovile.

Rühmapealiku peamine ülesanne on seda kava ka ellu viia. Lipkonna pealik jälgib pidevalt tema tegevust ja on talle enne koondusi abiks ja nõuandjaks, lastes tal tegutseda omal käel. Ainult siis, kui tema tegevusele liiga tihti vahele ei segata, saab rühmapealik omandada enesekindlust, prestiiži ja indu. Tuleb järjekordselt meeles pidada, et noorkotklus pole mitte kool, kus täiskasvanud õpetaja noori õpetab, vaid noorte isetegevus, mida täiskasvanud pealikud ainult õiges suunas hoiavad. Kui nad on oma esinemises, käitumises ja vormikandmises igati eeskujuks, on nad noortele parimaks eeskujuks.

On ammutuntud lause, et inimene on nii vana, kui ta end tunneb olevat. Noorkotka juhtide saladus on: säilitada südames poisilikku reipust, teotahet, kohusetunnet ja moraali. Kui sellele lisandub teadlik juhtimisoskus, kohusetunne ja armastus noorte vastu, siis on õige mees õigel kohal. Noorkotkaste juhi vooruste hulka kuulub ka kodanlik julgus. Vastupidi militaristlikule tööspidamisele tuleb noorkotkalikus tegevuses kindlasti ka endast vanemat korrale kutsuda, kui see põhimõtete ja korra vastu eksib.

Et tegelik poiste kasvatamine ja poisitega kokkupuutumine toimub lipkonnas ja rühmas, on nõuded selle astme juhti-

dele palju karmimad. Kõrgemate astmete juhid tegelevad peamiselt administratiivsete küsimustega, kuigi oma töö ja organisatsiooni sihtide õigeks mõistmiseks on soovitatav, et ka nemad oleksid oma praegusele ametipositsioonile tõusnud organisatsiooni algastmete kaudu.

Kõiki poisse tuleb kohelda võrdselt. On lubamatu eelistada või soosida oma perekonna, sõprade või tuttavate lapsi. Vanasõnal "Veri on paksem kui vesi" pole kohta noorkotkaste tegevuses.

Alkohol

Täiskasvanuile ei kehti karskusnõue absoluutsena. See on iga inimese isiklik asi. Kindlasti tuleb aga vältida noortejuhete, kelle alkoholitarbimine torkab silma ja segab noortetöös.

Täiesti lubamatu on alkohol "isikliku laagri varustusena", s.t ilmuda laagrisse viina- või õllepudeligaga, provotseerida kaasjuhte või laagri abijõude jooma, ilmuda poiste ette alkoholilõhnadega või pohmeluses. Veel lubamatum on poistele õlle pakkumine. See on juba seadusevastane tegu. Vanemad võivad oma laste suhtes teha erandeid, noorkotkaste juhid mitte.

Pealiku vaimsed omadused

Pealikul peab olema usk oma missiooni ja noorkotkalikku ideoloogiasse, järjekindlust sihtide poole pürgimiseks ning kohkumatust tagasilöökidest puhul. Tal peab olema võime eelkõige iseennast juhtida, s.t enesedistsipliini, kohusetunnet ja usaldatavust. Tal peab olema sugestiivne mõju juhivatele, otsustusvõime, enesekindlus, väljendusoskus, eeskuju.

Tal on kutsumus: usk noorkotklusse, selle ideoloogia tundmine ja hindamine, usk Eesti tulevikku, kindel tahe töötada Eesti maa ja rahva kasuks, skautlike põhimõtete rakendamine isiklikus elus, olla eeskujuks. Nende kutsumuste puudumisel võib temast saada pealik, kuid temast ei räägita pärast tema lahkumist eriti palju.

Tal on enesekasvatamisvõime jätta maha mugavus ja laiskus, olgu tal seda vähem kui kõige tublimal tema poistest. Täpne käsutäitmine, kui antakse käsk, järjekindel nõudlikkus, kui annad käsu.

Tal on püüdlikkust kavandada ja valmistada oma töö ette äärmise põhjalikkusega ning püüda ausalt saavutada maksimaalseid tulemusi, kasutada kõike, mida

pakutakse, nagu kursusi, õppelaagreid, arutelusid, seminare, vaidlusi jne, konsulteerida targemate ja edukamatega. Ta ei väsi uurimast vanemate ja edukamate töövõtteid, kavasisid, taotlusi ja kogemusi.

Poisi nõuded juhile

Poiss näeb juhisis oma vanemat, targemat ja tugevamat sõpra, kes viib teda vastu huvitavatele seiklustele ja on suurimaks eeskujuks. Samuti nõuavad poisid juht enamasti kõike seda, mida juht neilt. Ei ole mõeldav nõuda poistelt noorkotka seaduste täitmist, kui sa neid ise ei täida. Poistele ja ka salgajuhile on juht elavaks leksikoniks, kes peab igal juhul oskama rahuldada poiste teadmishimu. Sul ei kõlba ütelda, et sa pole seda lugenud. Poistele ei meeldi, kui juht neid liiga palju kamandab ja õpetab. Ka mitte see, kui juht laseb neil nõutult uurida ja arutleda, kui väike vihje neid õigele teele juhataks. Kesktee on kuldne.

Rahvusvaeline skautlus sisaldab väga palju Aafrika, Aasia ja Ameerika loodusrahvastelt laenatud elemente. Kuid ka meie oma rahva pärimused ja tavad pakuvad rikast ja meile omasemat materjali. Ei pruugi sugugi toetuda vaid India või Aafrika suguharude või Ameerika indiaanlaste müütidele.

Ühtekuuluvus

Rühma sihiks olgu saada parimaks lipkonnaks, siis malevkonnas, siis malevas jne. Igal salgal on selline siht. Meie rühmal on oma laul, millega avatakse koondused. Meie rühmal on vähemalt kaks hüüdu: üks enda tutvustamiseks, teine kiituse avaldamiseks. Meie rühmal on ka oma vilesignaal metsas ja pimedas tegutsemiseks. Meie rühmal on peale noorkotkaste seaduse veel üks: "Üks kõigi eest, kõik ühe eest!" Meie rühmal on veel muidki traditsioone, aga neist ma teile ei räägi, need on meie saladused.

Lojaalsus

Kui lipkonna või rühma pealikutekogu teeb otsuse, kehtib see kõigi kohta. Kui peale eriarvamuste ja eri arusaamade arutamist tehakse ühine otsus, siis ei saa enam olla lahkheliseid. Igasugused salasepitsused noorkotkluse, oma üksuse või kaaspealiku vastu on alatused. ■

Raivo Kalamäe on Noorte Kotkaste peavanema nõunik.

Kaitseliidu Tallinna malev kutsub Kaitseliidu tegevliikmeid tööle valvetöötajatena sõjaliste objektide valvamisel

Nõuded valvetöötajatele:

Vanus 18–60 aastat

Keskharidus

Füüsilise testi sooritamine vähemalt 180 punktile

Läbitud ajateenistus kaitseväes või Kaitseliidu baasväljaõppekursus

Sooritatud relvaeksam

Töö on graafikujärgne, sobib lisatööks ja võimaldab töötada õppimise kõrvalt.

Lisainfo ja avalduste vastuvõtt:

n-srn Külli Viherpuu, tel 513 3330, e-post: kylli.papson.001@mail.ee

EST-TATTOO 2004 TÕOTAB TULLA SUUREJOONELISEM KUI KUNAGI VAREM

Est-Tattoo 2004 korraldatakse 12. novembril Saku Suurhallis. Üles astub üle 600 esineja nii Eesti kui ka välismaalt ning oodata on võimsat ja värviküllast *show*programmi.

Rahvusvaheline sõjaväeorkestrite festivali EST-TATTOO korraldatakse tänavu juba viiendat korda. Kui siiani peeti festival igal teisel aastal, siis suur publikuhuvi on andnud võimaluse korraldada festival ka tänavu Saku Suurhallis. Saabuva festivaliga tähistatakse Eesti ühinemist NATOga. Külalisorkestriteks on kutsutud teiste uute NATO riikide Läti ja Leedu sõjaväeorkestrid. Suurejooneline vaatamäng tähistab ka Kaitseliidu aastapäeva, mis on päev varem, 11. novembril, ja samal päeval peetavat Eesti Politsei sünnipäeva. Esinevad Eesti Kaitseväge Orkester, Piirivalve Orkester ja Politseiorkester.

Lisaks traditsioonilisele orkestrite vigurmarssimisele ning esitavatele lugudele astuvad üles Meestelaulu Seltsi ühendkoorid ja rahvatantsijad. Pinge kruvimiseks oleme kutsunud küla-

lisesinejateks Saksamaa politseijõududest Hamburgist maailmakuulsad Flying Grandpas, kes näitavad selliseid trikke, mille vaatamine juba üksi on festivalile tulekut väärt. *Show*programmiga "Gladiاتور" on esindatud Eesti parimad iluvõimlejad klubist Piruett. Just selle numbriga on Piruett esinenud maailmakuulsatel tattoofestivalidel Halifaxis, Oslos ja Edinburgh'is. Etteastete vahele on pikitud tantsutüdrukute lõbusad etteasted ning võimas tule- ja trummi*show*, mis lisab etendusele hulgaliselt võimsust.

Festivali lõpetab võimas *Grand Finale*, mille ajal on laval rohkem kui 600 esinejat. Et *show*toimub sisetingimustes, on suurepärane võimalus kasutada mitmesuguseid valgus- ja heliefekte, mis muudavad programmi muljetavaldavaks ning meelde jäävaks.

Sellele huvitavale rahvusvahelisele vaatamängule ootame kõiki kaitseliitlasi. Pilet maksab 50 krooni, Kaitseliidu malevad jagavad oma parimatele liikmetele ka tasuta pileteid.

PÄRNUMAAL KOOLITATI VÄLISERNALASI

Ivar Jõesaar, leitnant

Tänavusel Erna retkel osales kolm võistkonda, kes olid enne rajale minekut teinud läbi ettevalmistuslaagri Kaitseliidu Pärnumaa malevas. Kõik võistkonnad lõpetasid. Parima Kaitseliidu võistkonnana oli Pärnumaa maleva oma võistkond finišis viies, Saksamaa võistkond kahekümnend ja Türgi võistkond kaheksand viies. Tulemus oli seda enam väärt, et maleva meeskond sai osalemisvõimalusest teada vaid poolteist nädalat enne võistlust, Saksamaa *Bundeswehri* eriuksuslaste kooli instruktorite võistkonnal oli veel vales meeles katkestamine Ernal kaks aastat tagasi ja Türgi eriuksuslaste kooli instruktorid olid esmakordselt võistlemas neile võõras kliimavöötmes.

Kaitseliidu Pärnumaa maleva pealik kapten Erik Reinhold, kuidas juhtus, et nädal enne Erna retke loodi Pärnumaale rahvusvaheline kaugluurekoolituslaager ja mida seal tehti?

Kontaktid *Bundeswehri* eriuksuse kooliga said alguse läinud aastal. Nimelt premeeris Kaitseliidu ülem parimat Ernal osalenud Kaitseliidu võistkonda õppereisiga Saksamaale. Nii sattusimegi külla Pfullendorfi, kus asub Saksamaa eriooperatsioonide väljaõppekeskus.

Seal olid teenistuses samad mehed, kes olid ülemöödunud aastal Ernal käinud ja esimesel kolmandikul katkestanud. Selle eest olid nad oma ülemustelt väga kurjasti pragada saanud ja neil oli igasugune Ernale tuleku isu kadunud. Seltskondlikus ringis nende läbikukkumise analüüsi ja seisukohtade selgitamise tagajärjeks oli, et sakslased tahtsid siiski veel kord proovida. Eesti pakkumine oli võtta sakslased Pärnumaa malevasse ettevalmistuslaagrisse, et nad saaksid selgeks, kuidas retkel olla. Kahe aasta taguse hävimise peamine põhjus oli selles, et nad olid eelinfo vähesusest tingitult olukorda ja võistluse situatsiooni täiesti valesti hinnanud ning tulid tegema hoopis midagi muud, kui Erna seda tegelikult on. Toona see jutt sinnapaika jäi. Tänavu kevadel, kui algas Ernale registreerumine, teatasid sakslased oma huvist taas osaleda.

Türklaste tulek oli hoopis teistsugune. Kui kevadel enne jaanipäeva oli võistkondade esindajate koosolek, viisime sakslaste esindajad tutvuma Pärnumaal pakutavate väljaõppeoludega. Koosolekule tagasi jõudnud Saksa luurajad ei suutnud oma muljeid vaka all hoida ja nädal pärast konverentsi olid ettevalmistuslaagris osalemise soovi ilmutanud veel Belgia, Rootsi, Türgi ja Austria võistkonnad. Nii selgus korraga, et mõnusast militaarturismist on asi juba väga kaugel ja kõik viitas, et tuleb hakata üle öö eriooperatsioonide väljaõppekeskust püsti panema.

Me ei mõeldud kaua, teatasime huvilistele oma tingimused ja laagris olemisega seotud väljaminekud. Lõpuks läks nii, et Austria ei tulnud üldse Ernale, rootslastel olid probleemid ajaga ja belglastel rahaga ning kohale jõudsid vaid sakslased ja türklased.

Mis masti mehed teie ettevalmistuslaagris kokku said?

Pärnust läks välja vana sissetöötatud meeskond. Et oma võistkonnale tegime nagunii trenni, ehitasime laagri lihtsalt suurema ning tegime väljaõppeprogrammi intensiivsemaks. Laager algas nädal enne Ernat. Programm oli koostatud kolmest osast. Kõigepealt maastiku tundmine ja orienteerumine. Teine osa oli laskmine. Et relvad saadi Pärnust, tuli need ka sisse lasta. Kolmas oli puhtalt võistlustaktika: kuidas seal olla ja kuidas teha.

Saksa võistkond koosnes allohvitseridest, kellega oli kaasas meditsiiniohvitser ehk kapteni astmes staabi arst. Kaks meest olid rajal olnud ka kaks aastat tagasi, kaks olid uued ja lisaks veel varumees.

Türklasi oli kokku üheksa, neli võistlejat ja viis asjameest. Türklaste meeskonda juhtis Türgi armee eriuksuste koolituskeskuse koloneli auastmes ülem, tema oli neile suur autoriteet. Kolonel juhtis, kapten korraldas logistikat ning ja koolitajat lihtsalt vaatasid. Türklastel olid kõrgeid ambitsioone ja soov tulla kõrgele kohale, aga mida edasi treening kulges, seda selgemaks sai, et see polegi nii lihtne.

Neile sai kohe algul öeldud, et esmakordselt tulijad ei tee kunagi tipptulemust. Nad tahtsid teada, miks see nii on.

Tuli seletada, et kaugemalt esmakordselt Ernale tulijad teevad kaks saatuslikku valearvestust. Esiteks on neil enamasti vale olukorra hinnang. Ei tehta endale selgeks, millega on tegelikult tegemist. Et see on sõjalis-sportlik võistlus, mitte sõda. Ei ole vaja vedada kaasas kõike, mida sa sõtta kaasa vead, ning pole tarvis käituda nii, nagu sa sõjas käituksid. Siin on vaja teha teatud reservatsioonid, arvestada, et see on siiski mäng. Põhiline viga on see, et tullakse liiga suure varustusega, liigutakse liiga elusäästvalt, mängitakse sõda liiga palju. See oli ka sakslaste esimese katkestamise peamine põhjus.

Teine oluline viga on see, et võetakse kogu seda mängu liiga tõsiselt. Tullakse surmtõsiselt punnitama ja esimese takistuse juures, kus midagi halvasti läheb, hakatakse süüdistama korraldajaid ja võistlust ning halba ilma ja puid metsas. Pole seda mõnusat sõdurile omast suhtumist, et las olla, lähme edasi. Head huumorimeelt on vaja. Need, kes suudavad huumorit alal hoida, löövad läbi. Ernat tehakse ikka peaga, mitte jalgadega.

Kuidas külalistel võistlusoludega aklimatiseerumine läks?

Täielik elamus, midagi erakordset ja jubeat on nende jaoks soo. Ometi ei viinud me neid mingi eriliselt hirmsa soo peale, vaid instruktorid näitasid täiesti tavalises soos, kuidas seda läbida. Et tuleb mättalt mättale astuda. Ma arvan, et see tuli neile kasuks, sest sel aastal said nad seda sood rajal ka näha.

Teiseks elamuseks oli neile meie täiskasvanud alusmetsaga mets. Sakslastega oli juttu, et nad käivad oma koolituskeskuses väljaõpet saavate eriuksuslastega küll Prantsuse Guajaanas džungliväljaõppel ja kusagil Araabia riigis kõrbeväljaõppel. Nad arutlesid tõsimeeli, et võib-olla peaks oma õppurid keskkliimavöötme väljaõppeks toomagi Eestisse. Meie kliimavöötme loodus on nendele suhteliselt tundmatu. Saksamaal on see kas kultuuristatud või lihtsalt teistsugune.

Laagris harjutasime ka laskmist, sest neile oli vaja meie antud relvad sisse lasta. Türklastele andsime ka Makarovi püstolid, sest nad ei saanud omi püstoleid

FOTOD: 2 x Ivar Jõesaar

Saksa võistkond valmistub miinivälja ületamiseks.

üle piiri tuua. Sakslastel olid kaasas oma Heckler&Koch P-8d.

Selgus, et sakslased olid laskmises üllatavalt nõrgad ja türklased üllatavalt tugevad. Sellesama Makarovi püstoli, mille juures meie kaitseliitlased on harjunud ohkima, et sellega ei saa pihta, lasksid türklased esmalt sisse ja läksid *practical shootingu* peale ning lasksid väga head tulemused. Kõiges, mis relvi puudutas, olid nad väga kohanemisvõimelised, mõne muu asjaga oli hoopis raskem.

Sakslased, kuigi nad olid oma püstolitega, jäid nii lasketempo kui tabamuste osas all nii eestlastele kui ka türklastele.

Kuivõrd teie laagris õpitu mõjutas külaliste varustuse valikut?

Sakslastel olid eelmisele kogemusele tuginedes kaasas väikesed seljakotid. Kogu varustus oli kerge ja kompaktne, nad ei kasutanud oma standardvarustust. Türklastel oli ostetud selle võistluse jaoks eraldi varustus, olid suured seljakotid ja igasugu vigurid. Treeningu käigus, eriti kui nad nägid sakslaste ja eestlaste varustust, avastasid nemadki, et selline valik on täiesti kasutu, 80-liitrisel seljakotiga Ernale ei minda. Andsime neile Pärnust välja Eesti kaitseväge rakmed, millega nad rajale läksid.

Türklastega on põnev see, et nad tulevad täiesti teisest kultuurist. Saime ette teada, et nad ei söö sealihha ja menüü tehti selle järele. Kohapeal selgus veel, et osa neist ei talunud absoluutselt piima- tooteid ja kogu toit, mida meie inimesed ja sakslased kiidavad, tundus neile võõras ja maitsetu. Ühel türki võistlejal tekkis treeningu käigus tõsine tervisepro-

bleem, ilmselt sookailust. Ta sai nii tugeva peavalu, et teda tuli ravida ja ta vahetati võistkonnast välja.

Mida mujalt tulnud eriuksuslased teile õpetasid?

Vastastikuseks õppimiseks jäi vähe aega. Kursus oli intensiivne ja me ei lasknud neil õpetada. See tuleb ehk hiljem. Kui sakslastega koostööd jätkame, saame lasta neil õpetada. Juttu oli, et hakata arendama koostööd nende koolituskeskuse ja Kaitseliidu Pärnumaa maleva vahel. Järgmisele Ernale on sakslased kindlad tulijad, sest nad said õige meki kätte.

Kui veel rääkida sellest väljaõppe-laagrist, siis ega me väga kerge südamega seda asja tegema hakanudki. Olid igasugu kahtlused ja kõhklused, et kas saame hakkama, kui tulevad välismaa supereriuksuslased, kellest oleme harjunud igasugu põnevusjutte lugema. Keelelised ja väljaõppelised erinevused veel lisaks.

Kogu Türki eriuksuslaste delegatsioon esmakordselt Erna finišis oma lippu näitamas.

Tegelikult tuli välja, et need meie Kaitseliidu vabatahtlikud ja elukutselised instruktorid saavad täiesti vabalt hakkama nii inglise kui ka saksa keeles.

Väljaõppetase, mis meil pakutakse, on rahuldav kuni hea. Sakslastele küsisime pärast küsitud hinnangut. Nad ei osanud ise midagi paremat pakkuda, samas olid positiivselt jalust löödud meie inimeste oskustest suhteliselt tagasihoidlike vahenditega improviseerida ja kõik vajalik ära teha.

Sakslastele on kultuurišokk ka see, et väliköögis on võimalik maitstvat sööki valmistada. Nemad on selle kultuuri minetanud ja veavad termosega toitu loodusesse. Aga meil Kaitseliidus, näe, on tüdruk katlaga väljas ja teeb naturaalselt toitu, mis on hea ja kvaliteetne.

Ma arvan, et meie inimesed said sellest laagrist kogemusi ja enesekindlust, et oleme tööpoolest võimelised töötama rahvusvahelisel tasemel. Veel on kaitseliitlastele enesehinnangu seisukohale oluline: nad nägid oma silmaga neid eriuksuslasi ja veendusid, et need olid ka inimesed, kes upuvad sohu ja lasevad püssiga mööda nagu omad mehedki. Nad olid loomulikult hästi organiseeritud ja väga professionaalsed, aga mingit mäekõrgust üleolekut, nagu romantikutest analüütikud kipuvad arvama, ei ole.

Nii türklastele kui ka sakslastele ütlesime lohutuseks, et võtke oma eesmärgipüstitusega rahulikumalt. Põhjust rahul olla on juba siis, kui suudate trassi lõpuni läbi käia, omandate kogemusi ning tulete edaspidi ja esinete paremini. Tean juhuseid, kui tugev võistkond on Ernale ebaõnne pärast kaotanud, aga ei tea ühtegi korda, et halb võistkond oleks õnnega pooleks võitnud. ■

PIONEERID EES, KÄRTS JA MÜRTS TAGA

FOTO: Jaanika Ojaköiv

Jaanika Ojaköiv

Paljud kaitseliitlased, kaitseväelased ja tsiviilisikud on kindlasti käinud vaatamas Erna retkel osalevate võistlejate maabumist Salmistu randa. Ning paljud pealtvaatajad ja osavõtjad on imestanud, kui võrd realsusele lähedasena tundub see raskerelva de tulevall, mis merelt tulijaid rannas ootab. Kuid vähesed teavad, kuidas ja kelle abiga see kõik teoks saab.

Erna retke on korraldatud juba 11 aastat. Nüüdseks on see muutunud suuremahuliseks ja rahvusvaheliselt tuntud võistluseks. Üheks meelde jäävaks sündmuseks nii võistlejatele, pealtvaatajatele kui ka korraldajatele on Salmistu rannas retke algust kuulutatav dessant. Väga tähtis osa vaatamängulise dessandi ettevalmistamisel ja läbiviimisel on pioneeridel. Erna retkel osaleb imitatsioonimeeskonnana vabatahtlikest koosnev mitteametlik pioneerirühm, kes lihtsalt suurest erialasest huvist koos käib ja pioneeriasjandusega tegeleb.

Aasta-aastalt on olnud pioneeride ülesandeks luua võimalikult reaalne, lahingutegevuselähedane olukord laevadelt maabuvatele võistlejatele, imiteerides erinevate tulirelvade tulelööke. Seekord imiteeriti helikopteri pardarelva tuld nii maal kui ka merel, miinipildujatuld ja teist aastat järjest katsetati veeseina tekitamist.

Ettevalmistus

Tänavuses meeskonnas oli umbes 25 inimest. Kuigi enamik neist oli sinna suunatud käskkirjaga, leidis neidki, kes vabatahtlikult olid nõus oma tegevusega üritust toetama. Kõik osalejad olid kaitseliitlased. Malevatest olid esindatud Tartu, Pärnu, Harju ja Viru maleva. Pioneerigrupi ülemaks oli Tartu maleva kaitseliitlane staabiveebel Aado Mets.

Teekond Salmistu randa võeti ette juba 30. juulil, et õhtuks laager üles seada ja järgmisel päeval ettevalmistustega peale hakata.

Selleks, et kõik maabumise ajal korralikult sujuks ja võistlejatele ning pealtvaatajatele võimalikult reaalne lahingupilt jääks, oli vaja teha palju ettevalmistusi. Kõigepealt tuli üle kontrollida ja ette

Pioneeride laager Salmistu rannas alustas varavalges, et kogu selleks korraks kavandatud tulevärk ette valmistada ja liivasse peita.

valmistada lõhkevõrgud, mille külge hiljem laengud kinnitada. Väga aeganõudvaks osutus erineva kogusega lõhkeainelaengute tegemine, mis valmistati suurtesse plastpudelitesse või kilekottidesse.

Pioneerid ei saa hakkama kaevamistöödeta. Selleks, et plahvatavad laengud lõhkevõrkusid taeva poole ei lennutaks, tuli need liiva sisse kaevata ja pealt kõvasti kinni katta. Kui sel suvel on kõigil päikesest vajaka jäänud, siis pioneerid küll kurta ei saanud – kogu ettevalmistuse aja paistis kõrvetav rannapäike, mis meeste tööd just lihtsamaks ei teinud.

Maabumine

3. augusti hommikul oli pioneeride laager juba varakult signinat-siginat täis. Oli ju vaja veel suur hulk laenguid paika panna, liine vedada jne. Palju aega kulus teist aastat katsetatud veeseina paikapnemiseks. Kui rannal tegutsev meeskond sai nautida palavat ja päikesepaistelilist ilma, siis need, kes külmas merevees töötama pidid, just eriti õnnelikud ei tundunud. Kogu tegevus oli üpris aeganõudev ja kõigega jõuti vaevalt valmis paar tundi enne dessandi algust.

Palju aega raiskasid ka randa jalutama tulnud inimesed, kes vaatamata tähistustele ei saanud aru, et mineeritud alal komberdamine ei ole tervisele kuigi kasulik.

Lisaks neile olid väga segavaks asjaoluks veel skuutri- ja paadiomanikud,

kes ei tahtnud aru saada, et oma sõiduvahenditega laevade ja maabumisala vahel tiirutada pole vaja.

Kui lõpuks õige aeg kätte jõudis, oli randa kogunenud inimestel võimalus nautida üht aasta suurimat vaatamängu, mis pioneeride korraldada on usaldatud.

Kõik ei läinud küll nii nagu oli kavandatud. Etendust alustama pidanud veeseina meeskond avastas kohe alguses oma liinides tõrke ning pikalt ettevalmistatud ja tõrgeteta töötama pidanud veesein jäigi osaliselt plahvatamata.

Järgnes helikopterituli, mille õnnetumisele aitasid kaasa õhus tiirutavad tõelised helikopterid. Koostöö kahe meeskonna vahel oli niivõrd hea, et oli tõesti tunne, nagu annaksid tuld helikopterid. Kõrvulukustavale helikopteritulele järgnes pikk ja pidev miinipildujatuli ning mida lähemale maabujad rannale jõudsid, seda tihedamaks see läks. Kõigele andsid värvi veel randa kaitsvad kuulipildurid.

Kui viimased paadid veeseinaliini ohutusse kaugusesse jõudsid, tekkis meeskonnal võimalus oma kätetööd uuesti proovida. Seekord siiski plahvatus toimus, kuid meeskonnale oli suur üllatus, et tekkis kümnemeetrise asemel vaid paarimeetrine veesein. Hiljem selgus, et kõik oli küll korralikult ette valmistatud, kuid rootslaste valmistatud detoneeriv nööri, mis kogu süsteemi õhku pidi laskma, oli muutunud vees kasutus-

kõlbatuks ja õiget plahvatust ei saanudki toimuda. Nii juhtus ka teise veeseinaga ja nüüd ei jäänud pioneeridel muud üle, kui minna merepõhjast plahvatamata jäänud lõhkeainet ära korjama.

Kontrollpunkt Charlie

Pioneerid saabusid kontrollpunkti Charlie 4. augusti õhtul. Siin oli nende ülesandeks valmistada ette miiniväli, mida võistlejad peavad ületama.

Nii nagu tegijal ikka mõndagi juhtub, juhtus ka pioneeridel. Miinivälja suurema vaevata paika saanud, võis magama minna. Hommikul aga tabas neid üllatus, et miiniväli tuleb üles võtta ja teise kohta uuesti paigutada. Põhjus väga lihtne: et miiniväli asus laske- tiiru taga ja lasti seekord liikuvalt veo- autolt, tekkis kartus, et lasketiirust võivad kuulid rikošetteruda miiniväljale. Siinkohal tekib küsimus, kas seda töesti enne ei taibatud.

Tagamine ja toitlustamine

Erna retke baaslaager asub Kautlas ja seal olid kõik vajalikud tagavad ük-

sused olemas ning probleeme oli võimalik kiiresti lahendada. Pioneerid on aga nagu üksikud hundid metsas ja peavad oma varustuse hankimise ja toitlustamisega ise hakkama saama.

Siiani pole varustuse hankimisega erilisi probleeme olnud ja enamik, mida töötamiseks vaja, on muretsetud ja kohale toimetatud. Vajaliku tehnika ja varustuse tagamisel on kaasa aidanud Kaitseliit, kuid palju kasutatakse ka isiklikku varustust.

Toiduga oli aga hoopis teine lugu. Kuigi meeskonnale oli kogu võistluse ajaks toit välja jagatud, peab mainima, et see on aasta-aastalt üha halvenenud. Tänavu pidid päev otsa värskes õhus töötavad mehed sööma kaks kord päevas neljavilja- või kaerahelbeputru ja korra päevas suppi. Täielikult puudus aga nn magustoit ja vaatamata ilmastikutingimustele, ei olnud inimese vedelikutarbimise vajaduse peale üldse mõeldud. Osavõtjate sõnul ei ole nad veel ühelgi õppusel pidanud niivõrd üksluist ja puudulikku toitu sööma.

Kokkuvõte ja tulevikunägemus

Algusaastatel dessandi maabumisele rõhku ei pandud. Kogu imitatsioon koosnes vaid 20–30 maa- ja 4–5 mere- laengust. Aasta-aastalt on aga tehnikat täiustatud ja nüüd ollakse jõudnud sisuliselt maksimumini, sest sel aastal oli kasutusel ligi 400 maa- ja kuni 200 mere- laengut. Salmistu ranna lahingut ei ole võimalik enam kuigi palju täiustada. Võimalusel tahetakse järgmine aasta edasi arendada vaid veeseina.

“Ilma hea meeskonnata ei teeks me midagi ära,” sõnas staabiveebel Aado Mets. “Suurimad tänud tahangi öelda kohale tulnud inimestele, kes on hakanud töötama ühise meeskonnana ja teavad ütlema, mis teha on vaja. Minul jääb üle vaid nõu ja jõuga seal, kus vaja aidata.”

Seesama meeskond on käinud imitatsiooni tegemas paljudel teistelgi suur- õppustel. Nende unistuseks on moodustada kunagi Kaitseliidu juurde vastav imitatsioonimeeskond, kellel on vastav tehnika ja teadmised ning kes käikski õppustel imitatsioone tegemas. ■

KROONUKLUBI ERNA-EELNE SOJENDUSRETK

Raul Hindov, leitnant

Kogenud sõjalis-sportlikel võistlustel osalejad Kaitseliidu Järva malevast leitnant Aare Kabel ja noormleitnant Indrek Reismann korraldasid ise sel aastal ühe luurepatrullvõistluse Kroonuklubi Sõduripäevad 2004.

Võistlus peeti 2.–4. juulini Kautla-Paunküla-Voose piirkonnas. Osales 12 võistkonda, peamiselt sellised, kes valmistusid Erna retkeks. Tihedas punkt- punkti heitluses sai esikoha EROK võistkond (ülem leitnant Raul Hindov) Kaitseliidu Tallinna maleva (lipnik Tanel Järvet) ja Scoutspataloni (kapten Vahur Murulaid) ees.

Ettevalmistus Erna retkeks

Kuu aega enne Ernat sobis väga hästi sportliku vormi ja varustuse testimiseks – 24 tundi rännakut koos sõdurioskuste osavõistlustega. Omalaadne oli, et võistlusele olid kaasatud politsei jälituskoerad, kellega koerajuhid tegid esime-

sel kahel etapil vastutegevust. Enamikul võistkondadest õnnestus koerad ära kavaldada või neile püüdmatult kiiresti liikuda, aga oli ka neid, kelle koerad kätte said.

Võistluse eripära

Teiseks võistluse eripäraks oli see, et kogu võistlusmaastikul oli lisaks kohustuslikele kontrollpunktidele, milles sooritati sõdurioskuste osavõistlusi, veel umbes 40 postkasti, mille läbimine oli vabatahtlik, aga seda premeeriti boonuspunktidega. See tegi põnevaks teekonnavalikud ja pani proovile jõuvarude jaotamise oskuse.

Sõdurioskusi testiti miinide ja lõhkematerjalide tundmises, suund- orienteerumises, kombineeritud laskmises, meditsiinis, takistusriba läbimises ning noa- ja granaadiviskamises täpsuse peale.

Üllatuseks tuli pärast lõpujooksu sooritada tõus köitel torni ja siis kõigele krooniks NATO üldfüüsilise testi käte- kõverdamise ja kõhulihaste harjutus.

EROK võistkond torni tõusmas.

Kroonuklubi 24 tunni patrullvõistlust tasub esile tõsta Eesti järjest populaarsemal sõjalis-sportlike võistluste maastikul kui põnevat ja hästi korraldatut. ■

NAISKODUKAITSE KOORMUSMATK TROTSIS ILMA

Nende nimed pole veel suurte tähtedega kivisse raiutud, küll aga on need trambitud Harjumaa porisse ja valatud vihma; kraabitud ilmselt siiani paranevatesse haavadesse ning jäädvustatud sellesse üdini märga ja ligasesse tundesse, mis tekib siis, kui sul pole enam ainsatki kuiva kohta ning isegi aluspükstest võib vett välja väänata, kuid vihma aina kallab ja kallab.

Kristopher Madis Rikken

Oleme kusagil Paldiski ja Klooga vahel. Naiskodukaitse koormusmatk on tänavu erakordselt halbades ilmastikutingimustes, võimalik on täheldada suisa teatud sarnasust ühe kontrollipunktiülesande, uppuja päästmisega.

Tänavu püüti 36-kilomeetrine trass seada nii, et selle läbimine ei oleks metsik jõupingutus, ning rõhk seati pigem ülesannete sooritusele.

Kuid paraku on ilmastikutingimused näidanud, et ka lihtsamast rajast võib saada karm katsumus.

Temperatuur on juuli esimese nädala kohta väga jahe ning öösel on oodata reaalselt alajahtumisohtu. Riided on vettnud ja nende vahetamine kuivade kehakatete vastu ei too enam ammu kasu.

Koormusmatk peab olema olemuselt raske, kuid samas on ürituse edukus korraldajate seisukohalt lõpetanute arvuga mõõdetav. "Peasi, et kõik naised ei katkestaks," ütleb peakorraldaja, Naiskodukaitse Põhja piirkonna instruktor Tiia-Triin Truusa.

Trassi läbimisest vahest veelgi raskem on ootamine – võistkonnad peavad ülesande sooritama kindlas järjekorras ja see, kes jõuab kohale varem, peab lihtsalt ootama.

3. juuli, Klooga laskevälil

Bravos seisab peakohtunik kapten Joel Kliiman dilemma ees kas lasta väledamalt võistkondadel oodata varem, kus

nad oleksid vähemalt osaliselt ilma eest kaitstud, või tuleb tiimidel ettenähtud ootetaval lausvihma käes tammuda ja käsi hõõruda. Lõpuks peakohtunik halastab.

Tugimeeskond on austusest päevakangelaste vastu oma taset veelgi kõrgemale tõstnud. Näitlejast kaitseliitlane Madis Milling on üks neist, kes teinud augu oma tihe-
das graafikus, et Naiskodukaitse koormusmatk korda läheks. Tema juhitud Unimog, suur Taanist soetatud

Rada ootab.

veok, tundub olevat kõikjal.

Põrutame Klooga lasketiirust lõuna poole. Kaitseliitlane Millingu juhitud maastur laveerib ettevaatlikult kõikjal varitsevate kurvide-
aukude vahel. Jätkuvalt sajast tingituna meenutab tee küll rohkem vooklevat soo-oja. Raudteeülesõidu eel kontrollib Milling kohusetundlikult, et me ei satuks rongi ette. Ettearvamatu ilm teeb ettevaatlikuks.

Jõuame laguneva baraki juurde, millest saab kontrollpunkt Echo. Ka siin oleks Aleksei Tarkovski võinud "Stalkerit" vändata,

kuigi arvestades jätkuvat vihmasadu, oleks viide teisele postapokalüptilisele filmile "Waterworld" ehk kohasem.

Trassimeistrid on leidlikud. Suhteliselt tagasihoidlike vahenditega saab pal-

ju korda saata. Punavalget linti mässitakse puude umbralt, tähistamaks oote- ja instruktöörilaste, kus võistkonnad oma sooritust oodates peatuvad.

Karp Rootsi suitsupadruneid, mis näivad pärinevat sõjatagustest päevist, peavad muutma baraki "põlevaks hooneks", kust naised üsna varsti hädalist päästma asuvad. Milling hakkab musta kilega aknaavasid täitma. Siis tekib mure, et ruum võib osutuda liiga pimedaks. Padrunid on üllatavalt tõhusad. Kolmeminutilise toimimisajaga suudaksid nad kindlasti mingi suurema vabaõhuplati suitsusse matta. Kile jääb ära.

Rollid ja ülesanded

Mind ähvardab paaril korral võistluse jooksul trassimeister Lauri Pääslase alluvusse sattumine, mis olla kuri saatus, kuigi mulle tundub, et ohvitseri kõnaku, kui mitte ka auastmega muhedast ekspunkarist voolab ainult peeterpaaniliku karimat.

Lõpuks jääb peale siiski ajakirjandus-
eetika koodeks ja ma piirdun vaatlejaks

olemisega. Kaitseliidu Tallinna maleva noorteinstruktoriga Pääslase endised noorkotkad täidavad mitmeid ülesandeid alustades trassi ehitamisest ja lõpetades uppuja mängimisega (eeldab kaks tundi vees olemist).

Võistkonnad on uppuja päästmisel tublid, noormees elab veest välja tirimise seitse korda järjest üle ja ilmub, osaks saanud tähelepanust ikka veel liigutatud, lõkke äärde kuivama.

Laskmine vihmast.

“Uppuja päästmine oli uudne ülesanne,” räägib Nele Sarrapik Naiskodukaits Tartu ringkonna esimesest võistkonnast. “Me ei teadnud, mis meid täpselt ees ootab, näiteks kui kaugel uppuja on.”

Mida kaugemale tähestikus (Charlie, Delta, Echo) kontrollpunktidega jõutakse, seda pikemaks venivad puhkepausid ja magusamalt maitseb tavaline leibki. Milling võtab elektrisae ja teeb lõkgetule toitmiseks vajuvale veneaegsele juhtmeteta telefonipostile lõpu peale, nagu kukutaks ta Leninit ennast.

Tervis *contra* ilm

3. juuli õhtul otsustab peakohtunik siiski teha ilmataadile järeleandmisi. Kontrollpunkt Golf jääb ära. Tuleb vahet pidada, et naised võiksid ennast hetkekski soojendada ja riideid kuivatada. Muidu on alajahtumisoht liiga suur. Puhkust vajab ka lõppkokkuvõttes võitjaks osutunud Tallinna ringkonna võistkond. Selle liige Eili Einama on juba pikalt vigastatud põlvest tingitud valu kannatanud. Siiski jätkab ta longates võiduka lõpuni, toomata oma võistkonnale katkestamisega kaasnevaid karistuspunkte.

Vilunumatele võistkondadele ei ole uudis teretulnud. Eriti pettunult naasevad baaslaagrisse mullused võitjad Alutaguse võistkonnast. Virumaa naiste sitkust arvestades oleks just öine külm ja pime mets neile võidu lähemale toonud. Kuid tervisega ei mängita ja kohtunike otsusega ei vaielda.

Alutaguse ringkonna võistkonna liige Virge Kääni kurdab, et neile võistluseks väljastatud Rootsi püstolkuulipildujad M-45 on ebatäpsemad kui teiste tiimide AK-4 ja Galil ARid, kuigi – mis seal salata – kompaksemad ja kergemad.

Selleks hetkel on kõvade tegijatena tuntud võistkonnal veel säilinud lootus Tallinna ringkonna naised kinni püüda.

“Minu meelest oleks pidanud jätkama nii, nagu plaanis oli,” ütleb Kääni.

Illus ilm ja illusioonid

Hommiikul juhtub ime ja vihm lakkab. Seisame tuulisel loopealsel Paldiski lähisel. Ma pole oma 30 tundi maganud ja

Meditsiiniülesanne – uppuja päästmine.

reaalsus on veidi nihkes. Kuid enesetunne on vahva. Tahes-tahmata tekib tunne, et see on hetkel ainus koht terves maailmas.

Ka korraldajad pole maganud, kuid nende meeled on teravad ja moraal kõrge. Koorusmatka juhtkond seisab keset põldu, ühel pool on pankrannik ja teisel lauge rand.

Meenuvad tegelikult olematud mustvalged mälestused sõjaeelsest ajast, kus ilusad inimesed liikusid ilusates autodes, kelmikad allohvitserid luusisid mõisavaremete vahel. See on mäng, aga ei ole mäng. Paldiski tornid mattuvad korraks viimasesse uduvinesse nagu kinnitamaks seda minevikuillusiooni. Vaatepilt on tõesti lummas.

Naiskodukaitsjad roomavad kõhuli mere poole üht onni vallutama, tõenäoliselt on tegemist Rapla naiskonnaga, kes on kogu trassi läbinud, rõõmus naeratus suul, nagu oleks tegemist meeldiva jalutuskäiguga rohelises.

Finiš paistab.

Finiš

Neli võistkonda seitsmest jõuab lõpuni. Finiš on Kloogaranna noortelaagris, kus päike paistab ja roosid õitsevad.

Alutaguse ringkonna võistkond teeb kolme kilomeetri jooksus võimsa lõpuspurdi, võites Tallinna ringkonda viie minutiga (Käänil on tagantjärele mulje, et Alutaguse naised on suutnud distantssi viie minutiga läbida).

Kuid laskmistulemused on osutunud saatuslikuks ja Tallinn on esikohta säilitanud. Seda vaatamata läbi raskuste lõpuni longanud vigastatud liikmele. Kuid tänu võistkonna koostööoskustele, ettevalmistusele ja naise enda sitkusele on võit käes.

Võistlejate sõnad

Ehk kõige heroilisemalt kirjeldab üritust Tartu ringkonna esimese võist-

konna liige Nele Sarrapik: “Nende (osalejate) nimed pole veel suurte tähtedega kivisse raiutud, küll aga on need Harjumaal porisse trambitud ja vihma valatud, kraabitud ilmselt siiani paranevatesse haavadesse ning jäädvustatud sellesse üdini märga ja ligasesse tundesse, mis tekib siis, kui sul pole enam ainsatki kuiva kohta ning isegi aluspükstest võib vett välja väänata, kuid vihma aina kallab ja kallab.”

Valgamaa ringkonna võistkonna liige Pille-Riin Maškovski heidab pilgu tulevikku: “Olime vahepeal rajal kõik nii väsinud ja tüdinud... Aga kui naised kaks nädalat hiljem küsisid, kas järgmisel aastal läheme, vastasin ma, et loomulikult.”

Mis siis ikkagi ajendab inimest vabatahtlikult loobuma argipäevaelust ja tsivilisatsiooni mõnudest? Mis sunnib ühte naist võtma varustuse ja suunduma sood meenutavasse metsa, kogema külma, kurnatust ning tüdimust teel 36-kilomeetrise trassi finiši poole?

Nele Sarrapik ütleb, et rajal saab ka omajagu nalja, mis tekib olukorras, kus inimene on kurnatud. “Alguses me püüame metsas varjuda, aga hiljem on suva, kas vastutegevust on või ei ole. Aga siis kui äkki kuuleme autohäält, on üllatav, kui kiiresti väsinud inimene võib te-

gutseda.”

“Seda ma olen küsinud ka enda käest,” naerab Alutaguse võistkonna liige Virge Kääni. “Proovilepanek on vist ikka põhiline.” ■

Kristopher Madis Rikken on sõltumatu tsiviilajakirjanik.

Lõpptulemused:

1. Tallinna ringkond
 2. Alutaguse ringkond
 3. Rapla ringkond
 4. Valga ringkond
- Katkestajad
Tartu ringkond I
Tartu ringkond II
Kaitseliidu Pärnumaa maleva naisvõistkond

PÄASTEÕPPUSEL SAREX/DIVEX 2004

HARJUTATI AMETKONDADE KOOSTÖÖD

Heikki Kirotar

Tänavune suurim terrorismivastane ning otsingu- ja päästeõppus Sarex/Divex 2004, millel 20.–28. augustini osales sadade politseinike, kaitseväelaste ja piirivalvurite seas ka kolm Kaitseliidu tuukrit, oli edukas, sest eri ametkondade inimeste koostöö sujus keskpärasest sidest hoolimata suurepäraselt.

Nädal aega harjutati kuumas ja vihmases Eesti suves erinevate ametkondade koostööd terroriaktide ennetamisel ja terroristide kinnipidamisel. Õppusesse oli kaasatud piirivalvelaevad Torm, Valvas ja Vapper, mereväe patrull-laev Ristna (terroristide kasutada olnud lõbusõidukaatri rollis), miinitraaler Vaindlo, kaks piirivalve kiirpaati, piirivalve ja Poola õhuväe helikopterid Mi-8, kaks õhuväe helikopterit Robinson 44 ja Scoutspataljoni soomustransportööri BTR-80 koos meeskondadega.

Mõtteliselt osales ka sadu patrullpolitseinike ja kaitseliitlasi, keda raha kokkuhoiu huvides ei hakatud tegelikult teenistusse kutsuma. Harjutuse stsenaariumi järgi pidid jõustruktuurid kahjuetuks tegema Eestist laevaga põgeneda üritavad relvastatud terroristid.

Ründerühm on viimane võimalus

27. juulil Piritas rannal päevitanud inimesed üllatusid, sest jahisadama muuli juurest startis täiskäigul laiguline sõjalaev. Teised märkasid, et Tallinna lähel liigub tavalisest enam sõjalaevu ja helikoptereid. Piritas tee ääres oli näha hulk relvastatud Scoutspataljoni kaitseväelasi soomukite torud mere poole sihitud. Tavaliselt otse Helsingisse suunduv Copterline'i helikopter lendas madalalt üle supelranna, sest lähel toimus midagi ebatavalist. Õhtustes teletuudistes loeti tõsise näoga ette teade viiest terroristist, kes üritasid väikelaevaga Eestist lahkuda. Need olid terrorivastase õppuse nähtavad osad, mitte reaalse terrorirünnaku tõrjumine.

Alati ei lahendata kriise rünnakuga, see on viimane võimalus, kui on selge, et veenmise mõjul terroristid alla ei anna. Kriis tuleb lahendada võimalikult veretult, selleks on ka Eesti politseis koolitatud läbirääkijaid.

Eestis on terrorioht väike

Terrorismivastast õppust juhtinud kaitsepolitsei ülemkomissari Tõnu Miilvee hinnangul on terrorioht Eestis jätkuvalt madal. Kuid arvestades Eesti hilju-

tist liitumist Euroopa Liiduga ja osalemist NATO sõjalistes operatsioonides ei saa välistada äärmuslaste huvi meiegi vastu. Üks võimalus riske maandada on näidata kogu maailmale, et Eesti jõustruktuurid oskavad ja suudavad otsustavalt neutraliseerida ka asümmeetrilisi ohte, nagu äärmuslasi ja terroriohtu ametlikus kõnepruugis nimetatakse.

“Õppuste eesmärk oli testida erinevate ametkondade koostööd terroriohu kõrvaldamisel ja harjutada reageerivate ametkondade töö koordineerimist. Samuti otsida võimalusi, kuidas koostööd veelgi efektiivsemaks muuta,” selgitas Miilvee.

Poliitilise korrektsuse huvides polnud õppuse stsenaariumis märgitud terroristide päritoluriiki ega rahvust. Teada oli vaid see, et nad kavatsevad liikuda Eestis kaudu sõbralike naaberriikide suunas, et seal terroriakt toime panna. Nende relvastus oli klassikaline: tugevajõulised lõhkelaengud, lühikesed Kalašnikovi automaadid ja käsigranaadid. Soome lahe poole liikuvat terroristidega laeva hakkasid jälitama mitu piirivalve ja mereväe alust, lisaks kiirpaadid ründerühmaga, õhust jälgisid ja kattsid neli helikopterit. Põgenejate teed püüdis ära lõigata piirivalve patrull-laev, külgedelt lähenesid teised laevad.

Suurim terrorivastane õppus Eestis

Õppusel üritati kõike teha võimalikult realistlikult. Ülemkomissar Miilvee sõnul valiti kurjategijate kahjutuks tegemiseks kõige ohutum koht 12 km kaugusel maismaast Tallinna lähel. "Meil oli teada, et terroristidel on kaasas mitu pommikohvrit ja nad on relvastatud," lisas Miilvee.

"Kinnipidamiseks oli vaja leida koht, kus see oleks kõige vähem kahju tekitanud. Tallinna lähel oli sobiv koht, kus kinnipidamine tsiviilelanikkonda ei ohustanud," rääkis Tõnu Miilvee. "Õhuväe luurekopterist nähti, et pommikohvrid heideti laevalt merre, nii et suurema plahvatuse ohtu ei olnud. Mereranda katsid Scoutspataljoni kaitsevälalased soomusautodega, kui mõni terroristidest oleks üritanud uuesti randuda," lisas ta.

Väikeses riigis peavad ametkonnad tegema koostööd

Ilmselt on enamik kaitsejõududest kuulnud midagi politsei eriuksusest K. Vähesed teavad midagi kaitsepolitsei erigrupist. Tegelikult on see hästi välja õpetatud grupp tegutsenud juba aastaid. Suurema kriisi korral need kaks üksust liidetakse, nii tekib tõsisemate probleemide lahendamiseks vajalik suurem formeerimine ja reservid vahetustega töötamiseks.

Eriüksuslase koolitamiseks kulub aastaid treeninguid ja töökogemuste omandamist, niisiis ei saa juhuslik inimene nendega liituda, sest kõik peavad suutma ühtse meeskonnana tegutseda. Samas on suurema või pikaajalise kriisi lahendamiseks vaja sadu spetsialiste, lisaks ründerühmale staabipersonali, julgestusüksust, sidemehi, tehnikuid, vaatlejaid, snaipreid, läbirääkijaid, toitlustajaid, meedikuid jne. Kõik inimesed väsivad ja üle ööpäeva kestva kriisi korral on vaja värsked jõud.

"Eesti ei ole nii suur ega rikas riik, et pidada ülal eraldi suurt eriuksust koos tehnikaga ainult terroriohuga tegelemiseks," rääkis ülemkomissar Miilvee. "Suuremate kriiside lahendamiseks on otstarbekas kaasata kaitsejõud, sest neil on olemas vajalik eritehnika ja spetsialistid. Näiteks pole politseil ühtegi relvastatud laeva, kiirpaati, soomusautot ega helikopterit, sest neid läheb vaja haruharva ja siis saab tehnika koos asjatundjatega tellida piirivalvest või

kaitsejõududest," avab ülemkomissar ametkondadevahelise koostöö tagamaid.

Terroristid ei täitnud korraldusi

Terroristid ei kuuletunud piirivalvelaeva peatumismärguandele ja tulistasid tagaajajaid automaatidest, jälitajad taandusid ohutusse kaugusesse. Politsei snaipri hinnangul oli terroristide laev paarisaja meetri kaugusel. Piisavalt kaugel, et terroristide lühikeste AKSU 74 automaatide kuulide eest terasest laevaseinte taga varju saada. Piisavalt lähedal, et eriuksuse snaiprid suudaksid terroristide tabada. Peale tule avamist terroristide laevalt oli selge, et neil pole plaanis rahulikult alla anda, seetõttu võeti ette otsustav rünnak.

Helikopteri kuulipildujast MG 3 avati terroristide laeva pihta tuli ja "püüti laevatekk meestest puhtaks ning sunniti nad laeva sisse jooksuma", nagu üks ründerühma meestest hiljem tabavalt väljendas. Samal ajal jõudsid laevani ründerühma kiirpaadid ja laskusid ka kopteris ründekäsku oodanud eriuksuslased. Kuigi tavaliselt nii väikesele laevale kopterit ei laskuta, oli see hea võimalus treeninguks. Laeva sisemusse peitunud terroristid ei kavatsenudki kuulata allandmiskäsku ning pärast vihast tulevahetust keset šokigranaatide kargatusi ja gaasigranaatide lämmatavat tossu tehti nad kahjutuks.

FOTOD: 3 x Ardi Hallismaa

Politsei eriuksuslased sadamas mereleminekut ootamas.

Viiest mehest saadi "elusalt" kätte üks. Terroristide käe läbi sai rünnakus haavata ja kukkus merre üks eriuksuslane. Poola õhuväe päästekopter Mi-8 laskus haavatud politseiniku kiiremaks aitamiseks otse merevette.

Ründerühm kasutas markerpadroneid, mis tabamuse korral jätavad värvilaigu. Pärast tulevahetust laevale tulnud meedikud suutsid tabamuste asukohta arvestades "elustada" ainult ühe terroristidest, kellelt saadi teada metsa maha jäetud pantvangidest. Kusagil "Tapa-nimelise asula lähedal, kus on ka sõjaväe kasarmud" on metsa maha jäetud auto nelja pantvangiga, kes tuli leida. Otsingu- ja päästeõppus algas järgmisel päeval kaitseväge harjutusväljakul Virumaal.

Pommikohvrite otsimine

Merre heidetud pommikohvreid läks kahjutuks tegema rahvusvaheline tuukrite meeskond, mille koosseisus olid lisaks Leedu, Läti ja Eesti mereväe miinituukritele ka kaitsejõudude kapten Harri Teras Kaitsejõudude Sakala ning leitnant Venno Slugen ja seersant Jaanus Puusepp Harju malevast. Kaitsejõudude tegevusele andis mereväe tuukrigrupi ülem nooremveebel Mildon Ader kiitva hinnangu.

Väikeste, poolemeetrisel küljepikkusega puidust pommikohvrite leidmine mõnemeetrise nähtavusega Tallinna lahe põhjas on iseenesest keeruline. Viiest kohvrilt leiti peatselt neli. Pommikohvri leidmise korral kandis tuuker sellest staapi ette ja vastavalt käsule kas hävitas selle suunatud lõhkelanguga või, kui plahvatuseohtu ei olnud, tõi pinnale.

Oluliselt raskendas otsinguid mereväe miinituukrite kipakas paat. "Viienda kohvri otsingud tuli katkestada, sest tuul ja lained hakkasid paati ohtlikult kõigutama," kinnitas õppusel nähtut tuukrigrupi ülem. "Järgmisel päeval vaiksena ilmaga saime ka viienda kohvri kätte" lisas ta. Merevæes teenib 8 miinituukrit, kes miinide kahjutuks tegemisel tegutsevad 3-4-mehelistes gruppides.

See oli esimene nii laialdane NATO tasemel koostööõppus. "Saime väga head kontaktid ja koostööd harjutada politsei, päästeteenistuse ja Kaitsejõudude tuukritega," räägib nooremveebel Ader. "Huvitava kogemuse andis ka koostöö

teiste riikidega. Sai näha nende varustust ja õppida uusi võtteid," lisab ta.

Juba mitu aastat sukeldumist harrastanud kaitseliitlane leitnant Venno Slugen pidas samuti esimest ühist õpust kordaläinuks, sest saadi palju allveotsingute praktikat. "Loodetavasti saavad ka kaitseliitlased paari aasta pärast tuukriks õppida ja riik katab osa kuludest. Päästeametil on palju väljakutseid, kus on vaja näiteks uppunud inimesi või asju veest otsida ning suurema veekogu läbikammimiseks on vaja palju sukeldujaid," rääkis leitnant Slugen. "Igas juhtmalevas võiks asjast huvitatud kaitseliitlastest olla 5-10 meheline tuukrigrupp, kes tegeleks selliste asjadega päästeameti ja mereväe reservina. Kui mehed on ise entusiastid, siis igav neil kindlasti ei hakka," lisab ta.

Pantvangide otsimine õnnestus

28. juuli hommikul alanud otsinguoperatsiooni oli ette valmistanud politsei ameti arenguosakonna kriisireguleerimise büroo komissar Andrus Kroon ja välijuhina tegutses Ida Politseiprefektuuri korrakaitseosakonna politseidirektor Tarmo Nurm. Otsingutes osales ligi 200 inimest Ida Politseiprefektuurist, julgestuspolitsei korrakaitse- ja liiklusosakondadest, Jõhvi Päästekompaniist ja maakonna päästeteenistusest, piirivalvest, kohalikust Kaitseliidust ning Eesti ja Poola õhuväest. Otsijate kasutada oli 30 sõidukit patrullautodest veokiteni ja kolm helikopterit.

Otsinguala oli umbes 120 m². See oli valdavalt metsane maastik. Kadunud auto oli Kaitseliidust laenatud roheline Škoda ja metsas ekslevaid pantvange etendanud politseinikud kandsid laigulist välivormi, mis tegi nende leidmise roheliselt maastikult keeruliseks.

"Hommikul kell 8.40 leidis kopter metsast auto ja alustasime otsinguid autost viie kilomeetri raadiuses. Õhtuks olid inimesed leitud. Oli teada, et pantvangid on väsinud ja vigastatud ning ei saa autost väga kaugel olla," rääkis komissar Kroon. "Väga palju oli abi kopterite soojuskaameratest. Side oli keskpärane, selles piirkonnas mobiilid ei levi ja politsei käsiraadiod said kiiresti tühjaks. Samuti ei kattunud politsei, päästjate ja kaitsejõudude sidesagedused," kirjeldas otsinguoperatsiooni korraldaja plusse ja miinuseid.

Terroristidega peavad tegelema profid!

"Terroril pole nägu ega rahvust, see pole ainult ühe riigi, vaid rahvusvaheline probleem," põhjendab aastaid jõustruktuurides töötanud ja Divex 2004 õppusel veenvalt terroristina esinenud Karl (nimi muudetud), miks õppuse plaani terroristide rahvust ega päritolu ei märgitud. "Euroopa Liidu sisene põgus või suisa olematu piirikontroll teeb nii ausate kui ka kurjade kavatsustega inimeste elu lihtsamaks," räägib ta. Karl pole vaimustunud Eesti olukorrast, kus suurema kriisi korral peaks mobiliseerima ka kaitseväge allüksused. "Sõdur on korrakaitse ilma eriväljaõppeta ohtlik, sest oskab ainult tappa, mitte elusalt kinni võtta. Olukorra lahendamise võib oluliselt keerulisemaks muuta ka tavaline patrullpolitseinik või konstaabel, kes ei oska terroristidega käituda. Eriväljaõppeta ametnik, kes ei oska olukorda õigesti hinnata, võib põhjustada suure segaduse ja paljude inimeste surma," räägib Karl.

"Samas on väga hea, kui ründerühma toetavaid üksusi, näiteks vaatlajaid ja sidemehi, saab kaitsejõududest appi kutsuda. Nii jääb eriuksuslastel rohkem aega oma tööga tegelemiseks," pooldab terroristi kehaстанud Karl õppusel läbi mängitud skeeme, kus kaitsejõud toetasid politseid tehnika ja spetsialistidega.

Eesti piirivalve ja Poola armee kopterid harjutasid õppusel rünnatavale laevale lähenemist.

Senine koostöö tsiviilvõimudega on juhuslik

Tsiviilvõimude abistamine riigi sisejulgeoleku tagamisel on ka Kaitseliidule tähtis rahuaegne ülesanne. Loodetavasti rakendatakse õppusel tehtud järeldused ellu ja peatselt osalevad kaitseliitlaste üksused sellistel õppustel juba päriselt, mitte ainult õppuse plaani lehekülgedel. Kaitseliitlastest korrakaitse- ja päästerühmade kasutamine eeldab eelnevalt vajaliku väljaõppe andmist ja erivarustuse soetamist. Kas või selline esmapilgul lihtsana tunduv asi, nagu ahelikus metsa kammimine kadunud inimeste leidmiseks, eeldab üksuses raudset distsipliini ja meeskonnatöö oskusi.

Paraku selgus seda artiklit ette valmistades, et reaalne koostöö maakondlike korrakaitse- ja päästeüksuste ning Kaitseliidu vahel on juhuslik.

Enamikus maakondades saab kaitseliitlastest abipolitseinikke kokku lugeda ühe käe sõrmedel ning nende varustus ja väljaõpe on primitiivne ning kasutegur nullilähedane. Kui praegused entusiastid asja lootusetust nähes käega löövad, on nende tagasimeelitamine või uute värbamine väga keeruline ja kallis. Odavam on neid pidevalt tegevuses hoida ja tegutsema motiveerida.

Riigi sisekorra kaitse ei saa põhineda entusiasmil

Riigi sisekorda ei saa üles ehitada inimeste entusiasmil, malevate omavahenditel ja kohaliku omavalitsuse kõhnukesel rahakotil. Riiklikul tasandil tuleb otsustada, kas ja kui palju peab Kaitseliit formeerima korrakaitse- ja päästeüksusi ning nendele üksustele sise- või kaitseministeeriumi eelarvesse ka raha planeerima. Kui on olemas vajalikud seadused, raha ja inimesed, saab korrakaitse- või päästerühma kutsuda reservi õppekogunemisele ning anda meestele erialast väljaõpet samamoodi, nagu teised kaitseliitlased õpivad tankitõrjet. Miks mitte saata järgmisel kriisiõppusel rannikut valvama Kaitseliidu korrakaitsekompaniid inimesi otsima Kaitseliidu päästekompaniid ja mereväe miinituukreid abistama kaitseliitlastest tuukrimeeskonna?

Kriisihetkel mõeldakse selliste väljaõppinud reservide hinda päästetud inimeludega ja see võib olla väga kohutav hind, kui vajalikke otsuseid aastast aastasse edasi lükatakse, lootes inimeste vabatahtlikule entusiasmile. ■

SCOUTSPATALJON

vennaskond kogu eluks

"Scoutspataljonis leidsin huvitava ja arenguvõimalusi pakkuva töö, stabiilse sissetuleku ja sõbrad, kellele võin alati loota. Teenistus professionaalse sõjaväelasena tähendab valmisolekut teenida Eesti Vabariiki, arendada endas vastupidavust, otsustusvõimet, distsipliini. Sõjaväelase elukutse – see on mehine valik."

Kristo Noorhani, *seersant, 24*

Missioon: Iraak 2003, Erna 2004 võitja

Scoutspataljon on kõrge valmidusastmega kaitseväge kiirreageerimisüksus, mille ülesandeks on äkkrünnakute tõrjumine, strateegiliste objektide kaitse ja osalemine rahvusvahelistel sõjalistel missioonidel.

SCOUTSPATALJON OTSIB OMA RIDADESSE MEHI, KES TAHAVAD TEENIDA ELUKUTSELISTE SÕJAVÄELASTENA.

Nõutav:

Eesti kodakondsus
Vähemalt keskharidus
Läbitud ajateenistus
Kriminaalkaristuste puudumine
Vanus 18–35 a
Hea füüsiline vorm

Pakume:

Mitmekülgset sõjaväelist väljaõpet
Karjäärivõimalust
Missioone ja õppuseid välismaal
Tasuta ja mugavat majutust
Palk alates 6825 kroonist kuus
5-päevane tööädal

Tule ja saa elukutseliseks sõduriks!
Liitumiseks pöördu lähimasse riigikaitseosakonda
või helista allpool toodud telefonidel.

Kontakt: Ly Lepik, Maie Riks

Tel: 717 2532; 717 2530

Faks: 674 1223

E-post: personal@rok.ee

www.rok.ee/scouts

EESTI KAITSEVÄGI
ESTONIAN DEFENCE FORCES

PAKKUMINE KAITSOLIITLASTELE

Kaitsejõudu liikmepileti esitamisel kauba peale
TASUTA KARTERIKAITSE KOOS PAIGALDUSEGA.

SOODUSLIISINGU ERIPAKKUMINE!

LIANA intelligentne ja kütust säästev 4GRIP-nelikvedu saadaval nii tavalise kui automaatkäigukastiga! Tule meie salongi vaatama ja proovima Suzuki 7 erinevat nelikveolist mudelit! Kõigil LIANADEL roolilt juhitud integreeritud CD-stereo, 4 x elektriaknad, 2 x istmesoojendused, elektripesglid, 4 turvopatja ja ABS+EBV.

KESKMINE KÜTUSEKULU

Liana 1,6 – 7,1 l/100 km

Liana 1,6 4WD – 7,4 l/100 km

LIANA 1,6 – 189 900.-

LIANA 1,6 4WD + KONDITSIONEER JA VALUVELJED – 219 900.-

"Väga hea mahutavusega auto (4 meest ja 4 seljakotti), piisav kõrgus ja nelja ratta vedu teevad sõidu nauditavaks nii maanteel kui ka metsas"

Suzuki esindused:

Tallinnas Japauto Sõprusae pr. 150hangru 5a (867 5511) Tartus Japauto Tartu Imatsalu 28 (7 425 797) Rakveres Japauto Rakvere Narva 23a (32 25 528)

Pärnus MDM Auto Järvearu 36a (44 32 113) Viljandis Silver Auto Suur-Kaare 69 (43 47 318) Haapsalus Uusmõisa Autokeskus Tehnika 9 (47 20 773)

Kuressaares Naamast Auto Kihelkonnas me 8a (45 24 334)

www.japauto.ee

LIANA

Võljest parem. Mingelt suur.